

JA' SC'OPILAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE TI LAJ STS'IBA TI JUANE

Ja' sc'opilal ti tal yalbucutic c'u x'elan yo'nton ti Jtotic Diose ti Snich'one

¹ C'alal mu to oyuc ti vinajele ti balumile, stalel te ono'ox oy ti much'u tal yalbucutic c'u x'elan yo'nton ti Jtotic Diose. Te ono'ox oy xchi'uc ti Jtotic Diose. Ja' Dios ti tal yalbucutique. ² C'alal mu to oyuc ti vinajele ti balumile, te ono'ox oy xchi'uc ti Jtotic Diose. ³ Scotol ti c'utic oye ja' yabtel. Mu'yuc much'u yan laj spas ti c'utic oye, stuc laj spas scotol. ⁴ Stuc ja' j'ac'cuxlejal. Yu'un laj yac'bucutic jna'tic ti ja' chijcuxiucutic sbatel osil ti sventa, hech yu'un ja' c'oc' ic'ot cu'untic ti ho'ucutic ti li'oyucutic ti balumile ti oyucutic ti ic' osil ti scoj ti mulile. ⁵ Ja' hech chaj c'u che'el ti c'oq'ue chac' squeval ti ic' osil mu xtup' yu'un ti ic' osile, ja' no'ox hech manchuc mi mu xc'anat yu'un crixchanoetic, ja' yac'oj sba chiyac'bucutic jcuxlejaltic sventa sbatel osil.

Ja' sc'opilal ti lajyich' sbec'tal ti Snich'on ti Diose

⁶ Oy to ono'ox jun jchi'iltutic, Juan sbi. Ja' i'ac'bat yabtel yu'un ti Diose. ⁷ Lic xcholbe sc'opilal ti c'oq'ue yu'un hech ac'o xch'unic crixchanoetic ti sventa ti Juane. ⁸ Ma'uc c'oc' stuc ti Juane. Ja' no'ox yich'oj tsots yabtel chcholbe sc'opilal ti c'oq'ue.

⁹ Yu'un c'alal yac'oj sba chcholbat sc'opilal yu'un ti Juane, chtal xa ti balumil ti c'oq'ue, ja' ti j'ac'cuxlejale, ja' ti chiip'ijub ti sventae. ¹⁰ I'ay ti balumil. Ti balumile ja' pasbil yu'un. Muc x'ojtiquinat yu'un ti crixchanoetique ti li'oyic ti balumile. ¹¹ Tal xchi'inuntutic ti ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israele, ti ho'ontutic ti t'ujbiluntutic yu'un ti vo'one. Mu laj jpastutic ti muc'. ¹² Pero scotol ti much'u ipasvan ti muq'ue, ja' ti much'utic laj xch'unic ti ja' ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti ja' Jcoltavanej cu'untic ic'ot, albil sc'opilal ti yol snich'on Dios ic'otic. ¹³ Ti much'u hech inich'ontasatic yu'un ti Diose, mu xco'olaj xchi'uc hech chaj c'u che'el ti inich'ontasatic yu'un stot sme'. Yu'un ja' no'ox sventa xcuxlejalic li' ti balumile. Yu'un ja' no'ox hech laj sc'an yo'ntonic, laj sc'an sbec'talic ti stot sme'ique. Ja'uc ti chnich'ontasatic yu'un ti Diose, ja' sventa sbatel osil.

¹⁴ Ti much'u tal yal bucucic c'u x'elan yo'nton ti Jtotic Diose laj yich' sbec'tal. Tal xchi'inuntutic, ho'ontutic ti yelnich'onuntutic ti Israele. Ja' ti Jesucristoe. Laj jq'uelutic ti jelaven sp'ijile. Ja' jelaven sp'ijil yu'un ja' Snich'on ti Jtotic Diose. Jun no'ox Snich'on oy ti Jtotic Diose. Nojem ti yo'nton ti yutsil yo'ntone. Nojem ti yo'nton ti toj chc'opoje. ¹⁵ Ti Juane laj xcholbe sc'opilal. Tsots ic'opoj ti Juane, hech laj yal:

—Li'to ja' ti much'u laj calboxuc ava'yic sc'opilal ti much'u patil chtale. Ja' tsots yabtel yich'oj, xichi. Ho'oni mu tsotsuc cabtel quich'oj. Yu'un c'alal mu to oyucun, stalel te oy stuc, xichi —xchi ti Juane.

¹⁶ Nojem ti yo'nton ti yutsil yo'ntone. Jco-

toltic oy quich'objetic. Yac'oj sba chiyac'bucutic yutsil co'ntontic. ¹⁷ Ho'ontutic ti judiountutic ti sventa ti antiguo jtatamoltutic Moisesse laj ca'ibetutic ti smantal ti Diose. Ti sventa ti Jesucristoe laj quiltutic ti oy yutsil yo'nton ti Diose cu'untic jcotoltic. Ja' ti sventa ti Jesucristoe ti hech laj ca'itutic ti sc'op Diose ti ja' melele. ¹⁸ Mi junuc mu'yuc much'u sq'uelojbe sat ti Diose. Ti Snich'on ti Diose, jun no'ox snich'on oy, ja' ti lum c'uxubimbil yu'un ti Jtotic Diose, ja' laj xa yac'bucutic cojtiquintic c'u x'elan ti Diose.

Ja' sc'opilal ti Jesuse ti icholbat yu'un ti Juane, ja' ti laj yac' ich' ho'e

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Ti jchi'iltutic ti te oyic ti Jerusalén ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque, ja' laj staquic talel paleetic xchi'uc levitaetic, ja' ti oy yabtelic uc te ti templo te ti Jerusalén. Ja' tal sjac'beic ti Juane:

—¿Much'uo'ot ho'oti? ¿Mi ho'ot ti ac'opilal chatale? —xchi c'otel.

²⁰ Jamal laj yal ti Juane:

—Ho'oni mu Cristoucun, mu ho'ucun jcoltavanejun ti sc'opilal chtale —xchi xtac'av ti Juane.

²¹ Laj xcha'jac'beic nixtoc:

—¿Much'uo'ot? ¿Mi Eliasot? —xchiic.

Itac'av ti Juane:

—Mu ho'ucun —xchi xtac'av ti Juane.

—¿Mi mu ho'ucot ti j'alc'opot yu'un ti Diose ti jmalatutic? —xchi sjaq'uic.

—Mu ho'ucun —xchi xtac'av ti Juane.

²² Laj sjac'beic:

—¿Much'uot che'e? Alburn ca'itutic hech chcalbetutic ti much'utic laj stacuntutic talele. ¿C'usi avabtel? Alburn ca'itutic che'e —xchiic.

²³ Itac'av ti Juane:

—Ho'on jc'opilal ti laj yal ti Isaíasase ti vo'one. Hech laj yal:

Chtal ti much'u tsots chc'opoj ti xocol balumil.

Hech chal:

“Chtal xa ti Cajvaltique, hech yu'un comesic ti c'usi chasbolibtasoxuque”,

xchi, xchi ti Isaíasase. Ja' jc'opilal —xchi ti Juane.

²⁴ Ti much'u itacatic tale, ja' fariseoetic. ²⁵ Hech yu'un laj sjac'beic ti Juane:

—¿C'u yu'un chavac' ich'ho' mi mu Cristoucot, mi mu Elíasucot, mi mu j'alc'opucot yu'un ti Diose? —xchi sjaq'uic.

²⁶ Itac'av ti Juane:

—Ho'oni ja' no'ox cabtel chcac' ich'ho'. Ja'uc ti much'u tsots yabtel yich'oje te achi'inojic. Mu xavojtiquinic. ²⁷ Ja' ti much'u patil chtale. Ho'oni mu'yuc cabtel ti stojol. Ma mi sjitumbeluc yaq'uil sempat, mu'yuc c'usi xu' ti jcolta mi jutuc —xchi xtac'av ti Juane.

²⁸ Hech ic'ot ti pasel ti balumil Betábara sbi te ti jech uc'um Jordán, ja' ti bu laj yac' ich'ho' ti Juane.

Ja' sc'opilal ti ja' scarnero ti Diose ti Jesuse

²⁹ Ti yoc'omal laj yil ti Juane ti chtal ti stojol ti Jesuse. Ti Juane hech laj yalbuntutic, ho'ontutic ti te jchi'inojtutic:

—Q'uelo avil, li' chtal ti much'u ac'bil yabtel yu'un ti Diose. Ja' scarnero ti Diose ti chmilat yu'un hech chch'ay ti jmultique jcotoltic xchi'uc

ti sjoylejal balumil —xiyutuntutic—. ³⁰ Li'to ja' ti laj jcholboxuc sc'opilale. Hech laj cal: “Ja' patil chtal ti much'u baejem cu'une. Yu'un c'alal mu to oyucun, stalel te oy stuc”, xichi —xiyutuntutic ti Juane.

³¹ Hech laj yal uc ti Juane:

—Ho'on uqui muc xcojtiquin jtuc ti ja' ti Jcoltavanej cu'untic jcoltique. Ja'to c'alal laj yac'bun quil ti Diose, ja'to laj cojtiquin. Yu'un ti nital ho'oni, ti tal cac' ich'ho'e, yu'un hech chavojtiquinic, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele —xiyutuntutic ti Juane.

³² Hech laj yal uc ti Juane:

—Laj quil iyal tal ti vinajel ti Ch'ul Espíritue. Jun to culajte x'elan te ic'ot ti stojol. Te icom. ³³ Ho'oni muc xcojtiquin. Ti Diose ti ja' laj yac'bun cabtele yu'un tal cac' ich'ho', hech laj yalbun: “Ti much'u chc'ot ti stojol ti Ch'ul Espíritue, te chavil chcom ti stojol, ja' ti much'u chayac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espíritue”, xiyutun —xchi ti Juane—. ³⁴ Ho'on quiloj. Calojboxuc ava'yic ti ja' ti Snich'on ti Diose avi to —xiyutuntutic ti Juane.

Ja' sc'opilal ti lic yic' ti primero yajchanc'opetique ti Jesuse

³⁵ Ti yoc'omal te jchi'inojtutic ti Juane cha'vo'untutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Juane. ³⁶ Ti Juane laj yil te chanav ech'el ti Jesuse. Hech laj yalbuntutic ti Juane:

—Q'uelo avil, ja' scarnero ti Diose —xiyutuntutic.

³⁷ C'alal laj ca'itutic ti hech laj yal ti Juane, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jts'aclitutic

batel ti Jesuse ti cha'vo'untutique. ³⁸ Ti Jesuse laj sjoyp'in sba. Laj yil te xa xibatutic ti spat. Laj sjac'buntutic:

—¿C'usi chasa'ic? —xiyutuntutic.

Nítac'avtutic:

—Rabí, ¿bu nacalot? —xichitutic. (Ja' Rabí co'ol sjam xchi'uc Maestro.)

³⁹ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—La' q'uelo avil —xiyutuntutic.

Laj jchi'intutic batel, ba jq'uelutic bu nacal ti Jesuse. Te laj jchi'intutic ti vayel yu'un tsc'an xa chib ora ch-ic'ub ti osile.

⁴⁰ Ti jchi'il ti co'ol laj ca'ibetutic sc'op ti Juane xchi'uque, ti co'ol laj jts'aclitutic batel ti Jesuse xchi'uque, ja' Andrés sbi. Ti Andrese oy sbanquil. Simón Pedro sbi ti sbanquile. ⁴¹ Ti ora ba sta ti sbanquile, ja' ti Simone. C'ot yalbe:

—Jtaojtutic xa ti Mesíase —xchi. (Ja' Mesías co'ol sjam xchi'uc Cristo, ja' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti chijcol yu'une.)

⁴² Ti Andrese laj yic' tal ti stojol ti Jesuse ti sbanquile. Ti Jesuse laj sq'uelbe sat ti Simone, hech laj yalbe:

—Ho'ot Simonot, snich'onot Jonás. Cefas chac'bot abi —xchi. (Ja' Cefas ti jc'optutique ja' Pedro ti griego-c'op. Ja' ton xchi ti sbi ti i'ac'bate.)

Ja' sc'opilal ti laj yic' yu'un ch-och ti yajchanc'op ti Felipee xchi'uc ti Natanaele

⁴³ Ti yoc'omal laj snop ti Jesuse ti chbat ti estado Galilea. C'alal mu to chloc' batel, laj sta jun jchi'iltutic, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque. Felipe sbi ti viniique. Hech laj yalbe:

—La' chi'inun batel —xchi ti Jesuse.

44 Ti Felipee liquem tal ti jteclum Betsaida sbi. Co'ol slumal xchi'uc ti Andrese xchi'uc ti Pedroe.

45 Ti Felipee ba sa' ti Natanaele. C'ot yalbe:

—Jtaojtutic xa ti much'u ts'ibabil comel sc'opilal ti sun ti antiguo jtatamoltic Moisesse xchi'uc ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ja' Jesús ti liquem tal ti Nazarete. Ja' snich'on ti Josee —xchi.

46 Lic tac'avuc ti Natanaele:

—Mu'yuc bu chca'itic ti oy much'u lec chloc' tal ti Nazarete —xchi.

Itac'av ti Felipee:

—La' me, q'uelo avil —xut.

47 Ti Jesuse laj yil ti chtal xa ti stojol ti Natanaele. Hech laj yal ti Jesuse:

—Q'uelo avil, ti jchi'iltic ti chtal xae ja' toj yo'nton mu sna' xlo'lavan —xchi ti Jesuse.

48 Hech itac'av ti Natanaele:

—¿C'u che'el chavojtiquinun? —xchi.

Itac'av ti Jesuse:

—Laj quilot te oyot ti yolon igote' c'alal mu to chba yic'ot talel ti Felipee —xchi.

49 Hech i'albat yu'un ti Natanaele:

—Maestro, ho'ot Snich'onot ti Diose. Ho'ot cha'och ti ajvalil cu'untutic, ho'ontutic ti yel-nich'onuntutic ti Israele —xchi.

50 Ti Jesuse laj yalbe:

—Yu'un ti laj calbot ti laj quilot te oyot ti yolon igote', chach'un ti oy cabtel. Lec ti hech chach'une. Ti yan c'ac'al más chavil ti jelaven jp'ijile —xchi.

51 Ti Jesuse hech lic yalbuntutic jcotoltutic:

—Melel ti c'usi chacalboxuque, chavilic chjam ti vinajele. Chavilic xch'ul'abat ti Diose chmuic

chyalic ti jtojol, ho'on ti co'ol crixchanoucutique
—xiyutuntutic ti Jesuse.

2

*Ja' sc'opilal ti i'ay ti q'uin yu'un nupunel te ti Caná
ti Jesuse*

¹ C'alal i'ech' xa chib c'ac'al ti laj sta ti Felipee xchi'uc ti Natanaele ti Jesuse, oy much'u chnupun te ti jun jteclum te ti estado Galilea. Caná sbi ti jteclume. Te tal sq'uel jnupunel uc ti sme' ti Jesuse. ² Ni'ic'atutic ti sq'uelel jnupunel uc xchi'uc ti Jesuse ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. ³ C'alal te oyuntutic ti q'uin nupunel, ilaj ti ya'lel sat uvate' yu'unique. Ti sme' ti Jesuse tal yalbe ti yole:

—Ilaj xa ti ya'lel sat uvate' yu'unique —xchi hulel.

⁴ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mu aventaucun, me'e. Mu to tsta yorail cu'un —xchi xtac'av ti Jesuse.

⁵ Ti sme'e hech ba yalbe ti mozoetique:

—Pasic me scotol ti c'usi chayalboxuque —xchi.

⁶ Te vaxajtic vaquib muc'tic p'in yav ca'altutic yu'un ti jpoc jc'obtutic cacantutic. Ja' hech jtaleltutic ti jpastutic ho'ontutic ti judiountutique. Chib oxib q'uib ch-och ya'lel ti jujun p'ine. ⁷ Ti Jesuse hech laj yalbe ti mozoetique:

—Nojeso ti ho' ti p'inetique —xut.

Hech yu'un laj snojes, lec nojem c'alal ti sti'il. ⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Lupic batel. Ac'bo ti much'u sventainoj scotol sq'uelel ti ve'elile —xut.

Hech yu'un ba yac'beic. ⁹ Ti much'u sventainoj scotol sq'uelel ti ve'elile, c'alal laj ya'i ti más chi' to nixtoc ti ho' yu'un c'atajesbil ti ya'lel sat uvate'e, mu sna' bu talem ti ya'lel sat uvate'e. Stuc no'ox sna'ojic ti mozoetique ti puru ho' ti c'alal laj slupic loq'uele. Hech yu'un ti much'u sventainoj scotol sq'uelele laj yic' talel ti jnupunele. ¹⁰ Hech laj yalbe:

—Ti yantic crixchanoetique jbael chac' ti uch'el ti lequil ya'lel sat uvate'e. Mi ep yuch'ojique, patil chac' ti ya'lel sat uvate'e mu co'oluc xchi'uc ti leque. Ho'oti aq'uejoj ti lequil ya'lele ja'to ti ora to —xut.

¹¹ Hech ic'ot ti pasel ti jteclum Caná te ti estado Galilea. Ja' sba vuelta laj yac' svinajeb ti jelaven sp'ijil ti Jesuse. Hech yu'un ti ho'ontutic ti ya-jchanc'opuntutique laj jch'untutic ti ja' ti Snich'on ti Diose.

¹² Patil niyaltutic batel ti jteclum Capernaum xchi'uc ti Jesuse. Laj jchi'intutic batel ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique xchi'uc ti sme'e xchi'uc ti yits'inabtaque. Chib oxib c'ac'al no'ox te nihalej-tutic te ti Capernaum.

*Ja' sc'opilal ti Jesuse ti laj snuts loq'uel ti jchono-lajeletique ti te oyic ti templo te ti Jerusalén
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)*

¹³ Po'ot xa tsta yorail q'uin Pascua shi. Ja' q'uin ti jpastutic ho'ontutic ti judiountutique yu'un ti jna'tutic ti c'usi ora ijelav ti xch'ul'abat ti Diose ti vo'one te ti balumil Egipto. Nimututic batel ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse. ¹⁴ Te ti sjoylejal yamaq'uil ti templo te ti Jerusalén c'ot jtatutic ti jchonvacaxetique xchi'uc ti jchoncarneroe-

tique xchi'uc ti jchonculajteetique. Te c'ot jtatic uc ti jeltaq'uinetique nacajtic yac'oj sba ch-abtejic. Yu'un ti templo cu'untutic te ti Jerusalene ja' te chismililambuntutic ti smoton ti Diose ti paleetic cu'untutique hech chaj c'u che'el yalo-jbuntutic ono'ox ti Diose, ho'ontutic ti judiountutique. ¹⁵ Hech yu'un ti lazo laj spas yacial ti Jesuse. Laj snuts loq'uel scotol ti jchoncarneroe-tique xchi'uc ti jchonvacaxetique ti te oyic ti yamaq'uil ti temploe. Hech nutsbilic iloq'uic batel xchi'uc scarneroic xchi'uc xvacaxic. Ti Jesuse laj sbut'q'uimbe smesaic ti jeltaq'uinetique hech ibusq'uij batel ti staq'uinic ti jeltaq'uinetique. ¹⁶ Hech laj yalbe ti jchonculajteetique:

—Iq'uic loq'uel ti amute. Ti sna ti Jtote mu me xac'atajesic ti plaza —xut.

¹⁷ C'alal hech laj spas ti Jesuse, ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique it'ab ti co'ntontutic ti hech ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose: “Yu'un ti toyol co'nton yu'un ti anae, ta ono'ox chlic quich' contrainel”, ti xchie.

¹⁸ Hech lic yalbeic ti Jesuse ti totiletic yu'un ti muc'ta temploe:

—¿Much'u laj yac'bot avabtel yu'un chanuts loq'uel ti yamaq'uil templo ti jchonolajeletique? Ac'bun jq'ueltutic jhop o abtel yu'un hech ti jna'tutic ti oy avabtele —xchiic.

¹⁹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Jinic ti templo li'to, ti oxib no'ox c'ac'al ti jcha'pas nixtoc —xchi.

²⁰ Hech i'albat yu'un ti totiletique:

—Vaquib yoxvinic habil imeltsaj ti templo li'to. ¿Bu ba hu'uc avu'un chacha'pas nixtoc ti oxib no'ox c'ac'al chavale? —xchiic.

²¹ Ja' ti templo li'to xchie, ja' laj yalbe sc'opilal ti sbec'tale. ²² Hech yu'un ti c'alal icha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Jesuse, ti ho'ontutic ti ya-jchanc'opuntutique it'ab ti co'ntontutic ti hech ono'ox laj yalbe ti totiletique. Ja' yorail ti laj jch'untutic ti c'u che'el ts'ibabil sc'opilal ti sc'op ti Diose ti chcha'cuxi loq'uel ti ch'ene. Hech laj jna'tutic uc ti melel ti hech ono'ox laj yalbe ti totiletique.

Ja' sc'opilal ti sna'ojbe yo'nton scotol crixchanoetic ti Jesuse

²³ Te nicomtutic ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse ti yorail q'uin Pascua. Ep jchi'iltac laj xch'unic ti ja' ti Jcoltavaneje c'alal laj sq'uelic ti jchop o abteletic ti laj spas ti Jesuse. ²⁴ Ti Jesuse laj sna'be yo'ntonic ti jchi'iltaque ti mu scotoluc jun yo'ntonic ti stojol. ²⁵ Mu persauc ti ch-albat ti Jesuse c'u x'elan yo'nton ti crixchanoetic. Stuc sna'ojbe yo'nton scotol crixchanoetic.

3

Ja' sc'opilal ti Nicodemoe

¹ Oy to ono'ox jun jchi'iltutic, ja' Nicodemo sbi. Ja' ochem ti fariseo ti Nicodemoe. (Ti fariseoetique ja' tsots sc'opilal c'otem yu'unic tscuyic ti smantal ti Diose.) Ti Nicodemoe yich'oj yabtel te ti templo te ti Jerusalén. ² Ti ac'ubaltic tal sc'oapon ti Jesuse ti Nicodemoe. Hech laj yalbe:

—Maestro, ti jna'tutic ti laj stacot talel ti Diose yu'un chachanubtasuntutic. Yu'un ti manchuc achi'inoj ti Diose, mu xu' chapas ti jchop o abteletic chapase —xchi ti Nicodemoe.

³ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbee, ti much'u mu cha'anemuc nixtoc, mu xu' sna' ti c'u che'el tpsasvan ti mantal ti Diose —xchi.

⁴ Ti Nicodemoe hech laj sjac'be:

—¿C'u che'el chcha'an nixtoc ti much'u mol xae? Mu xu' chcha'och nixtoc ti xch'ut sme' yu'un chcha'an nixtoc —xchi.

⁵ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbee, ma'uc no'ox tsc'an ti chavich'ic ho'e, tsc'an ti chavich'ic uc ti Ch'ul Espíritue, hech xu' chaspasoxuc ti mantal ti Diose.

⁶ C'alal na'an li' ti balumile, ja' no'ox sventa jayib c'ac'al chacuxi li' ti balumile. C'alal chacha'an ti sventa ti Ch'ul Espíritue, ja' sventa acuxlejal sbatel osil. ⁷ Mu me xch'ay avo'nton yu'un ti nacalbe ti persa chacha'anic nixtoc. ⁸ Buc no'ox chbat ti iq'ue. Chava'i ti xjinet no'oxe. Mu xana' bu chtal, mu xana' bu chbat. Hech ono'ox scotol ti much'u cha'anem ti sventa ti Ch'ul Espíritue. Jelbil yo'nton chavil pero mu xana' c'u che'el ic'ot ti pasel —xchi ti Jesuse.

⁹ Ti Nicodemoe hech laj sjac'be:

—¿C'u che'el chc'ot ti pasel? —xchi.

¹⁰ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ho'ot jchanubtasvanejot yu'un ti jchi'iltique, ¿mi mu xava'ibe sjam? ¹¹ Melel ti c'usi chacalbee, ti ho'ontutique chcaltutic ti c'usi jna'ojtutic, ti c'usi quilojtutique. Ti ho'oxuque mu xapasic ti muc'

jc'optutic. ¹² Mi mu xach'un ti c'utic chc'ot ti pasel yu'un ti Diose li' ti balumile, ¿c'u che'el chach'un ti c'utic chc'ot ti pasel yu'un ti Diose te ti vinajel uc? ¹³ Mi junuc mu'yuc much'u i'ay tal ti vinajel yu'un hech chayalbot c'u x'elan te o. Jtuc no'ox xu' chacalboxuc yu'un niyal tal ti vinajel, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. ¹⁴ Hech chaj c'u che'el laj sjipambe sloc'tombail chon ti te' te ti xocol balumil ti antiguo jtatamoltic Moise, ja' no'ox hech chijipanat ti cruz, ho'on ti co'ol crixchanoucutique. ¹⁵ Yu'un mi chch'unic ti ja' sventa scolelic ti chijipanat ti cruze, ja' chcuxiic sbatel osil —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti laj sc'uxubin scotol crixchanoetic ti Jtotic Diose

¹⁶ Lum ep laj sc'uxubin scotol crixchanoetic ti Jtotic Diose, hech yu'un laj yac' ti milel ti Snich'one. Jun no'ox Snich'on oy. Scotol ti much'utic xch'unojic ti icoltaat xa yu'une, ja' mu xch'ayic. Ja' cuxul sbatel osil. ¹⁷ Ti Jtotic Diose laj stac talel li' ti balumil ti Snich'one. Muc un tal yac'be castigo yu'un smul ti crixchanoetique. Ja' tal scolta scotol crixchanoetic.

¹⁸ Ti much'u xch'unoj ti icoltaat xa yu'une, ja' mu x'ac'bat castigo yu'un smul. Ti much'u mu sc'an coltaele, chapal xa sc'opilal yu'un smul yu'un mu xch'unojuc ti ja' Jcoltavanej cu'untic ti Snich'on ti Diose. Jun no'ox Snich'on oy ti Diose. ¹⁹ Chapal xa sc'opilal yu'un smulic yu'un i'ay xa li' ti balumil ti Snich'on ti Diose. Hech chaj c'u che'el ti c'alal tsacub ti osile chvinaj scotol mi oy c'utic chopol ic'ot ti pasel, ja' no'ox hech uc ti c'alal

ital ti Snich'on ti Diose ivinaj uc ti oy jmultic jco-
toltic. Ti crixchanoetique mu sc'an chtalic ti stojol
ti Snich'on ti Diose yu'un chopol ti yabtelique.
Lec cha'yic ti mulile. ²⁰ Scotol ti much'u mu
xtun ti c'usi tspase, mu sc'an ti ac'o vinajuc ti c'u
che'el tspase hech yu'un mu sc'an chtal ti stojol
ti Snich'on ti Diose. ²¹ Ja'uc ti much'u tspanilan ti
c'usi yaloj ti Diose, ja' mu xi' yu'un chtal ti stojol ti
Snich'one, hech chvinaj ti coltabilic yu'un.

*Ja' sc'opilal ti Juane ti laj xcholbe sc'opilal ti
Jesuse*

²² Patil nibatutic ti estado Judea xchi'uc ti Jesuse,
ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Te nihalejtutic
xchi'uc. Te laj yac'bun cabtelutic ti Jesuse
yu'un chcac'be yich'ic ho' scotol ti much'utic te
xchi'inojucuntutic xchi'uc ti Jesuse. ²³ Hech uc ti
Juane te yac'oj sba chac' ich'ho' te ti jteclum Enón
sbi. Ti Enone nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclum
Salim sbi. Te oy lec uc'um. Ti much'utic sts'aclojic
ti Juane, te i'ac'bat yich'ic ho' uc. ²⁴ Mu to ch-och ti
chuquel ti Juane.

²⁵ Ti yajchanc'opetic ti Juane mu xtun laj yilic
ti chtal yac' sbaic ti ich'ho' ti stojol ti Jesuse ti
jchi'iltutique hech yu'un lic stsac sbaic ti c'op
xchi'uc jun jchi'iltutic. ²⁶ Hech yu'un patil ba
yalbeic ti Juane:

—Maestro, ti much'u ital ti atojol lum ti hech
uc'um Jordán, ti laj acholbe sc'opilale, ja' yac'oj sba
chac' ich'ho' ti ora to. Scotol crixchanoetic te bat
xchi'inic —x'utat yu'un ti yajchanc'opetique. Ja'
sc'opilal ti Jesuse.

²⁷ Itac'av ti Juane, hech laj yalbe:

—Stuc smantal ti Diose ti c'utic abtelal chac'be jujun. ²⁸ Ti ho'oxuque laj ava'yic ti hech laj cal: Mu Cristoucun, mu jcoltavanejucun, xcut ti jchi'iltique. Ho'oni ja' no'ox laj yac'bun cabtel ti Diose yu'un chibaej yu'un ti Jcoltavaneje. ²⁹ Chana'ic ti c'alal chic' yajnil jun vinic, ti antse muc un ja' chba yic' sba xchi'uc ti much'u ch'amumbil yu'un ti jnupunele. Ja' chba sta ti smalale. Ti much'u ch'amumbil yu'un ti jnupunele ja' no'ox te va'al tsq'uel ti jnupunele. C'alal cha'ibe sc'op ti jnupunele, nichim no'ox yo'nton yu'un oy xa yajnil ti xchi'ile. Ja' no'ox hechun ti ho'one, nichim no'ox co'nton yu'un chba xchi'in ti Jesuse ti crixchanoetique. ³⁰ Persa chpuc sc'opilal ti Jesuse. Ho'oni persa chlaj jc'opilal —xchi ti Juane.

Ja' sc'opilal ti Jesuse xchi'uc ti Juane

³¹ Ti Jesuse ti itacat yal tal yu'un ti Diose ja' sventainoj scotol. Ti Juane ti li' liquem ti balumile ja' no'ox oy yabtel li' ti balumile. Ja' no'ox chal ti c'usi chil li' ti balumile. Ti Jesuse ti iyal tal ti vinajele ja' jelaven sp'ijil. ³² Ja' chal ti c'usi yiloj te yo' bu oy ti Diose xchi'uc ti c'usi te ya'yoj. Pero mu epuc ti much'u tspasbat ti muc' ti sc'ope. ³³ Ti much'utic tspasbe ti muc' ti sc'ope ti “niyal tal ti vinajel”, ti xchie, ja' chch'unic ti hech ono'ox albil sc'opilal yu'un ti Diose. ³⁴ Ti Jesuse ti itacat yal tal yu'un ti Diose, ja' sc'op ti Diose chal. Mu p'isbiluc yich'oj ti Ch'ul Espiritue. ³⁵ Ti Jtotic Diose c'ux ti yo'nton ti Snich'one. Yac'ojbe sventain scotol ti c'utic oy yu'une. ³⁶ Scotol ti much'u xch'unoj ti ja' icoltaat xa yu'un ti Snich'on ti Diose, ja' cuxul

sbatel osil. Scotol ti much'u mu sc'an coltael yu'un ti Snich'on ti Diose, ja' mu xcuxiic sbatel osil. Ja' ch-ac'batic castigo yu'un ti Diose.

4

Ja' sc'opilal ti ilo'laj xchi'uc jun samaria ants ti Jesuse

¹ Laj ya'i ti Jesuse ti hech i'albatic ti fariseoetique:

—Ja' más ch-epaj ti yajchanc'opetic ti Jesuse yu'un más ep chac' ich'ho'. Ja' chtup' xa ti yajchanc'opetic ti Juane —x'utatic ti fariseoetique.

² Ja' no'ox ti hech sc'opilal ti Jesuse. Mu'yuc bu laj yac' ich'ho' stuc. Ja' no'ox ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ti laj cac'tutic ti ich'ho'e.

³ Yu'un ti laj ya'i ti Jesuse ti mu xtun cha'yic ti fariseoetique ti ja' más ep chch'umbat sc'ope, hech yu'un “batic ti jlumaltic”, xiyutuntutic ti Jesuse. Hech yu'un chisututic batel ti jlumaltutic, ja' ti estado Galileae.

⁴ Ti bee ti laj jtamtutic batele te chjelav ti estado Samaria sbi. ⁵ Te nic'otutic ti jun jteclum te ti estado Samaria. Sicar sbi ti jteclume. Te xa nopol uc ti sbalumil ti antiguo jtatamoltutic Josee ti i'ac'bat ti sventa lume yu'un ti stote, ja' ti Jacobe.

⁶ Te oy pozo pasbil ti vo'one yu'un ti jtatamoltutic Jacobe. Ti Jesuse inaquí yo' bu ti pozoe yu'un ilub ti xambal. Po'ot xa tsta o'lol c'ac'al.

⁷ Te tal slup ya'al jun samaria ants. Ti Jesuse laj yalbe:

—Jc'antic jlecuc ava'al yu'un chcuch' —xut.

⁸ Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse bate-muntutic ti yut jteclum yu'un ba jmantutic tal jve'eltutic. ⁹ Ti samaria'antse laj sjac'be ti Jesuse:

—¿C'u yu'un chac'ambun ho' yu'un chavuch'? Ti ho'ote judiovinicot. Ho'oni samaria'antsun —xchi.

Yu'un ti hech laj yal ti antse yu'un mu xtun chil sbaic xchi'uc ti samariaetique ti jchi'iltaque ho'ontutic ti judiountutique. ¹⁰ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ti lajuc ana' ti tsc'an chayac'bot amoton ti Diose, ti lajuc avojtiquinun ti ho'one ti nacalbe: Jc'antic jlecuc ava'al yu'un chcuch', xacutic, ho'ot jbael laj ac'ambun ho' ti hechuque. Hech laj cac'bot ti ho'e ti ja' chacuxi sbatel osil yu'une —xchi.

¹¹ Hech lic yal ti antse:

—Tote, mu'yuc slupobil avu'un. Nat ti pozoe. ¿C'u che'el chata ti ho'e ti ja' chavac'bune ti chicuxi sbatel osil yu'une chavale? ¹² Ti antiguo jtata-moltic Jacobe ja' laj yac'buntutic ti pozo li'to. Laj yuch' ti ho' li'to xchi'uc ti xnich'nabe xchi'uc ti xvacaxe xchi'uc ti scarneroe. ¿Mi más tsots avabel avich'oj ho'oti? ¿Mi más to chlecub avu'un ti ho'e ti chavac'bun cuch' chavale? —xchi ti antse.

¹³ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Scotol ti much'u chuch' ti ho' li'to ta to xtaquij yo'ntonic. ¹⁴ Scotol ti much'u chuch' ti ho' ti chcac'bee ja' mu xa xtaquij yo'ntonic. Ti ho' ti chcac'bee ja' sat ho' chc'ot ch-oq'uilan ti yo'ntonic hech chcuxiic sbatel osil —xchi.

¹⁵ Hech lic yal ti antse:

—Tote, ac'bun cuch' ti ho'e ti chavale. Yu'un hech mu xa xtaquij co'nton, yu'un hech mu xa xtal jlup ca'al li'to to yan vuelta —xchi.

¹⁶ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Batan, ba ic'o tal amalal —xut.

¹⁷ Itac'av ti antse:

—Mu'yuc jmalal —xchi.

Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Melel ti mu'yuc jmalal xachie. ¹⁸ Yu'un ho'vo' laj avil ti mero amalale. Laj atenilan ti mero amalale. Ja'uc avic'oj abaic xchi'uc ti ora to, ma'uc mero amalal. Melel ti c'u che'el chavalbune yu'un mu amalaluc —xut.

¹⁹ Ti antse hech laj yalbe:

—Tote, jun to j'alc'opot yu'un Dios chquil —xchi—. ²⁰ Ti antiguo jtatomoltique li' laj spasic ti muc' ti Diose li' ti jol vitsi. Ti ho'oxuc ti judiooxuque chavalic ti ora to ti te ti jteclum Jerusalén persa chba jpastutic ti muc' ti Diose —xchi ti antse.

²¹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ch'uno ti c'usi chacalbote. Ta me sta yorail chlaj sc'opilal ti li' chapasic ti muc' ti Jtotic Diose li' ti vitsi. Ja' no'ox hech uc chlaj sc'opilal ti te chba apasic ti muc' ti Jtotic Diose te ti Jerusalén. ²² Ti ho'oxuque ti samariaoxuque mu xavojtiquinic ti Diose. Ti jchi'iltaque chojtiquinic ti Jtotic Diose yu'un albilic yu'un ti chital ho'oni ti Jcoltavane-june, ho'on ti co'ol judioun xchi'uque. ²³ Laj xa sta yorail ti buc no'ox tspasic ti muc' ti Jtotic Diose ti yo'ntonic ti much'utic mero jch'unojeletique. Ti Jtotic Diose tsa' ti much'u hech tspasat ti muc' yu'une. ²⁴ Mu'yuc sbec'tal ti Jtotic Diose, hech

yu'un mu xavilic. Ja' no'ox hech uc mu xavilic ti much'utic spasoje ti muc' ti Diose yu'un ti yo'ntonic spasoje ti muc'. Ja' hech tsc'an ti Diose ti jpastic ti muq'ue —xchi ti Jesuse.

²⁵ Lic yal ti antse:

—Ca'yoj ti chtal ti Cristoe, ja' ti ac'bil yabtel yu'un ti Diose yu'un chijcol yu'une. C'alal chtal, ja' scotol chixchanubtasucutic —xchi.

²⁶ Ti Jesuse laj yalbe:

—Ho'onun ti chajc'oponote —xchi.

²⁷ Te yac'oj sba chlo'laj xchi'uc ti antse hul jtatic ti Jesuse, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Hech yu'un ich'ay co'ntontutic yu'un scotol ti much'u ochem ti chanubtasvaneje mu stac' chlo'laj xchi'uc ants mi ti be mi ti calle. Muc xjam cu'untutic yu'un ti jac'betutic: ¿C'usi chajac'be? ¿C'u yu'un chalo'laj xchi'uc? muc xichitutic mi junuc. ²⁸ Hech yu'un ti antse laj scomes sq'uib te ti ti' pozo. Isut batel te ti yut jteclum yu'une. Hech c'ot yalbe ya'yic scotol ti crixchanoetique:

²⁹ —La'maic. La' q'uelo jun vinic laj yalibun scotol ti c'usi jpasoje. Ja' van ti Jcoltavaneje ti sc'opilal chtale —xchi.

³⁰ Hech yu'un ti ora ilog'uic tal ti crixchanoetique te ti jteclum. Tal sq'uelic ti Jesuse. ³¹ C'alal batem ti antse, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech laj calbetutic ti Jesuse:

—Maestro, ve'an —xcututic.

³² Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbuntutic:

—Oy jve'el mu xana' bu talem —xiyutuntutic.

³³ Hech laj jac'be jbatutic:

—¿Mi oy van much'u i'ac'bat sve'el? —xichitutic.

³⁴ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Ja' jve'el c'otem ti jpas ti c'usi tsc'an yo'nton ti Diose ti laj stacun talele. Ti jts'acubtas ti cabtele ti yac'ojbune. ³⁵ Hech chavalic: “Chanib to u tsc'an tsta yorail chich' cupel ti trigoe”, xachiic. A'yo me ava'yic ti c'usi chacalbeique: Toyo me asatic, q'uelo avilic ti crixchanoetic ti chtalique. Ja' hech chaj c'u che'el ti trigo ti taquin xae. Ja' yorail xa ti cupel, ja' yorail xa ti tsobel. ³⁶ Ti much'utic tstsobic tal crixchanoetic ti jtojol, ja' chich'ic smotonic. Ti c'u yepal itsob yu'unique, ja' chcuxiic sbatel osil. Hech yu'un co'ol nichim no'ox yo'ntonic ti much'utic laj yalbe ti jc'ope xchi'uc ti much'utic laj yic' tal ti jtojole. ³⁷ Hech chc'ot ti pasel ti c'u che'el chalique: “Yan ch-avolaj, yan chc'ajovaj”, xchiic. ³⁸ Laj xa cac'boxuc avabtelic ti chatsobic tal ti much'utic chixch'umbucun ti jc'ope, ja' ti bu mu avabteluque. Yantic ti much'u laj sts'umbe ti yo'ntonic ti jc'ope. Ti ho'oxuque ja' avabtelic más chachanubtasic yu'un ac'o xch'unic lec —xiyutuntutic ti Jesuse.

³⁹ Ep ti samariaetique, ja' ti much'utic te nacajtic ti jteclume, laj xch'unic ti ja' ti Cristoe ti sventa ti sc'op ti antse ti laj yalbee: “Laj yalbun scotol ti c'usi jpasoje”, ti xchie. ⁴⁰ Hech ital ti samariaetique tal sq'uelic ti Jesuse. Laj yalbeic volcol ti ac'o halejuc yu'un chchi'inic. Hech te nihalejtutic chib c'ac'al xchi'uc ti Jesuse. ⁴¹ Ep yantic laj xch'unic uc ti sventa sc'op stuc ti Jesuse. ⁴² Hech yu'un hech lic yalbeic ti antse:

—Ma'uc no'ox ti sventa ti ac'op ti laj xa jch'untutique. Yu'un laj xa ca'ibetutic sc'op ti stuque, hech yu'un ti jna'tutic ti ja' ti Cristoe, ja'

ti Jcoltavanej cu'untic jcotoltic xchi'uc ti sjoylejaj balumil —xchiic.

Ja' sc'opilal ti icoltaat yu'un ti Jesuse ti snich'on ti yabat ti reye

⁴³ C'alal i'ech' xa ti chib c'ac'ale, niloc'tutic batel ti estado Samaria xchi'uc ti Jesuse. Hech nibatutic ti jlumaltutic ja' ti estado Galilea. ⁴⁴ Yu'un ti nicha'sututic batel ti jlumaltutic xchi'uc ti Jesuse, ja' yu'un ti mu'yuc much'u chcontrainat ti jlumaltutic yu'un mu spasbat ti muc' ti sc'ope. Ja' hech chaj c'u che'el yaloj ono'ox ti Jesuse: Ti much'utic chal sc'op Dios mu spasat ti muc' ti bu ich'ie, xchi ono'ox. ⁴⁵ C'alal nic'otutic ti jlumaltutic xchi'uc ti Jesuse, nichim no'ox yo'ntonic ti jchi'iltutic te o yu'un laj xa sq'uelic scotol ti c'usi laj spas ti Jesuse ti c'alal i'ayic ti q'uin te ti Jerusalén.

⁴⁶ Hech yu'un ti Jesuse icha'bat nixtoc ti jteclum Caná te ti estado Galilea yo' bu laj sc'atajes ti ya'lél sat uvate' ti ho'e. Ti jteclum Capernaum oy yabat ti reye. Ja' jchi'iltutic. Ja' jchamel ti snich'one. ⁴⁷ Ti yabat ti reye laj ya'i ti nic'otutic xa xchi'uc ti Jesuse te ti estado cu'untutique. Hech tal yalbe vocol ti Jesuse ac'o ba coltabatuc comel ti snich'one te ti sna. Yu'un ta xa xcham ti snich'one. ⁴⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti ho'oxuque ja'to chach'unic ti jelaven jp'ijile ti c'alal chaq'uelic ti jchop o abteletic ti jpase —xut ti jayvo' ti te va'ajtique.

⁴⁹ Ti yabat ti reye hech laj yalbe ti Jesuse:

—Tote, la' me ti ora yo' to cuxul to ti jnich'one —xchi.

⁵⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Batan, chchop ti anich'one —xut.

Hech yu'un ti jchi'ile laj xch'un ti hech chaj c'u che'el i'albat yu'un ti Jesuse. Hech isut batel ti sna.
⁵¹ C'alal yac'oj sba chanav batel ti sbelal sna, laj snup ti be ti smozoe. Hech i'albat:

—Ichop xa ti anich'one —x'utat.

⁵² Ti jchi'ile hech lic sjac'be ti smozoe:

—¿C'usi ora lic lamajuc ti xchamele ti jnich'one?
 —xchi.

Hech itac'av ti smozoe:

—Volje jun ora yech'el o'lol c'ac'al ilamaj ti sc'ac'ale —xchiic.

⁵³ Hech yu'un laj sna' ti stot ti quereme ti hech ono'ox ora i'albat yu'un ti Jesuse: “Chchop ti anich'one”, ti x'utate. Hech laj xch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Jesuse ti jchi'ile xchi'uc scotolic te ti sna.

⁵⁴ Ja' xchibal vuelta laj yac' svinajeb ti jelaven sp'ijil ti Jesuse. Ja' laj spas c'alal isut xa tal ti estado Judea, ihul xa ti estado Galilea.

5

Ja' sc'opilal ti ichop jun vinic te metsel nopol estanque

¹ Patil ista yorail q'uin cu'untutic, ho'ontutic ti judiountutique. Hech yu'un nimututic batel ti Jerusalén xchi'uc ti Jesuse ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. ² Te ti Jerusalén oy estanque yu'un ho' nopol ti ti'macte'ton yu'un ti jteclume yo' bu ch-ochic ti carneroetique ti chtunic yu'unic te ti templo. Ti estanquee Betesda sbi ti jc'optutic. Te oy ho'ob na te nopol ti sts'el ti estanquee. Mu'yuc sjit' ti nae. ³ Ja' te metsajtic ti yut na ep jchameletic. Oy ma'satetic, oy mecanetic, oy much'u sicuben

yacan sicuben sc'ob. Tsmalaic mi chtijat ti ho'e.
⁴ Yu'un oy chyal talel ti ho' te ti estanque xch'ul abat ti Diöse. Baq'uintic no'ox chyal tal yu'un tstij ti ho'e. C'alal tijem xa ti ho'e, ti much'u jbael tstic' sba ochel ti ho' ja' chcol c'usuc no'ox chamelal yich'oj. ⁵ Te oy jun jchi'iltutic. Chib habil mu xloc' cha'vinic habil yich'oj ti xchamele ti vinique.
⁶ Ti Jesuse laj yil ti te metsel. Laj sna' ti ep habil jchamel ti vinique. Hech yu'un hech laj sjac'be:

—¿Mi chac'an chachop? —xut.

⁷ Hech itac'av ti jchamele:

—Tote, mu'yuc much'u chiyotesun ti ho' c'alal tijem xa ti ho'e. C'alal cac'oj jba chiyal batel, oy much'u i'och xa jbael —xchi.

⁸ Ti Jesuse hech lic yalbe:

—Lican, balo batel apop, xanavan —xut.

⁹ Ti ora ichop ti vinique. Laj sbal ti spope. Ixanav batel.

Ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic ho'ontutic ti judiountutic ti c'alal hech icoltaat ti jchi'ile.

¹⁰ Hech yu'un ti totiletic cu'untutic ono'oxe laj yalbeic ti vinique ti icol xa ti chamele:

—Ja' sc'ac'alil to ti jcux co'ntontic. Chap'aj mantal yu'un ti chavich' batel ti apope —x'uti.

¹¹ Hech itac'av ti vinique:

—Ti much'u laj scoltaune ja' laj yalbun: “Balo batel apop, xanavan”, xiytutun —xchi.

¹² Hech lic sjac'beic ti vinique:

—¿Much'u laj yalbot: “Balo batel apop, xanavan”, ti xayute? —x'uti.

¹³ Ti vinique ti colem xae muc sna' ti much'u icoltaat yu'une yu'un ti ora laj sq'uej sba batel ti Jesuse yu'un ep stsoboj sbaic ti crixchanoetique.

14 Patil itaat te ti yut templo ti viniq ue yu'un ti Jesuse. Hech i'albat yu'un:

—Yu'un ti ichop xa ti abec'tale, mu xa me xatoy aba yan vuelta naca me jelavenuc chavich' vocol —x'utat.

15 Hech yu'un ti viniq ue ba yalbe ti totiletic cu'untutic ono'oxe scuyo j sbaique ti ja' icoltaat yu'un ti Jesuse. 16 Scoj ti hech laj scolta ti viniq ue ti Jesuse ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic, hech yu'un laj scontrainic ti Jesuse ti totiletique. Ja' sc'an smilic ti Jesuse. 17 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ta to x'abtej ti Jtote. Ja' no'ox hechun ti ho'one ta to xi'abtej uc —xchi ti Jesuse.

18 Hech yu'un sc'an smilic ti Jesuse ti totiletique. Ma'uc no'ox yu'un muc xchabi ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontutique. Ja' yu'un ti laj yal ti ja' Jtot ti Diose, xchi. Yu'un laj sco'oltajes sba hech chaj c'u che'el ti Diose.

Ja' sc'opilal ti ac'bil sventain cuxlejal sbatel osil ti Snich'on ti Diose

19 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbeique, ho'on ti Snich'onun ti Diose, mu'yuc c'usi xu' cu'un ti jpas jtuc. Ja' no'ox ti jpas ti c'usi laj jq'uel tspas ti Jtote. Ti c'usi tspas ti Jtote, ja' ti jpas uc ho'on ti Snich'onune. 20 Ti Jtote c'uxun ti yo'nton ho'on ti Snich'onune. Scotol chiyac'bun jq'uel ti c'usi tspace. Jutuc no'ox aq'uelojic ti ora to. Jelaven ta to xiyac'bun jpas. C'alal mi laj jpase, más to chch'ay avo'ntonic yu'un. 21 Hech chaj c'u che'el chcha'cuses animaetic ti Jtote, ja' no'ox hech uc ti ho'one ti Snich'onune, ti much'u ti jc'an ti jcha'cuses, ti jcha'cuses. 22 Ti Jtote mu

xchapambe sc'opilal crixchanoetic yu'un smulic. Ho'on ti Snich'onune scotol yac'ojbun jchapambe sc'opilal crixchanoetic yu'un smulic. ²³ Hech yu'un scotol crixchanoetic chispasucun ti muc', ho'on ti Snich'onune hech chaj c'u che'el tspasic ti muc' ti Jtote. Ti much'u mu xispasun ti muc' ho'on ti Snich'onune, ja' mu spas ti muc' uc ti Jtote, ja' ti laj stacun talele. ²⁴ Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u chiya'ibun ti jc'ope, mi xch'unoj ti ja' laj stacun talel ti Diose, ja' chcuxi sbatel osil. Ja' mu xich' castigo yu'un icom xa yu'un ti ch'ayel chbate.

²⁵ Melel ti c'usi chacalbeique, laj xa sta yorail ti chava'ibucun jc'op ho'on ti Snich'onun ti Diose, ho'oxuc ti animaoxuc c'otem ti jtojol. Ti much'u chch'un ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique ja' chcuxiic sbatel osil. ²⁶ Hech chaj c'u che'el sventainoj cuxlejal sbatel osil ti Jtote, ja' no'ox hechun uc ti ho'one yac'ojbun jventain cuxlejal sbatel osil ho'on ti Snich'onune. ²⁷ Yac'ojbun uc jventain xchapambel sc'opilal smul scotol crixchanoetic yu'un ho'on co'ol crixchanoucutic nic'ot. ²⁸ Mu me xch'ay avo'ntonic yu'un ti hech laj calboxuque. Yu'un ta me sta yorail ti chixch'umbucun jmantal, ho'on ti Snich'onun ti Diose, scotol ti much'utic chamenique. ²⁹ Scotolic chlog'uic tal ti ch'en. Ti much'utic lec spasojiique, ja' chcuxiic sbatel osil. Ti much'utic mu xtun ti c'usi spasojiique, ja' ch-ac'batic castigo yu'un smulic.

*Ja' sc'opilal ti ja' rextico yu'un ti Jesuse ti Diose
yu'un ja' itacat tal yu'un*

³⁰ 'Ho'oni mu'yuc c'usi xu' cu'un ti jpas jtuc. Hech chaj c'u che'el laj yalbun ti Jtote, ja' no'ox hech ti jchapambe sc'opilal smul scotol crixchanoetic. Toj ti jchapambe sc'opilal smul scotol crixchanoetic yu'un ma'uc ti jpas ti c'usi tsc'an ti co'ntone. Ja' ti jpas c'usi tsc'an ti yo'nton ti Jtote, ja' ti laj stacun talele. ³¹ Yu'un jtuc no'ox chcal jba chacuyic, hech yu'un mu stac' chach'unic chacuyic. ³² Ho'oni oy rextico cu'un ti chiyalbun jc'opilale. Melel ti hech chiyalbun ti jc'opilale. ³³ Ti ho'oxuque laj ataquic ti jaq'uel ti stojol ti Juane, ja' ti laj yac' ich'ho'e. Melel ti hech chac c'u che'el laj yalbun jc'opilal ti Juane. ³⁴ Mu tsotsuc sc'opilal yu'un ti hech laj yalbun jc'opilale. Ja' no'ox yu'un chajt'abesboxuc yu'un hech chc'ot ti avo'ntonic hech chacolic. ³⁵ Ti Juane ja' hech chaj c'u che'el toj c'otem. Laj yac'boxuc aq'uelic ti lequil bee. J'oc' no'ox ti nichim no'ox avo'ntonic yu'un ti hech chaj c'u che'el laj yalboxuque. ³⁶ Ti sventa ti Juane, ja' no'ox laj ava'ibun jc'opilal. Ti c'u x'elan ti cabtele ti chiyac'bun jpas ti Jtote, hech chvinaj ti tachilun tal yu'un ti Jtote. ³⁷ Ti Jtote ja' ti laj stacun talele, ja' yalobjun jc'opilal, ja' rextico cu'un. Mi jutuc muc bu ava'yoj c'u che'el chc'opoj, muc bu aq'ueloj c'u x'elan. ³⁸ Yu'un mu'yuc ti avo'ntonic ti sc'ope. Hech yu'un mu ach'unojuc ti ho'on Jcoltavanejun avu'unique, ho'on ti tachilun tal yu'une. ³⁹ Yu'un ti chaq'uelilanic ti sc'op ti Diose chacuyic ti hech chacuxiic sbatel osil. Pero mu hechuc chal ti sc'op ti Diose. Ja' te ts'ibabil jc'opilal ti ho'on ti jventa ti chacuxiic sbatel osile. ⁴⁰ Pero mu xac'an chatalic ti jtojol yu'un hech chacuxiic sbatel osil.

⁴¹ 'Mu yu'unuc ja' mu xtun chca'i yu'un ti

muc xapasucun ti muc'. ⁴² Yu'un ti jna' c'u x'elan avo'ntonic. Yu'un mu c'uxuc ti avo'ntonic ti Diose. ⁴³ Ti ho'one ti ja' laj stacun tal ti Jtote, mu xac'an chach'unic ti ho'on Jcoltavanejun avu'unique. Ja'uc ti much'u hech no'ox chtal ti mu tacbiluc tal yu'un ti Jtote, ja' chapasic ti muc'. ⁴⁴ Mu xu' avu'unic chach'unic yu'un ja' no'ox chac'an ti lec chayilot ti achi'iltaque. Mu yu'unuc ja' chasa'ic ti lec chayilot ti Diose. ⁴⁵ Mu me xacuyic ti ho'on chajsa'be amulic ti stojol ti Jtote. Yu'un ti toyol avo'ntonic chach'unic scotol ti mantaletic ti chacuyique, ja' amul ic'ot o yu'un mu xu' avu'unic xch'unel hech chaj c'u che'el laj yal ti Moisesese. ⁴⁶ Ti ach'unojbc sc'op ti Moisesese, chach'umbucun jc'op ti hechuque yu'un ho'on jc'opilal ti laj sts'ibabune. ⁴⁷ Yu'un ti mu xu' avu'unic chach'unic hech chaj c'u che'el ts'ibabil yu'un ti Moisesese, ja' no'ox hech mu xu' chach'umbucun jc'op uc ho'oni —x'utatic ti totiletic yu'un ti Jesuse.

6

Ja' sc'opilal ti laj smac'lin ho'mil viniquetic ti Jesuse

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Patil nibatutic xchi'uc ti Jesuse lum ti jech nab te ti estado cu'untutic, ja' ti Galileae. Ti nabe ja' nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclum, Tibérias sbi. ² Ep jchi'iltac laj sts'acliuntutic batel xchi'uc ti Jesuse yu'un laj sq'uelic ti jchop o abteletic laj spas ti Jesuse, ja' ti laj scolta ti jchameletique.

³ Nimututic batel ti jun biq'uit vits xchi'uc ti Jesuse. Te ninaquitutic xchi'uc, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. ⁴ Po'ot xa tsta yorail q'uin cu'untutic ho'ontutic ti judiountutique. Ja' ti q'uin Pascua sbie, ja' ti c'u che'el laj scoltauntutic loq'uel ti mozoil te ti Egipto ti Diose ti vo'one. ⁵ Ti Jesuse laj yil ti chcha'tal taatuc yan vuelta yu'un ti crixchanoetique. Hech yu'un hech laj sjac'be ti Felipee:

—¿Bu chba jmantic caxlan vaj yu'un chcac'betic sve'ic avi yepal crixchanoetic li'to? —xchi ti Jesuse.

⁶ Ti Jesuse hech laj sjac'be ti Felipee yu'un tspasbe proval yo'nton. Stuc sna'oj ti Jesuse c'usi tspas. ⁷ Hech itac'av ti Felipee:

—Ti oyuc lajunvinic denariotaq'uin yu'un ti caxlan vaje, mu tauc yutsil chve'ic scotolic —xchi.

⁸ Hech i'albat yu'un yan jchi'il ti abtel, ja' ti Andrese, ja' ti yits'in ti Simon Pedroe:

⁹—Oy jun querem li'to. Yich'oj tal ho'ob muc'tic caxlan vaj pasbil ti extranjero trigo. Yich'oj uc cha'cot choy. Pero ¡bu c'amba tauc yutsil yu'un ep ti crixchanoetique! —xchi.

¹⁰ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Albo ac'o nacluc ti crixchanoetique —xiyutuntutic.

Yu'un vomoltic, hech yu'un te inaquiic. Oy ho'mil viniquetic. Ti antsetique ti ololetique mu atabiluc. ¹¹ Ti Jesuse laj stsac ti muc'tic caxlan vaje. Laj yalbe voloc ti Diose. Laj xch'aquilambuntutic batel ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Ti ho'ontutique laj jpuquilambetutic batel ti much'utic ti te nacajtique. Hech uc ti choye laj caq'uilambetutic ti c'u yepal tsc'anic ti

crixchanoetique. ¹² C'alal inoj xch'utic ti crixchanoetique, ti Jesuse hech laj yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:

—Tsobic tal ti sobril caxlan vaje xchi'uc ti sobril choye naca me ch'ayuc —xiyutuntutic.

¹³ Hech yu'un laj jtsobtutic tal. Inoj lajcheb almud ti sobril ti ho'ob muc'tic caxlan vaje ja' ti pasbil ti extranjero trigoe. Ja' ti sobril ti caxlan vaje yu'unic ti much'utic ive'ique. ¹⁴ Ti crixchanoetique c'alal laj sq'uelic ti jelaven sp'ijile ti Jesuse, hech laj yalbe sbaic:

—Ja' cac'tic ti j'alc'op yu'un ti Diose li'to ti sc'opilal chtal ti balumile —xut sbaic ti crixchanoetique.

*Ja' sc'opilal ti ixanav ti yacan ti ba ho' ti Jesuse
(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)*

¹⁵ Laj sna' ti Jesuse ti tsc'an tstsacat yu'un ti crixchanoetique tsujat yu'un chtic'at ti aj-valil cu'untutic, ho'ontutic ti judiountutique, hech yu'un laj sq'uej sba batel ti vits stuc ti Jesuse.

¹⁶ Ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ta xa sapeta niyaltutic batel ti ti'nab. ¹⁷ Te ni'ochtutic ti barco, nixanavtutic batel ti baho'. Toj chibatutic ti jteclum Capernaum lum ti jech nab. C'alal ic' xa osil cac'oj jba chixanavtutic batel ti barco. Mu to bu laj quiltutic ti Jesuse. ¹⁸ Toyol ti iq'ue. Tsots tsyiques sba ti ho'e yu'un chnicat yu'un ti iq'ue. ¹⁹ C'alal nixanavtutic xa ti baho' jun reva, laj quiltutic ti Jesuse. Te chanav talel ti yacan ti baho'. Chnopej tal ti sts'el ti barcoe. Hech yu'un toj xi'el nic'otutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. ²⁰ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Ho'on chavil, mu xaxi'ic —xiyutuntutic.

²¹ Nichim no'ox co'ntontutic laj quic'tutic ochel ti barco ti Jesuse. Hech yu'un ti ora no'ox nic'otutic ti jech nab ti bu jnopejtutic ti chic'otutique.

Ja' sc'opilal ti isa'at ti Jesuse yu'un ti crixchanoe-tique

²² Ti jchi'iltaque te comen lum ti jech nab laj yilic ti mu'yuc yan barco, ja' no'ox jun. Laj yilic uc ti muc bu i'och ti barco ti Jesuse. Ja' no'ox jtuctutic ni'ochtutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique.

²³ Ti yoc'omal italic ti jteclum Tibérias yan barcoetic. Te i'ech'ic nopol ti bu laj sve'ic volje ti caxlan vaje ti jchi'iltaque c'alal laj yalbe vocol ti Diose ti Cajvaltique. ²⁴ Yu'un laj yilic ti jchi'iltaque ti mu xa teuc ti Jesuse, ti mu xa teucuntutic uc ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, hech yu'un laj stic' sbaic ochel ti barco uc. Italic ti Capernaum, tal sa'ic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ho'on hech chaj c'u che'el vaj c'otemun yu'un ho'on ti jventa chacuxiic sbatel osil, xchi ti Jesuse

²⁵ C'alal c'ot stauntutic xchi'uc ti Jesuse li' ti jech nab, hech laj sjac'beic ti Jesuse:

—Maestro, ¿c'usi ora natal li'to? —xchiic.

²⁶ Hech itac'av ti Jesuse:

—Melel ti c'usi chacalbeique yu'un ti tal asa'ucune mu yu'unuc ja' chach'unic ti jelaven jp'ijile ti ho'onun Snich'onun ti Diose. Ja' no'ox tal asa'ucun yu'un ti inoj ach'utic yu'un ti caxlan vaje. ²⁷ Mu me ja'uc te chbat avo'ntonic chasa' ave'elic ti sna' chlaje. Ja' tsc'an ti chasa'be sve'el avo'ntonic ti mu sna' xlaj sbatel osile. Ho'on

chacac'boxuc, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, yu'un hech ac'bilun cabtel yu'un ti Jtote —xchi ti Jesuse.

²⁸ Ti jchi'iltaque hech laj sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'usi chcut ti jpasbetutic yabtel ti Diose ti ho'ontutique? —xchiic.

²⁹ Itac'av ti Jesuse, hech laj yalbe:

—Ja' yabtel Dios ti chach'unic ti ho'on Jcolta-vanejun avu'unique, ho'on ti tacbilun talel yu'une —xut.

³⁰ Hech lic sjaq'uic:

—¿C'usi señail chavac' jq'ueltutic yu'un hech ti jch'untutic ac'op? ¿C'usi abtelal chavac' jq'ueltutic? ³¹ Ti antiguo jtot jme'tutique laj sve'ic manavaj te ti xocol balumil. Yu'un hech ts'ibabil: “Ti Moisesse laj yac'be sve'ic vaj talem ti vinajel”, xchi ti sc'op ti Diose. Ac'buntutic hech uc —xchiic.

³² Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbeique, ma'uc Moisés ti laj yac' ti vaje ti laj sve'ic ti atot ame'ique. Ja' no'ox i'ac'bat sventain. Ja' Dios ti laj yac' talel ti vaje. Ti vaj ti laj sve'ic ti atot ame'ique, ja' no'ox sventa xcuxlejalic li' ti balumile. Ja'uc ti ora to ti Jtote chayac'boxuc ti vaje sventa acuxlejalic sbatel osil.

³³ Ja' ti vaj ti chac' ti Diose, ja' iyal xa tal ti vinajel. Ja' sventa chacuxiic sbatel osil ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumile —xchi.

³⁴ Hech laj yalic:

—Cajval, scotol c'ac'al aq'uilambuntutic ti vaj ti chavale —xchiic.

³⁵ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Hech chaj c'u che'el cuxuloxuc li' ti balumile ti sventa ti vaj ti chave'ique, ja' no'ox hech ti ho'one

hech chaj c'u che'el vaj c'otemun yu'un ho'on ti jventa chacuxiic sbatel osil. Ti much'u chtal ti jtojole, ti xch'unoj ti ho'on Jcoltavanejun yu'une, mu'yuc xa palta cha'yic o yu'un nichim no'ox yo'ntonic. ³⁶ Calojboxuc ti hovil ti avilojucune yu'un mu xac'an chach'unic ti ho'on Jcoltavanejun avu'unique. ³⁷ Scotol ti c'u yepal chiyac'bun ti jventa ti Jtote, ja' chtal ti jtojol. Ti much'u chtal ti jtojole, nichim no'ox co'nton laj quic' o. ³⁸ Yu'un ti niyal tal ti vinajele, ma'uc yu'un tal jpas ti c'usi sc'an ti co'ntone. Ja' tal jpas ti c'usi sc'an yo'nton ti Jtote ti laj stacun talele. ³⁹ Ti Jtote ti laj stacun talele, hech sc'an ti yo'ntone ti scotol ti much'u yac'ojbun ti jventae mi junuc mu xch'ay cu'un. Mi ichamique, ja' ti jcha'cuses scotol ti slajebal c'ac'al. ⁴⁰ Hech sc'an yo'nton uc ti Jtote ti scotol ti much'u chal ti ho'on Snich'onun ti Diose, ja' ti chch'un ti jcoltae, ja' chcuxi sbatel osil. Mi ichamique, ja' ti jcha'cuses ti slajebal c'ac'al —xchi ti Jesuse.

⁴¹ Hech yu'un ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol ju-diountutic xchi'uque, laj sp'ajbeic ti sc'op ti Jesuse yu'un ti laj yal: “Ti vaj ti yalem tal ti vinajele, ho'on obi”, ti xchie. ⁴² Hech laj yalbe sbaic:

—¿Mi ma'uc ti Jesús li'to, ja' ti snich'on ti Josee? Xcojtiquimbetic ti stot sme'e. Chal ti niyal tal ti vinajel ti xchie, ¡bu ba hechuc! —xut sbaic.

⁴³ Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu me xap'ajbun ti jc'ope. ⁴⁴ Mu'yuc much'u xu' yu'un chtal ti jtojol mi mu t'ujbiluc yu'un ti Jtote, ja' ti laj stacun talele. Ti much'u chtal ti jtojole, mi ichame, ja' ti jcha'cuses ti slajebal c'ac'al.

⁴⁵ Hech ts'ibabil comel ti sun ti j'alc'opetic yu'un

ti Diose: “Scotolic chp'ijubtasat yu'un ti Diose”, ti xchie. Hech yu'un scotol ti much'u laj xa yac' ti yo'ntonic ti sc'op ti Jtote, ja' p'ijubenic xae, hech yu'un chtalic ti jtojol.

⁴⁶ Mu'yuc much'u sq'uelojbe sat ti Diose. Jtuc no'ox jq'uelojbe sat yu'un ho'on te loq'uemun tal ti stojol. ⁴⁷ Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u chch'un ti tachilun tal yu'un ti Diose, ja' cuxul sbatel osil. ⁴⁸ Ho'on hech chaj c'u che'el vaj c'otemun yu'un ho'on ti jventa chacuxiic sbatel osil. ⁴⁹ Ti antiguo atot ame'ique ti laj sve'ic ti manavaje te ti xocol balumil, ja' muc sta xcuxlejalic sbatel osil ti yu'un laj sve'ic ti manavaje. ⁵⁰ Ja' ti vaj ti chcale ja' iyal xa tal ti vinajel yu'un hech chcuxi sbatel osil ti much'u tsve'e. ⁵¹ Ho'on ti niyal xa tal ti vinajele hech chaj c'u che'el vaj c'otemun yu'un ho'on ti jventa chacuxiic sbatel osil. Scotol ti much'u tsve' ti vaj ti chcale, ja' cuxul sbatel osil. Ti vaj ti chcaq'ue, ja' ti jbec'tale, chcac' yu'un chcuxiic scotol crixchanoetic —xchi ti Jesuse.

⁵² Hech yu'un hech lic yalbe sbaic ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque:

—¿C'u che'el chijyac'bucutic ti jve'betic sbec'tal chal lume? —xut sbaic.

⁵³ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbeique mi mu ave'ojbucun ti jbec'tale, ho'on ti co'ol crixchanoucutive, mi mu avuch'ojbucun ti jch'ich'ele, mu'yuc acuxlejalic sbatel osil. ⁵⁴ Ti much'u chisve'bun jbec'tale chiyuch'bun jch'ich'ele ja' cuxul sbatel osil. Mi ichame, ja' ti jcha'cuses ti slajebal c'ac'al. ⁵⁵ Yu'un ti jbec'tale ja' ve'elil chc'ot. Ti jch'ich'ele ja' ch-uch'at chc'ot hech yu'un chcuxiic sbatel osil.

⁵⁶ Ti much'u chisve'bun jbec'tale chiyuch'bun jch'ich'ele ja' oy ti jtojol obi. Ho'oni te oyun ti yo'nton. ⁵⁷ Ti Jtote ti laj stacun talele, ja' stalel cuxul sbatel osil. Ho'oni ja' cuxulun sbatel osil ti sventa ti Jtote. Ja' no'ox hech uc ti much'u chisve'une ho'on ti jventa ti cuxul sbatel osile. ⁵⁸ Ja' ti vaj ti chcale iyal xa tal ti vinajel. Mu co'oluc hech chaj c'u che'el laj sve'ic ti manavaje ti atos ame'ique ti vo'one. Mu yu'unuc laj sta xcuxlejalic sbatel osil ti atos ame'ique ti yu'un laj sve'ic ti manavaj ti vo'one. Ja'uc ti ora to ti much'u tsve' ti vaj ti chcale ja' chcuxi sbatel osil —xchi ti Jesuse.

⁵⁹ Hech laj yal ti Jesuse te ti templo te ti Capernaum c'alal ichanubtasvan.

Ja' sc'opilal ti sventainoj ti c'op sventa cuxlejal sbatel osile ti Jesuse

⁶⁰ Ep c'ac'al laj sts'acliic ti Jesuse ep ti jchi'iltaque. C'alal laj ya'yic ti c'u che'el ichanubtasvan ti Jesuse, hech laj yalic:

—¡Bu ba yaluc tal ti vinajel lume! Mu jc'an chca'itic yan —xchiic.

⁶¹ Ti Jesuse laj sna' ti yo'nton ti oy much'u chp'ajbat ti sc'ope yu'un ti jchi'iltaque. Hech yu'un hech laj sjac'be:

—¿Mi chopol avo'ntonic yu'un ti jc'ope? ⁶² ¿C'usi chavalic mi chavilic ti chimu batel ti bu niloc' tal, ho'on ti co'ol crixchanoucitique? ⁶³ Ja' ti sventa avo'ntonic chacuxiic sbatel osil. Mu'yuc sc'opilal ti abec'talique. Ti jc'ope ti laj calboxuc ava'yique ja' sventa avo'ntonic, ja' sventa chacuxiic sbatel osil.

⁶⁴ Mu yu'unuc ach'unojuc acotolic —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Yu'un ti Jesuse sna'oj ono'ox ti c'alal lic abtejuc ti much'utic mu xch'umbat ti sc'ope xchi'uc ti much'u ch-ac'at entrecal yu'une. ⁶⁵ Hech yu'un ti Jesuse hech lic yalbuntutic jcotoltutic:

—Hech yu'un laj calboxuc ava'yic ti mu'yuc much'u xu' chtal ti jtojol mi mu ic'biluc tal yu'un ti Jtote, xacutic —xiyutuntutic jcotoltutic.

⁶⁶ Hech yu'un isutic batel ep ti jchi'iltac ti laj sts'acliic ono'oxe. Muc xchi'inic xa ti Jesuse.

⁶⁷ Ti Jesuse hech laj sjac'buntutic ho'ontutic ti lajchavo'untutique:

—Ho'oxuque ¿c'usi xchi avo'ntonic? ¿Mi chasutic batel uc? —xiyutuntutic.

⁶⁸ Hech itac'av ti Simon Pedroe:

—Cajval, mu'yuc much'u yan chba jc'opontutic. Ho'ot no'ox aventainoj ti c'op sventa cuxlejal sbatel osile. ⁶⁹ Ho'ontutique jch'unojtutic. Ti jna'tutic ti ho'ot Cristoote, ti ac'bilot avabtel yu'un ti Diose yu'un chacoltauntutic. Ho'ot Snich'onot ti Diose ti stalel cuxule —xchi ti Pedroe.

⁷⁰ Hech itac'av ti Jesuse:

—Laj xa jt'ujoxuc ti lajchavo'oxuque. Ti june ochem pucuj ti yo'nton —xiyutuntutic.

⁷¹ Ja' laj xcholbe sc'opilal ti Judase, ja' ti snich'on ti Simon Iscariote, yu'un ja' ch-ac'van entrecal. Ti Judase ja' jchi'iltutic ti abtel, ho'ontutic ti co'ol yajchanc'opuntutic ti Jesuse xchi'uc. Ho'ontutic ja' lajchavo'untutic xchi'uc ti Judase.

7

Ja' sc'opilal ti muc spatat ti muc' ti Jesuse yu'un ti yits'inabtaque

¹ Patil nixanavtutic batel te ti estado Galilea xchi'uc ti Jesuse. Yu'un ti Jesuse muc sc'an chba xanavuc te ti estado Judea yu'un yac'oj sbaic chchapambat sc'opilal yu'un ti totiletic cu'untutique yu'un chmilat. ² Po'ot xa tsta yorail q'uin cu'untutic, ho'ontutic ti judiountutique. C'alal ti yorail q'uin chi'ochtutic ti nail vomol te ti Jerusalén. ³ Hech yu'un hech i'albat ti Jesuse yu'un ti yits'inabtaque:

—Mu me xacom li'to, batic ti Judea. Yu'un hech más ch-an yip yo'ntonic ti much'utic spasojeic ti muc' ti ac'ope yu'un hech más chilic ti jchop o abtel ti chc'o apas te ti q'uin. ⁴ Yu'un ti much'u tsc'an ti chpuc sc'opilale, mu muculuc ch-abtej. Mi ja' avabtel ti hech chapase, ac'o aba ti q'uelel ti stojol scotol crixchanoetic —xchiic.

⁵ Ti yits'inabtaque muc xch'unic uc ti ja' Jcoltavanej cu'untic ti sbanquile. ⁶ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mu to sta yorail cu'un yu'un chibat ti q'uin. Ti ho'oxuque c'usuc no'ox ora xu' chabatic. ⁷ Ti crixchanoetique li' ti balumile mu xu' chayilintaouxuc ti ho'oxuque. Ho'oni chiyilintaun yu'un ti jcholbe sc'opilal ti chopol ti yabtelique. ⁸ Batanic ti q'uin, ho'oxuque. Ho'oni mu to chibat ti q'uin yu'un mu to sta yorail cu'un —xchi ti Jesuse.

⁹ C'alal hech laj yalbe ya'yic ti yits'inabtac ti Jesuse, te to nihalejtutic ti Galilea xchi'uc ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti i'ay ti q'uin ti Jesuse. Ja' q'uin c'alal ch-ochic ti nail vomol

¹⁰ Batemic xa ti q'uin ti yits'inabtac ti Jesuse c'alal nibatutic ti q'uin uc xchi'uc ti Jesuse. Muc jchi'intutic batel ti crixchanoetique. Jtuctutic

no'ox nibatutic yu'un mu sc'an chac' sba ti q'uelel ti Jesuse. ¹¹ Ti totiletic cu'untutic ono'oxe te ti templo, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque, te oyic ti q'uin yac'oj sba tsa'ic ti Jesuse. Yac'oj sba tsjaq'uic:

—¿Bu oy? —xchiic.

¹² Ti crixchanoetique ja' puru tslo'iltabeic sc'opilal ti Jesuse. Oy much'u laj yalic:

—Lec yo'nton —xchiic.

Yan laj yalic:

—¡Bu ba lecuc! Ja' jlo'lavanej —xchiic.

¹³ Mi junuc mu'yuc much'u ilo'laj ti jamal yu'un ix'i'ic yu'un ti totiletic cu'untutic ono'oxe.

¹⁴ Ti o'lol q'uin nibatutic ti templo xchi'uc ti Jesuse. Te c'ot chanubtasvanuc ti Jesuse. ¹⁵ Toj ch'ayel yo'ntonic ti jchi'iltaque. Hech laj yalic:

—¿C'u che'el ip'ijub ti lec ti jchi'iltic li'to yu'un mu'yuc much'u ichanubtasat? —xchiic.

¹⁶ Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu ho'ucun jc'op ti chcac' ti a'yele. Ja' sc'op stuc ti Diose ti laj stacun talele. ¹⁷ Ti much'u tsc'an tspas ti c'usi tsc'an yo'nton ti Diose, ch-ac'bat sna' ti bu talem ti c'op ti chcac' ti a'yele, mi sc'op ti Diose, mi jc'op jtuc ti jchole. ¹⁸ Ti much'u stuc no'ox sc'op ti chchole, yu'un chac' sba ti pasel ti muc' obi. Ti ho'one yu'un chcac' ti pasel ti muc' ti Diose ti laj stacun talele, hech yu'un muc un chilo'lavan. Melel ti c'usi chcale.

¹⁹ 'Ti Moisesse laj xcholboxuc comel ti mantaletique. Mi junuc muc bu ach'unojic spasel hech chaj c'u che'el chal ti mantaletique. Ti ach'unojuque, mu xavalbucun jmilel ti hechuque —xut.

²⁰ Hech itac'av scotolic:

—Oy pucuj ti avo'nton. ¿Much'u chayalbot amilel? —x'utat.

²¹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Jun no'ox vinic laj jcolta ti yorail ti jcux co'ntontic. Hech yu'un toj ch'ayel avo'ntonic acotolic. ²² Laj yalboxuc ti Moise se ti chavaq'uic circuncisione. Ma'uc jbael hech i'albat ti Moise se. Ja' jbael i'albatic ti antiguo jtotique. Ti ho'oxuque manchuc mi ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic chavaq'uic circuncisión. ²³ Lec ti hech chach'umbeic smantal ti Moise se chavaq'uic circuncisión manchuc mi ti yorail ti jcux co'ntontic. Hech yu'un ¿c'u yu'un chavilintaun yu'un ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ichop cu'un scotol sbec'tal ti jun vinique? ²⁴ Mu xtun mi ti ora no'ox chatic'be smul yan. Ja' tsc'an ti chanopic lec mi melel ti chopol ti c'usi laj spase —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ja' ti Cristoe, xchiic ti crixchanoetique

²⁵ Hech laj yalic cha'vo' oxvo' ti jchi'iltaque ti te nacajtic te ti Jerusalene:

—Avi vinic to ja' ti tsa'ate, ja' ti sc'opilal chlaj ti milele. ²⁶ Q'uelo avil, li'to jamal chc'opoj. Mu'yuc c'usi ch-albat yu'un ti totiletic cu'untique. ¿Mi yu'un xch'unojic ti ja' ti Cristoe? ²⁷ Ho'ocutique jna'ojtic bu liquem tal ti vinic li'to. C'alal chtal ti Cristoe, ja' ti mero Jcoltavanej cu'untique, mu'yuc much'u tsna' bu chlic tal —xchiic.

²⁸ Hech yu'un tsots ic'opoj ti Jesuse te ti yut templo te ti Jerusalén c'alal ichanubtasvan. Hech laj yalbe ti crixchanoetique:

—Xavojtiquinucun chacuyic. Ana'ojic ti bu niloc' tal chacuyic. Mu jtucuc no'ox nital. Ja' ti Diose ti meyel ti sc'ope, ja' laj stacun talel. Ho'oxuque mu xavojtiquinic. ²⁹ Ho'oni xcojtiquin yu'un te niloc' tal ti stojol. Ja' laj stacun talel—xchi ti Jesuse.

³⁰ Hech yu'un sc'an stiq'uic ti chuquel ti Jesuse. Mu'yuc much'u xu' yu'un stsacvan yu'un mu to staojuc yorail yu'un tstsacat ti Jesuse. ³¹ Oy ep laj xch'unic ti ja' ti Jcoltavanej cu'untic ti Jesuse. Hech laj yalic:

—Avi jchi'il li'to jelaven tspas señailetic hech chaj c'u che'el sc'opilal ti Cristoe ti c'alal chtale. Hech yu'un ja' ti Cristoe—xchiic.

Ja' sc'opilal ti sc'an stsaquic ti Jesuse ti yajmayoletic ti totil paleetique

³² Laj ya'yic ti fariseoetique ti hech chlo'lajic ti much'u laj xa xch'unic ti ja' ti Cristoe. Hech yu'un ti totil paleetique xchi'uc ti fariseoetique laj staquic batel yajmayoletic yu'un ac'o stsaquic tal ti Jesuse.

³³ Ti Jesuse hech laj yalbe ti crixchanoetique:

—Yo' j'oc' xa li'uni chajchi'inoxuque. Chibat ti bu oy ti much'u laj stacun talele. ³⁴ Ho'oxuque chasa'ucun. Mu xataucun. Ti bu chic'ot ho'oni, te mu xu' chac'otic ho'oxuque—xchi ti Jesuse.

³⁵ Hech lic lo'lajuc ti jchi'iltaque, ho'on ti co'ol judiountutic xchi'uque:

—¿Bu chbat ti mu xu' ti jtatic chale? ¿Mi yu'un chbat ti bu oy ti jchi'iltique te puquemic ti slumal greciaetique yu'un ja' chba xchanubtas ti greciae-tique? ³⁶ ¿C'usi sjam ti hech chale: “Chasa'ucun,

mu xataucun”, ti xchie? “Ti bu chic'ot ho'oni te mu xu' chac'otic ho'oxuque”, ti xchie —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti ch-oq'uilan tal ti yo'ntonic ti yutsil yo'ntone ti much'utic xch'unojique

³⁷ Ti slajeb q'uin ja' tsots sc'opilal. Ja' hech ora laj sva'an sba ti Jesuse. Tsots ic'opoj, hech laj yalbe ti jchi'iltaque:

—Hech chaj c'u che'el ti much'u tsa'ilan ho' yu'un chuch' yu'un taquin ti yo'ntone, ja' no'ox hech ti much'u tsa'ilan yu'un chcol sbatel osil mu sta. Ti much'u hech yo'nton tsa'ilan, ac'o taluc ti jtojol hech chcac'be xcuxlejal sventa sbatel osil. ³⁸ Yu'un scotol ti much'u chch'un ti chcoltaat cu'une, ja' ch-oq'uilan tal ti yo'nton ti yutsil yo'ntone, hech chlic xch'unic yantic uc, xchi ti sc'op ti Diose —xchi ti Jesuse.

³⁹ Hech laj yal ti Jesuse yu'un laj xcholbe sc'opilal ti Ch'ul Espíritue, ti sc'opilal ch-ac'batic ti yo'ntonic ti much'utic chch'unique. Mu to talemuc ti Ch'ul Espíritue yu'un mu to tsut batel ti vinajel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti cha'tos ostos ic'otic ti crixchanoe-tique

⁴⁰ C'alal laj ya'yic ti jchi'iltaque ti hech laj yal ti Jesuse, oy much'u laj yal:

—Ja' cac'tic ti j'alc'op yu'un ti Diose ti sc'opilal chtale —xchiic.

⁴¹ Yan laj yalic:

—Ja' ti Cristoe li'to, ja' ti Jcoltavaneje —xchiic.

Yan laj yalic:

—Mu xlic tal ti Galilea ti Cristoe. ⁴² Yu'un chal ti sun ti Diose ti ja' ch-an ti Belén ti Cristoe yu'un

ja' statamol ti Davide. Ja' te ch-an ti bu i'an ti statamole —xchiic.

⁴³ Hech yu'un cha'tos ostos ic'otic ti jchi'iltaque.

⁴⁴ Oy much'u sc'an stsaquic ti Jesuse. Mi junuc mu'yuc much'u xu' yu'un stsacvan.

Ja' sc'opilal mu'yuc much'u hech chc'opoj, xchiic

⁴⁵ Hech yu'un ti yajmayoletique isutic talel ti stojol ti totil paleetique xchi'uc ti fariseoetique. Hech ijac'batic yu'unic:

—¿C'u yu'un muc xatsaquic tal? —x'utatic.

⁴⁶ Hech itac'av ti yajmayoletique:

—Mu'yuc much'u hech chc'opoj hech chaj c'u che'el ti vinic lume —xchiic.

⁴⁷ Hech i'albatic yu'un ti fariseoetique:

—Yu'un nalajic ti lo'lael uc. ⁴⁸ Mi junuc mu'yuc much'u xch'unoj ti totiletic cu'untique. Ho'ontutic uc mi junuc mu'yuc bu jch'unojtutic. ⁴⁹ Ti crixchanoetique ti te stsoboj sbaique, bolic. Mu sna'ic ti mantaletique. Ich'ayic xa —xchiic ti fariseoetique.

⁵⁰ Te oy ti Nicodemoe, ja' ti tal sc'oapon ti ac'ubaltic ti Jesuse. Ja' ochem ti fariseo uc ti Nicodemoe. Hech laj yal ti Nicodemoe:

⁵¹ —Mu xu' chcac'betic castigo jun jchi'iltic mi mu to chca'ibetic sc'op, mi mu to ti jtatic c'usi smul. ¿Mi mu hechuc chal ti mantaletic cu'untique? —xchi ti Nicodemoe.

⁵² Hech lic yalbeic:

—Jun to liquemot tal ti Galilea uc. Q'uelo me ti sc'op ti DiOSE hech chana' ti mi junuc mu'yuc bu xlic tal ti Galilea j'alc'op yu'un ti DiOSE —x'utat.

⁵³ Hech ibatic ti snaic.

8

Ja' sc'opilal ti itaat jun ants yac'oj sba chmulivaj xchi'uc yan vinic

¹ Ti ho'ontutique xchi'uc ti Jesuse nibatutic ti vits Olivatic sbi. ² Hech yu'un ti sob ic'luman ti yoc'omal nisututic tal xchi'uc ti Jesuse, ni'ochtutic ti yut templo te ti Jerusalén yan vuelta. Ep crixchanoetic italic ti stojol ti Jesuse. Hech yu'un laj snacan sba ti Jesuse, te lic chanubtasvanuc. ³ Italic fariseoetic xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Laj yiq'uic tal jun ants. Yac'oj sba chmulivaj xchi'uc yan vinic istaic. C'ot yaq'uic ti stojol ti Jesuse te ti o'lol ti crixchanoetique. ⁴ Hech laj yalbeic ti Jesuse:

—Maestro, yac'oj sba chmulivaj xchi'uc yan vinic ijta avi ants li'to. ⁵ Ti Moisesese hech laj spasuntutic ti mantal ti ac'o ac'batuc ton ti much'u hech tspase. ¿C'usi chaval ho'oti? —xchiic.

⁶ Yu'un ti hech laj yalique yu'un tal spasbeic proval yo'nton. Sc'an tsa'beic smul ti Jesuse. Ti Jesuse laj snijan sba, laj sts'iba lum ti sbic'tal sc'ob. ⁷ Yu'un mu xla j yo'ntonic tsjaq'uic, toj lic nacluc ti Jesuse. Hech laj yalbe ya'yic:

—Ho'oxuc ti much'u mu'yuc smule ja' jbael ac'o yac'be ton ti antse —xchi.

⁸ Laj xcha'nijan sba yan vuelta ti Jesuse, laj xcha'ts'iba lum yan vuelta. ⁹ C'alal laj ya'yic ti totiletique ti hech laj yal ti Jesuse, ep ilo'laj yo'ntonic yu'un ti smulique. Jujuntic iloq'uic batel. Ja' jbael iloq'uic batel ti más moletique. Ja' patil iloq'uic batel ti bu unenic toe. Stuc no'ox

icom ti Jesuse xchi'uc ti antse te ti o'lol ti crixcha-noetique. ¹⁰ Toj lic cha'nacluc yan vuelta ti Jesuse. Yu'un mu xa teuc ti much'u laj yiq'uic tal ti antse, ja' no'ox te oy ti antse, hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe:

—Me'e, ibat xa ti much'utic laj stabot amule. Mu'yuc much'u laj yac'bot ton yu'un ti amule —xchi.

¹¹ Hech itac'av ti antse:

—Mu'yuc, tote —xchi.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Hechun uc, mu xacac'bot castigo yu'un amul uc. Batan, mu me xasa' yan amul —xut batel.

Ja' sc'opilal ho'oni luzun avu'unic, xchi ti Jesuse

¹² Yan vuelta lic chanubtasvanuc ti Jesuse. Hech laj yalbe ya'yic:

—Ho'oni luzun avu'unic, ho'oxuc ti mozoim-biloxuc yu'un ti mulile li' ti balumile. Ti much'u chists'acliune ja' chcom yu'un ti mulile, ja' tspasi-lan ti c'usi leque yu'un ho'on ti jtojobtas batel hech chcuxi sbatel osil —xchi.

¹³ Hech i'albat yu'un ti fariseoetique:

—Ho'oti atuc no'ox chachol ac'opilal. Mu'yuc rextico avu'un. Hech yu'un mu stac' ti jch'untutic ac'op —xchiic.

¹⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—Manchuc mi chach'unic ti jtuc no'ox ti jchol jc'opilale, melel ti c'usi chcale. Jna'oj ti bu niloc' talele, jna'oj ti bu chibate. Ho'oxuque mu xana'ic ti bu niloc' talele, mu xana'ic ti bu chibate. ¹⁵ Ti ho'oxuque ti ora chach'unic ti oy smul yan. Muc unuc chanopic lec. Ho'oni mu jnopbe smul yan.

¹⁶ Mi oy c'usi ti jnope, lec ti jnop. Mu jtucuc no'ox

ti jnop. Co'ol ti jnop xchi'uc ti Jtote, ja' ti laj stacun talele. ¹⁷ Hech ts'ibabil comel ti mantaletique ti avich'ojique mi co'ol sc'opic cha'vo' rexticoetic hech yu'un stac' chach'unic. ¹⁸ Ho'oni ti jchol jc'opilal. Co'ol chixcholbun jc'opilal uc ti Jtote, ja' ti laj stacun talele —xchi ti Jesuse.

¹⁹ Hech lic sjaq'uic:

—¿Bu oy ti Atote ti chavale? —xchiic.

Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu xavojtiquinun, mu xavojtiquin uc ti Jtote. Ti taca avojtiquinucune, chavojtiquin uc ti Jtote ti hechuque —xchi.

²⁰ Hech laj yal ti Jesuse c'alal ichanubtasvan te ti yut templo te ti cuarto yo' bu chaq'uic smoton ti Diose. Mu'yuc much'u xu' yu'un stsacvan yu'un mu to staojuc yorail yu'un tsacat yu'un ti crixchanoetique ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti bu chibat, te mu xu' chabatic ho'oxuque, xchi ti Jesuse

²¹ Ti Jesuse hech laj yalbe ya'yic yan vuelta:

—Oy bu chibat. Chasa'ucun, mu xataucun. Acuchoj amul chachamic. Ti bu chibate, te mu xu' chabatic ho'oxuque —xchi.

²² Hech yu'un hech laj yalbe sbaic ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutique:

—¿Mi yu'un tsmil sba ti hech chale: Ti bu chibat ho'oni, te mu xu' chabatic ho'oxuque, ti xchie? —xut sbaic.

²³ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ho'oni mu co'olucutic hech yu'un mu co'oluc ti jnoptic. Yu'un ho'oni sventaun vinajel. Ho'oxuque sventaoxuc balumil. ²⁴ Ja' yu'un ti

hech laj calboxuc: Acuchoj amul chachamic, ti xacutique. Yu'un mi mu xach'un ti ho'on Jcoltavanejun avu'unique, ja' acuchoj amul chachamic —xchi ti Jesuse.

²⁵ Hech yu'un hech lic sjac'beic ti jchi'iltaque:

—¿Much'uot che'e? —xchiic.

Hech itac'av ti Jesuse:

—Ja' no'ox hech chaj c'u che'el laj calilamboxuque. ²⁶ Oy to ep ac'opilal xu' chacalbeic. Oy to yan xu' chaquich'boxuc ac'opic. Ja' no'ox chacalbeic ti c'usi albilun yu'un ti Jtote ti laj stacun talele. Ti Jtote ti laj stacun talele melel ti sc'ope —xchi ti Jesuse.

²⁷ Yu'un ti muc sc'an xch'unic ti ja' ti Cristoe hech yu'un muc xa'ibeic sjam ti ja' laj xcholbe sc'opilal ti Jtotic Diose. ²⁸ Hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe:

—C'alal chajipanun ti cruz, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, te me chana'ic ti ho'on Jcoltavanejun avu'unique. Te me chana'ic ti ja' no'ox laj calboxuc hech chaj c'u che'el albilun yu'un ti Jtote, ja' ti laj stacun talele. ²⁹ Mu xiscomesun yu'un scotol c'ac'al ti jpas ti c'usi tsc'an ti yo'ntone —xchi ti Jesuse.

³⁰ C'alal hech laj yal ti Jesuse, ep laj xch'unic ti ja' ti Jcoltavaneje.

Ja' sc'opilal ja' chayac'oxuc ti libre ti c'op ti ja' melele, xchi

³¹ Hech yu'un ti Jesuse hech laj yalbe ti jchi'iltaque, ja' ti much'u xch'unojique:

—Mi j'ech'el chavac' ti avo'ntonic ti jc'ope, mero cajchanc'opoxuc chac'otic cu'un obi. ³² Chana'ic

ti c'op ti ja' melele. Ti c'op ti ja' melele, ja' chayac'oxuc ti libre —xchi.

³³ Hech itac'avic ti crixchanoetique:

—Ho'ontutique yelnich'onuntutic ti Abrahame. Mi junucuntutic mu'yuc bu ochemuntutic ti mozoil. ¿C'u yu'un hech chaval: “Libre chac'otic”, xachi? —xchiic.

³⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—Melel ti c'usi chacalbeique, scotol ti much'u tsa'ilan smule oy ti mozoil yu'un smulic obi. ³⁵ Ti much'u oy ti mozoile mu'yuc c'usi ch-ac'bat yu'un ti yajvale. Ja'uc ti much'u nich'onile ja' scotol ch-ac'bat yu'un ti stote. ³⁶ Hech yu'un mi ho'on chacac'oxuc ti libre, ho'on ti Snich'onun ti Diose, libre chac'otic o ti mero melel. ³⁷ Hovil chavalic ti ho'oxuc yelnich'onoxuc ti Abrahame. Q'uelo avil chavalbucun jmilel. Yu'un puru milvanej oy ti avo'ntonic hech mu xc'ot ti avo'ntonic ti jc'ope. ³⁸ Ho'oni ja' ti jchol ti hech chaj c'u che'el laj xa yac'bun jq'uel ti Jtote. Ho'oxuque ja' chapasic ti c'u che'el chayalboxuc smantal ti atotique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ja' atotic ti pucuje, x'utatic

³⁹ Hech itac'avic:

—Ja' jtotutic ti Abrahame —xchiic.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti ja'uc yelnich'onoxuc ti Abrahame, hech chapasic hech chaj c'u che'el laj spas ti Abrahame ti hechuque. ⁴⁰ Ti ora to chavalbucun jmilel yu'un calojboxuc ava'yic ti c'usi melel ca'yoj ti stojol ti Diose. Mu hechuc laj spas ti Abrahame.

⁴¹ Ho'oxuque chapasbeic yabtel ti atotique —xut.

Hech itac'avic:

—Ho'ontutique mu yol snich'onucuntutic jmulavil. Jun no'ox ti totil cu'untutique, ja' jtotutic stuc ti Diose —xchiic.

⁴² Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti ja'uc atotic ti Diose, c'uxun ti avo'ntonic ti hechugue. Yu'un te niloc' tal ti stojol ti Diose. Mu jtucuc no'ox nital. Ja' tacbilun tal yu'un ti Diose. ⁴³ Mu xava'ibeic sjam ti jc'ope yu'un mu xac'an chava'ibeic sjam. ⁴⁴ Ho'oxuque ja' atotic ti pucuje. Hech oy ti avo'ntonic chapasic c'usi tsc'an ti yo'ntone. Stalel jmilvanej c'alal ti sliqueb ti balumile hech ti ora to. Mu sc'an ti c'usi melele yu'un mu'yuc c'usi melel ti yo'nton. Mi tsnop c'op, stalel ono'ox. Ja' mero jnopc'op. Ja' chac' ti chanel ti nopc'ope. ⁴⁵ Yu'un melel ti c'usi chacalbeique, hech yu'un ti mu xac'an xach'umbucun ti jc'ope. ⁴⁶ Ho'oxuque mu xu' chatabun jmul ti ho'one. Melel ti jc'op ti calojboxuque. ¿C'u yu'un mu xach'umbucun? ⁴⁷ Ti much'utic yu'un ti Diose ja' chch'umbeic sc'op ti Diose. Ja' yu'un ti mu xach'umbeic sc'op ti Diose yu'un mu yu'unucoxuc ti Diose —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal c'alal mu to anemuc ti Abrahame, jtalel te oyun, xchi

⁴⁸ Hech i'albat ti Jesuse yu'un ti jchi'iltaque, ho'on ti co'ol judiountutic xchi'uque:

—Hech ono'ox hech chaj c'u che'el laj jnoptutic. Ho'ot liquemot tal ti Samaria. Oy pucuj ti avo'nton —xchiic.

⁴⁹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu'yuc pucuj ti co'nton. Ja' chcac' ti pasel ti muc' ti Jtote. Ho'oxuque mu xapasucun ti muc'. ⁵⁰ Mu jtucuc chcac' jba ti pasel ti muc'. Ja'

chiyac'un ti pasel ti muc' ti Jtote. Ti much'u mu xis-pasun ti muq'ue, ja' stuc chchapan ti Jtote. ⁵¹ Melel ti c'usi chacalbeique, ti much'u chixch'umbun ti jc'ope ja' mu xcham —xchi ti Jesuse.

⁵² Hech i'albat yu'un ti jchi'iltaque:

—Ti jna'tutic xa ti oy pucuj ti avo'nton. Icham ti Abrahame. Icham uc ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ho'ot chaval: “Ti much'u chixch'umbun ti jc'ope, ja' mu xcham”, xachi. ⁵³ Caso me tsots avabtel avich'oj ho'oti. Ja' tsots yabtel laj yich' ti jtotic Abrahame ti ichame. Icham uc ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. ¿Much'uo'ot chacuy aba? —xchiic.

⁵⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—Mi ho'on chcac' jba ti pasel ti muc', mu'yuc sjam. Ti Jtote, ja' ti Dios avu'unic ti chacuyique, ja' chiyac'un ti pasel ti muc'. ⁵⁵ Mu xavojtiquinic. Ho'on xcojtiquin. Mu xcojtiquin ti Diose, mi xichie, ti jnop c'op hech chaj c'u che'el ti chanopic c'op ti ho'oxuque. Ho'on xcojtiquin ti Diose. Ti jpasbe ti muc' ti sc'ope. ⁵⁶ Ti atotic Abrahame ti chavalique nichim no'ox yo'nton yu'un ya'yoj jc'opilal ti chitale. Laj xch'un ti chitale, hech yu'un nichim no'ox yo'nton —xchi ti Jesuse.

⁵⁷ Hech yu'un hech i'albat ti Jesuse yu'un ti jchi'iltaque:

—Mu to avich'ojuc lajuneb yoxvinic habil, jbu c'amba avil ti Abrahame ti chavale yu'un quere-mot to! —xchiic.

⁵⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Melel ti c'usi chacalbeique, c'alal mu to ane-muc ti Abrahame, jtalel te oyun —xchi.

⁵⁹ Hech yu'un bat stamic tal ton ti jchi'iltaque. Sc'an chac'beic ton ti Jesuse. Hech yu'un ti Jesuse

laj sq'uej sba. Iloc' batel ti templo. Hech i'ech' batel ti o'lol crixchanoetic. Hech ibat o.

9

Ja' sc'opilal ti icol yu'un ti Jesuse ja' ti ma'sat c'alal i'ane

¹ Ti bu ni'ech'tutic batel xchi'uc ti Jesuse te laj quiltutic jun jchi'iltutic. Ma'sat c'alal i'an ti vinique. ² Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse hech laj jac'betutic ti Jesuse:

—Maestro, ¿much'u smul ti yu'un ma'sat i'an avi jchi'iltic li'to? ¿Mi ti scoj smul stuc, mi ti scoj smul stot sme'? —xichitutic.

³ Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu ti scojuc smul avi jchi'iltic li'to, mu ti scojuc smul stot sme'. Yu'un ti ma'sat i'an ti jchi'iltique, ja' no'ox yu'un hech chvinaj yabtel Dios ti sventa. ⁴ C'alal cuxulun li' ti balumile ja' yorail ti xu' jpasbe yabtel ti Jtote ti laj stacun talele. Mi nichame mu xa xu'. ⁵ Ti jayib c'ac'al li'oyun li' ti balumile ho'on hech chaj c'u che'el luz c'otemun avu'unic ho'oxuc ti li'oyoxuc li' ti balumile yu'un chacac'bot avil ti lequil bee —xchi ti Jesuse.

⁶ C'alal laj yal hech ti Jesuse laj stubta ts'ubilum. Laj spas ti ach'el ti ts'ubilume. Laj sbombe ach'el ti sat ti ma'sate. ⁷ Hech laj yalbe:

—Batan, ba poco tal asat ti ho' te ti estanque Siloé sbi —x'utat. Ti Siloe sbie ja' sjam ti ic'bil chtal ti ho'e.

Ibat ti ma'sate, ba spoc sat te ti Siloe. C'alal isut tal, chil xa balumil. ⁸ Hech yu'un laj sjac'be sbaic ti svecinotaque xchi'uc ti much'utic yilojic ti ma'sat ono'oxe:

—¿Mi ma'uc li'to ti much'u laj snacan sba sc'an paramote? —xut sbaic.

⁹ Oy much'u hech laj yal:

—Ja' lume —xchiic.

Oy yan hech laj yalic:

—Ma'uc, ja' no'ox co'ol x'elan —xchiic.

Hech itac'av ti vinique:

—Ho'on chavile —xchi.

¹⁰ Hech ijac'bat:

—¿C'u che'el ijam asat? —xchiic.

¹¹ Hech itac'av ti vinique:

—Ja' ti jchi'iltic Jesús sbi, ja' laj spas ti ach'el ti ts'ubilume. Laj sbombun ti jsat. “Batan ti yo' bu Siloé sbi, ba poco tal asat”, xiyutun. Hech nibat, ba jpoc jsat. Hech yu'un chquil xa balumil —xchi.

¹² Hech lic sjac'beic:

—¿Bu oy ti much'u chavale? —xchiic.

—Mu jna' bu ibat —xchi xtac'av ti vinique.

Ja' sc'opilal ti ep ijac'bat ti ma'sat ono'oxe

¹³ Laj yiq'uic batel sva'anic ti stojol ti fariseoetique ti much'u ma'sat ono'oxe. ¹⁴ Ja' sc'ac'alil ti jcux co'ntontutic c'alal laj spas ti ach'el ti ts'ubilum ti Jesuse, c'alal laj sjambe sat ti ma'sate. ¹⁵ Laj sjaq'uic uc ti fariseoetique c'u che'el ijambat ti sate. Hech itac'av ti vinique:

—Laj sbombun ach'el ti jsat. Patil ba jpoc jsat. Hech yu'un chquil xa balumil —xchi.

¹⁶ Hech yu'un hech i'albat yu'un cha'vo' oxvo' ti fariseoetique:

—Mu'yuc ti stojol ti Diose ti vinique ti chavale yu'un mu xchabi ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontique —xchiic.

Oy yan hech laj yalic:

—¡Bu c'amba hu'uc yu'un tspas avi jchop o abtel li'to ti much'u oy smule! —xchiic.

Hech cha'tos ic'otic ti fariseoetique. ¹⁷ Hech yu'un hech laj sjac'beic yan vuelta ti ma'sate:

—Ho'ot, ¿c'usi xchi avo'nton yu'un ti much'u laj sjambot asate? —xut.

Hech itac'av ti vinique:

—Ho'on chcal ti ja' j'alc'op yu'un ti Diose —xchi.

¹⁸ Ti jchi'iltaque muc xch'unic ti ja' ma'sat ono'oxe. Ja'to ba yiq'uel tal ti stot sme'e ti much'u ijam xa sate, ja'to laj xch'unic ti ja' ijam xa ti sate.

¹⁹ Hech hul jac'batuc ti stot sme'e:

—¿Mi ja' avol anich'on li'to ti ma'sat ono'ox c'alal i'an ti chavalique? ¿C'u che'el ti chil xa balumil ti ora to? —x'utat.

²⁰ Hech itac'av ti stot sme'e:

—Ja' col jnich'on li'to, ti ma'sat c'alal i'ane.

²¹ Pero mu jna'tutic c'u che'el chil xa balumil. Mu jna'tutic uc ti much'u ijambat ti sate. Oy xa yo'nton. Jac'bo ava'yic. Ac'o yal stuc —xchiic.

²² Yu'un ti hech laj yalic ti stot sme'e, yu'un ixi' yu'un ti totiletic cu'untutique. Yu'un ti totiletique xchapo'j xa sc'opic ti j'ech'el mu stac' ch-och ti templo ti much'u jamal chal ti ja' ti Jcoltavaneje ti Jesuse. ²³ Ja' sventail ti hech laj yalic ti stot sme'e: “Oy xa yo'nton, jac'bo ava'yic”, ti xchie.

²⁴ Hech yu'un laj xcha'iq'uic tal ti much'u ma'sat ono'oxe. Hech hul albatuc:

—Jamal chaval ti stojol Dios ti ja' jp'ajmantal ti vinique. Ti ho'ontutique ti jna'tutic ti ja' jp'ajmantal —xchiic.

²⁵ Hech itac'av ti vinique:

—Mu jna' mi jp'ajmantal. Ja' no'ox jna' ti chquil xa balumil ti ora to, ti ma'satun ono'oxe —xchi.

²⁶ Laj xcha'jac'beic yan vuelta:

—¿C'usi laj yutot? ¿C'u che'el laj sjambot ti asate? —xchiic.

²⁷ Hech itac'av ti vinique:

—Laj xa calbot ava'yic. Mu xac'an xach'unic. ¿C'u yu'un chac'an chava'yic yan vuelta? ¿Mi yu'un chac'an cha'ochic ti yajchanc'op uc? —xchi.

²⁸ Hech yu'un lic slabanic. Hech lic yalbeic:

—Ho'oti yajchanc'opot jmulavil. Ho'ontutique yajchanc'opuntutic ti Moisesse jcotoltutic.

²⁹ Jna'tutic ti laj sc'opon ti Moisesse ti Diose. Ti much'u chavale mu jna'tutic bu liquem tal —xchiic.

³⁰ Hech itac'av ti vinique:

—Xch'ay co'nton xca'i ti mu xana' bu taleme. Ja' laj sjambun jsat chavil. ³¹ Ti jna'tic ti mu stsacbe sc'op jmulaviletic ti Diose. Ti much'u chi' ti Diose, ti tspasbe ti c'usi tsc'an ti yo'ntone, ja' tstsacbat sc'op yu'un ti Diose. ³² C'alal ilic ti balumile asta ti ora to mu'yuc much'u hech a'ibil sc'opilal ti xu' tsjambe sat ti much'u ma'sat c'alal i'ane. ³³ Ti manchuc loq'uem tal ti stojol ti Diose ti much'u chcale, mu xu' yu'un spas ti hechuque —xchi.

³⁴ Hech lic yalbeic:

—¡Bu c'amba achanubtasuntutic ho'ontutique! Yu'un pucujot ono'oxe, hech yu'un ti ma'sat c'alal na'ane —x'utat.

Hech i'albat ti j'ech'el mu stac' ch-och ti templo.

Ja' sc'opilal ma'sat chcom ti much'utic ti choj-tiquinic ti Diose ti scuyojiique, xchi

³⁵ Ti Jesuse laj ya'ibe sc'opilal ti j'ech'el mu stac' ch-och ti templo ti vinique. Hech yu'un ital ti Jesuse, tal sc'opon ti vinique. Hech laj sjac'be:

—¿Mi ach'unoj ti jelaven sp'ijil ti Snich'on ti Diose? —xchi.

³⁶ Hech itac'av ti vinique:

—¿Much'u? tote. Ti jc'an ti jch'un —xchi.

³⁷ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Aq'uelojbe xa sat. Ho'on ti chajc'oponote —xchi.

³⁸ Itac'av ti vinique, hech laj yalbe:

—Chajch'unot, Cajval —xchi. Hech lic squejan sba ti stojol ti Jesuse.

³⁹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Nital li' ti balumile, tal chapanvanucun. Tal cac'be yojtiquinic ti Diose ti much'utic tsc'an chojtiquinic ti Diose. Hech ma'sat chcomic ti much'utic ti chojtiquinic ti Diose ti scuyojuque —xchi.

⁴⁰ Oy fariseotic te xchi'inojic ti Jesuse. Laj ya'yic ti hech laj yal ti Jesuse. Hech lic sjac'beic:

—¿Mi yu'un ma'satuntutic chacuyuntutic? —xchiic.

⁴¹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti ja'uc ma'satucoxuque, mu'yuc amulic ti hechuque. Yu'un chcojtiquntutic ti Diose, xachique, hech yu'un ja' amulic —xchi ti Jesuse.

10

Ja' sc'opilal ti mero jq'uelcarnero

¹ Ti Jesuse hech laj yalbe ti jchi'iltaque:

—Melel ti c'usi chacalbeique, a'yic me. Ti much'utic ti j'elec'carneroetique mu x'och ti

ti'corral, ja' chp'it ochel ti xocon ti ti'corrale.
² Ja'uc ti mero yajval ti carneroetique ja' ch-och ti ti'corral. ³ Ti jchabiejcorrale tsjambe sti' corral yu'un ch-och batel ti mero jq'uelcarneroe. Ti carneroetique cha'ibeic sc'op ti yajvale. Ti yajvale tshiiltas ti jaycot ti scarneroe. Tsloq'ues batel. ⁴ C'alal laj xa sloq'ues batel ti jaycot ti scarneroe, ja' jbael chbat ti yajvale. Ti carneroetique ja' sts'acliic batel ti yajvale yu'un ch-ic'at yu'un ti yajvale. ⁵ Ti much'u mu ti ti'corraluc ch-och talele ja' mu sts'acliic batel. Chjatavic batel ti carneroetique yu'un mu xa'ibeic sc'op —xchi ti Jesuse.

⁶ Hech oy ti lo'il laj yac' ti a'yel ti Jesuse. Ti jchi'iltaque muc xa'ibeic sjam ti c'u che'el i'albat yu'un ti Jesuse.

Ja' sc'opilal lec ti jchabi ti much'utic chixch'umbun ti jc'ope, xchi ti Jesuse

⁷ Ti Jesuse hech laj yalbe uc:

—Ho'on jventainoj ti sti' scorrall scarnero ti Diose. ⁸ Scotol ti much'utic jq'uelcarneroetic scuyoj sbaique ti jbael li' ono'ox oyique, ja' jlo'lavanejetic. Ja' hech chaj c'u che'el j'elec'carnero yu'un ja' tsc'an chispojbun ti much'utic chists'acliune. Ti much'utic chists'acliune ja' mu xba spasbeic ti muc' ti sc'opic ti jlo'lavanejetique. ⁹ Ho'on jventainoj ti sti' scorrall scarnero ti Diose. Ti much'utic chch'unic ti chcolic ti jventae, ja' scarnero ti Diose chc'otic o. Hech chaj c'u che'el ti carneroetique ti lec chabilbil chloc' ch-och yu'un hech tsta sve'el, ja' no'ox hech uc ti much'utic i'ochic xa ti scarnero

ti Diose, lec chabibil, nichim no'ox yo'ntonic o, mu'yuc xa palta cha'yic.

¹⁰ 'Ti j'elec'carneroe ja' no'ox yabtel ch-elc'aj, chmilvan, chjinvan. Ja'uc ti ho'one tal cac'be xcuxlejalic sbatel osil. Hech jun no'ox yutsil chc'otic o. ¹¹ Hech chaj c'u che'el ti lequil jq'uelcarnero lec chchabi ti scarneroe mu'yuc sc'opilal mi chti'at yu'un ti bolome, ja' no'ox hechun uc ho'oni lec ti jchabi ti much'utic chch'unic ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique. Chcac' jba ti milel yu'unic. ¹² Ti much'u ja' no'ox tsa' abtel yu'un chchabi ti carneroetique yu'un mu yu'unuc ti carneroetique hech yu'un mi chil chtal bolom, tscomes ti carneroetique. Chjatav batel. Hech oy chlaj ti ti'el yu'un bolom ti carneroetique. Ti yane chpuquic batel. ¹³ Yu'un ti chjatavic batel ti jsa'abteletique, yu'un mu c'uxuc cha'yic ti carneroetique.

¹⁴ 'Hech chaj c'u che'el ti lequil jq'uelcarnero lec chchabi ti scarneroe, ja' no'ox hechun uc ho'oni lec ti jchabi ti much'utic chch'unic ti chcolic ti jventae. Xcojtiquin, xiyojtiquinucun uc. ¹⁵ Xcojtiquin jbatutic xchi'uc hech chaj c'u che'el xcojtiquin jbatutic xchi'uc ti Jtote. Xiyojtiquinun ti Jtote. Ho'oni xcojtiquin uc ti Jtote. Ho'oni chcac' jba ti milel yu'un scotol ti much'utic chists'acliune. ¹⁶ Oy yanlum crixchanoetic chlic xch'umbun jc'op uc. Persa chquic' tal ti jtojol uc. Chiya'ibun jc'op uc hech jtos no'ox chac'otic xchi'uc ti jayiboxuc ti chach'umbun ti jc'o'pe. Jun no'ox totil avu'unic chc'ot acotolic. Ho'on obi.

¹⁷ 'Yu'un ti chcac' jba ti milel yu'un ti much'utic chists'acliucune hech yu'un c'uxun ti yo'nton ti

Jtote. Patil chlic cha'cuxiucun. ¹⁸ Mu'yuc much'u xu' yu'un chismilun. Ho'oni yutsil co'nton chcac' jba ti milel. Xu' cu'un chcac' jba ti milel. Xu' cu'un chicha'cuxi nixtoc. Hech smantal ti Jtote ti quich'oje —xchi ti Jesuse.

¹⁹ Cha'tos ic'otic ti jchi'iltaque yu'un ti hech laj yal ti Jesuse. ²⁰ Ep laj yalic:

—Oy pucuj ti yo'nton. Chujuben sjol lume. ¿C'u yu'un chava'ibeic sc'op? —xchiic.

²¹ Oy yantic laj yalic:

—Li'to mu hechuc sc'op ti much'u oy pucuj ti yo'ntone. Mu xu' tsjambe sat ma'satetic pucuj —xchiic.

Ja' sc'opilal ti sc'an chmilat yu'un ti xchi'iltaque ti Jesuse

²² Te ti jteclum Jerusalén ja' yorail q'uin c'alal ti jna'tutic ti c'u che'el icha'meltsaj ti templo cu'untutic ti vo'one yu'un ac'o tunuc yu'un yan vuelta ti Diose, ho'ontutic ti judiountutique. Ja' yorail taiv. ²³ Te chanav ti yut templo ti Jesuse yo' bu scorredor Salomón sbi. ²⁴ Hech yu'un ti jchi'iltaque tal sjoyubtaic ti Jesuse. Hech laj sjac'beic:

—¿Jayib to c'ac'al chavac' lo'lajuc co'ntontutic avu'un? Mi ho'ot ti Jcoltavanejote, jamal me xaval ca'itutic —xchiic.

²⁵ Hech itac'av ti Jesuse:

—Laj xa calboxuc, mu xach'unic. Laj xa aq'uelic uc ti jchop o abteletic ti laj xa jpas ti sventa ti Jtote. ²⁶ Mu xach'unic yu'un mu cu'unucoxuc ti ho'oxuque. Hech laj xa calboxuc ava'yic. ²⁷ Yu'un

ti much'u cu'une, ja' chiya'ibun jc'op. Ho'oni xco-jtiquin. Ja' chists'acliucun. ²⁸ Chcac'be xcuxlejalic sbatel osil. Mu xch'ayic sbatel osil. Mu'yuc much'u xu' chispojbun loq'uel ti jc'ob. ²⁹ Ti Jtote laj yac'bun ti jc'ob. Jelaven xu' yu'un tspas scotol. Mu'yuc much'u xu' chpojbati ti sc'ob ti Jtote. ³⁰ Ti Jtote jun oyun xchi'uc —xchi ti Jesuse.

³¹ Hech yu'un ti jchi'iltaque ba stamic tal ton yu'un sc'an chac'beic ton yan vuelta ti Jesuse.

³² Hech i'albat yu'un ti Jesuse:

—Oy ep lequil abteletic laj xa jpasboxuc aq'uelic ti sventa ti Jtote. ¿C'usi abtelal mu xtun laj jpas yu'un chavac'bucun ton? —xchi.

³³ Hech itac'av ti jchi'iltaque:

—Ma'uc chacac'bot ton yu'un ti lec avabtele. Ja' yu'un chatoy aba ti stojol ti Diose. Ho'ot vinicot no'ox. Diosot chacuy aba —xchiic.

³⁴ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Hech ts'ibabil ti sun ti Diose ti avich'ojjique: “Ti ho'oxuque jq'uexoloxuc”, xacutic, xchi ti Diose, xut ti juezetic ti vo'one. ³⁵ “Jq'uexoloxuc”, xchi sc'opilal ti much'utic i'ac'batic yabtel yu'un ti Diose ti vo'one. Mu xu' xch'ay ti hech yaloj ti Diose ti sun. ³⁶ Lec ti hech i'albatic sc'opilale, xachiic. Hech yu'un ¿c'u yu'un chavalic ti ho'on ti jtoy jba ti stojol ti Diose yu'un ho'on Snich'onun ti Diose ti xichie? Yu'un ho'on ac'bilun cabtel yu'un ti Jtote hech yu'un ti nital li' ti balumile. ³⁷ Mi ma'uc yabtel ti Jtote ti jpas chacuyique, mu me xach'umbun jc'op che'e. ³⁸ Mi ja' yabtel ti Jtote ti jpas ti chavilique, ch'unic me manchuc mi mu xach'umbun jc'op ho'oni. Yu'un mi chach'unic ti

ja' yabtel ti Jtote ti jpase hech chana'ic ti jun oyun xchi'uc ti Jtote —xchi ti Jesuse.

³⁹ Hech yu'un yan vuelta c'an stsaquic ti Jesuse. Mu'yuc bu ihu' yu'unic yu'un laj sq'uej sba batel ti ora ti Jesuse.

⁴⁰ Yan vuelta nibatutic xchi'uc ti Jesuse lum ti jech uc'um Jordán ti bu lic yac' ich'ho' ti Juane. Te nihalejtutic xchi'uc ti Jesuse. ⁴¹ C'alal te oyuntutic, ep jchi'iltac ital ti stojol ti Jesuse. Hech laj yalic:

—Manchuc mi muc spas jchop o abtel ti Juane, meel ti c'u che'el laj yalbe sc'opilal ti jchi'iltic li'to —xchiic.

⁴² Hech yu'un ti much'utic italique, oy ep much'utic laj xch'unic ti ja' Jcoltavanej ti Jesuse.

11

Ja' sc'opilal ti icham jun vinic, Lázaro sbi

¹ Itsaqui ti chamel jun jchi'iltutic, Lázaro sbi. Ja' Betania sbi ti slumal ti Lázaro. Ja' ti biq'uit jteclum te ti estado Judea, ja' te nacajtic ti cha'vo' antsetique, ja' ti Maríae xchi'uc ti Martae. Yuts yalal sbaic. ² Ja' ono'ox ti María ti patil lic smalbe perfume ti yacan ti Cajvaltique, ti lic scusbe yacan ti stsotsil sjole. Ti much'u tsacbil ti chamele, ja' ti Lázaro, ja' ximel ti Maríae. ³ Hech yu'un ti yixleltac ti Lázaro laj stac ti iq'uel ti Jesuse.

—Cajval, tsacbil ti chamel ti Lázaro ti c'ux ti avo'ntone —xchi c'otel ti much'u laj stac batele.

⁴ C'alal laj ya'i ti Jesuse, hech laj yal:

—Yu'un ti itsacat ti chamele, mu yu'unuc ja' sventa j'ech'el chcham o. Ja' sventa no'ox ch-ac'at ti pasel ti muc' ti Diose. Ja' no'ox yu'un hech

chi'ac'at ti pasel ti muc' ti ho'on ti Snich'onun ti Diose —xchi.

⁵⁻⁶Ti Jesuse manchuc mi c'ux ti yo'nton ti Martae xchi'uc ti smuque xchi'uc ti Lázaro, ti c'alal laj ya'i ti tsacbil ti chamel ti Lázaro, chib to c'ac'al te nihalejtutic te ti bu ono'ox oyuntutique. ⁷Patil ti Jesuse hech lic yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:

—Sutucutic batel ti Judea yan vuelta —xiyutuntutic.

⁸Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech lic calbetutic:

—Maestro, ja'to no'ox c'an yac'bot ton ti jchi'iltique. ¿Mi te chabat yan vuelta? —xcututic.

⁹Ti Jesuse laj yac'bun jna'tutic ti c'u x'elan yabtel ti Diose. Hech laj yalbuntutic:

—P'isbil lajcheb ora jujun c'ac'al ti yac'oj ti Diose. Ti much'u chanav ti c'ac'altic mu sp'osi yacan yu'un oy to ti squeval ti c'ac'ale. ¹⁰Ja'uc mi i'ic'ub ti osile, ja' laj sta yorail ti tsp'osi yacan yu'un itup' xa ti squeval ti c'ac'ale —xiyutuntutic. Hech laj yac'bun jna'tutic ti ja'to mi laj sta yorail yu'un ti Diose ti chmilate, ja'to xu' yu'un ti jchi'iltaque.

¹¹Patil hech laj yalbuntutic uc:

—Ivay xa ti quermanotique, ja' ti Lázaro. Ho'oni chba jtij liquel yu'un vayal xa —xiyutuntutic.

¹²Hech lic calbetutic, ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:

—Cajval, mi vayale, ja' sna'oj chlic stuc —xichitutic.

¹³Hech laj yal ti Jesuse yu'un icham xa ti Lázaro. Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique laj jcuytutic ti

chcux no'ox yo'nton yu'un ti vayale. ¹⁴ Hech yu'un ti Jesuse hech jamal laj yalbuntutic:

—Icham xa ti Lázaro. ¹⁵ Nichim no'ox co'nton yu'un mu teucutic. Yu'un ja' sventailuc ti mu teucutique yu'un hech chach'unic. Batic che'e, ba jq'ueltic —xiyutuntutic ti Jesuse.

¹⁶ Hech yu'un ti jun jchi'iltutic ti abtele ja' ti Tomas sbie, ja' ti vats xcututique, hech lic yalbuntutic:

—Batic, co'ol ac'o chamucutic xchi'uc —xiyutuntutic.

Ja' sc'opilal oy cha'cusesel ti jventa jtuc, oy cuxlejaj sbatel osil ti jventa jtuc, xchi ti Jesuse

¹⁷ Hech nibatutic xchi'uc ti Jesuse. C'alal nic'otutic, oy xa chanib c'ac'al mucul ti Lázaro. ¹⁸ Ti Betaniae nopol xil sbaic xchi'uc ti Jerusalene. Oy van o'lol reva xil sbaic. ¹⁹ Ep ti jchi'iltaque ti italic, tal smuc'ubtasbeic yo'ntonic ti Martae xchi'uc ti Maríae yu'un ti icham xa ti ximele. ²⁰ Ti Martae c'alal laj ya'ibe sc'opilal ti chtal ti Jesuse, tal snup ti be. Ti Maríae te nacal icom ti sna. ²¹ Ti Martae hech hul yalbe ti Jesuse:

—Cajval, ti li'ucoti ti c'alal itsacat ti chamel ti jximele, muc xcham ti hechuque. ²² Jna' ti scotol ti c'usi chac'ambe ti Diose ti ora to, ja' chayac'bot ti Diose —xchi ti Martae.

²³ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Chcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti aximele —xchi.

²⁴ Hech itac'av ti Martae:

—Jna' ti chcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti slajebal c'ac'al c'alal chcha'cuxiic scotolic —xchi.

²⁵ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Oy cha'cusesel ti jventa jtuc. Oy cuxlejal sbatel osil ti jventa jtuc. Ti much'utic chixch'unun ti ho'on Jcoltavanejun yu'une, manchuc mi chlaj yip ti sbec'tale, ja' cuxul sbatel osil. ²⁶ Scotol ti much'utic hcuxi sbatel osile, ja' ti much'utic chixch'unun ti ho'on Jcoltavanejun yu'une, j'ech'el mu'yuc xa sc'opilal ti ch'ayel chbatique. ¿Mi hech ach'unoj? —xchi ti Jesuse.

²⁷ Hech itac'av ti Martae:

—Hech, Cajval. Jch'unoj ti ho'ot ti Jcoltavanejote, ti ho'ot Snich'onot ti Diose, ti ho'ot hech ono'ox ac'opilal ti chatal li' ti balumile —xchi.

Ja' sc'opilal ti i'oc' ti Jesuse

²⁸ C'alal hech laj yal ti Martae, ba yic' tal ti smuque, ja' ti Maríae. Mucul no'ox c'ot yalbe:

—Ital xa ti Maestroe. Ja' chayic'ot —xchi.

²⁹ C'alal laj ya'i ti Maríae, ilic ti ora. Tal sc'opon ti Jesuse. ³⁰ Mu to chihultutic xchi'uc ti Jesuse te ti biq'uit jteclum. Ti Maríae te hul stauntutic ti ora ti bu laj scomesuntutic xchi'uc ti Jesuse ti Martae.

³¹ Hech yu'un ti jchi'iltaque ti te xchi'inojic ti sna ti Maríae yu'un tal smuc'ubtasbeic yo'ntonic, c'alal laj yilic ti iloc' talel ti ora ti Maríae, laj sts'acliic talel uc. Hech laj yalic:

—Yu'un chba oc'uc ti bu mucul ti ximele —xchiic.

³² Ti Maríae c'alal ihul ti stojol ti Jesuse, laj sq'uelbe sat, lic spatán sba ti lum te ti stojol. Hech laj yalbe:

—Cajval, ti li'ucoti ti c'alal itsacat ti chamel ti jximele, muc xcham ti hechuque —xchi.

³³ C'alal laj yil ti Jesuse ch-oc' ti María, ch-oq'uc uc ti jchi'iltaque ti te xchi'inojic tale, mu xtun laj ya'i ti hech oy li' ti balumile. ³⁴ Hech lic sjac'be:

—¿Bu laj amuquic comel? —xchi.

Hech i'albat yu'unic:

—Ba jq'ueltic, Cajval —x'utat.

³⁵ Lic oc'uc ti Jesuse. ³⁶ Hech yu'un hech lic yalbe sbaic ti jchi'iltaque:

—Q'uelo avil, c'ux ti yo'nton ti Lázaro —xut sbaic.

³⁷ Oy much'utic hech laj yalic:

—Ti lajuc sc'ane, laj scolta ti Lázaro ti hechuque, hech yu'un muc xcham. Yu'un xu' yu'un tsjambe sat ti much'u ma'sate —xchiic.

Ja' sc'opilal ti icha'cusesat loq'uel ti ch'en ti Lázaro

³⁸ C'alal nic'otutic xchi'uc ti Jesuse ti bu ti ch'ene, oy palta laj ya'i ti yo'nton yan vuelta yu'un ti hech oye. Ti ch'ene ja' pujul. Ton ti smac sti'e. ³⁹ Ti Jesuse hech laj yal:

—Loq'ueso ti tone —xchi.

Hech i'albat ti Jesuse yu'un ti Martae, ja' ti yixlel ti Lázaro ti ichame:

—Cajval, tu xa yu'un xchanibal xa c'ac'al mucul —xchi.

⁴⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Laj calbot ti mi chach'une, hech chaq'uel ti jelaven sp'ijil ti Diose, xacut —xchi ti Jesuse.

⁴¹ Hech yu'un laj sloq'uesic ti ton ti smacojbe sti' ti ch'ene yo' bu mucul ti ánima. Ti Jesuse laj sq'uel muel vinajel. Hech lic sc'opon Dios:

—Tote, hocol avalbun ti chatsacbun jc'op. ⁴² Jna' ti scotol c'ac'al chatsacbun jc'op. Hech chcal yu'un

ac'o ya'yic ti much'utic nopol va'ajtic li'to yu'un hech chch'unic ti ho'ot laj atacun talele —xchi.

⁴³ C'alal laj yal hech, tsots ic'opoj ti Jesuse:

—¿Lázaro, loc'an tal! —xchi.

⁴⁴ Hech iloc' tal ti animae. Bech'bil sc'ob yacan ti poc'. Pixbil sjol ti paño. Ti Jesuse hech laj yalbe ti crixchanoetique:

—Jitumbo, ac'o batuc —xchi.

Ja' sc'opilal ti lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti Jesuse

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Hech yu'un ep ti jchi'iltaque ti te xchi'inojic tal ti María, laj xch'unic ti ja' Jcoltavanej ti Jesuse c'alal laj sq'uelic ti hech laj xcha'cuses ti anima ti Jesuse. ⁴⁶ Ti much'utic muc xch'unique mu xtun laj yilic, ba yalbeic ti fariseoetique ti ep ti much'utic ich'umbat sc'op ti Jesuse yu'un ti laj xcha'cuses ti animae. ⁴⁷ Hech yu'un ti totil paleetique xchi'uc ti fariseoetique laj stsobic tal scotol ti xchi'iltac ti abtele. Hech laj yalic:

—¿C'usi chcutic? Ep señailetic tspas ti vinic ti chcaltique. ⁴⁸ Ac'o spas hech, mi xijchie, hech chch'unic scotol jchi'iltic ti ja' Jcoltavanej cu'untique. Hech tstiq'uic ti ajvalil. Hech yu'un chlic sjol ti totil ajvalil ti te ti Romae. Hech tstac talel yajsoldado. Hech chtal spasic pleito li' ti jlumaltique, hech chismilucutic jcotoltic —xchiic.

⁴⁹ Te oy jun xchi'il ti abtel, Caifás sbi. Ja' yorail ochem ti totil pale ti habil lume. Hech laj yal:

—Ho'oxuque, mu xana'ic. ⁵⁰ Mu xava'ibeic sjam ti ja' lec mi chcham cu'untic jun no'ox jchi'iltic. Ja' mu xtun mi chijcham jcotoltic —xchi.

⁵¹ Mu stucuc no'ox hech laj yal. Yu'un ochem ti totil pale ti habil lume, hech yu'un ich'amumbat ye yu'un ti Diose yu'un hech laj yalbe sc'opilal ti Jesuse ti ja' jq'uexoltutic chcham yu'un jcotoltutic, ho'ontutic ti judiountutique. ⁵² Ma'uc no'ox chcham cu'untutic ho'ontutic ti judiountutique, ja' chcham yu'un scotol yol xnich'nab ti Diose ti buc no'ox oyic ti sjoylejbal balumil, hech jun no'ox chijc'otucutic jcotoltic. ⁵³ Hech yu'un ti totiletique ti ora lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti Jesuse.

⁵⁴ Hech yu'un ti Jesuse muc xac' sba ti q'uelel ti stojol ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque. Hech yu'un laj jq'uej jbatutic batel xchi'uc ti Jesuse ti yan balumil nopol xil sbaic xchi'uc ti xocol balumile. Te nic'otutic ti jteclum Efraín sbi. Te nihalejtutic xchi'uc ti Jesuse ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique.

⁵⁵ Po'ot xa tsta yorail q'uin cu'untutic. Ja' ti q'uin Pascua sbie c'alal ti jna'tutic ti c'u che'el icoltaat loq'uel ti Egipto ti vo'one ti antiguo jtata-moltutique. Yu'un po'ot xa ti q'uine, oy ep ti jchi'iltaque icajbatic te ti Jerusalén yu'un te chba scaj'ac' sbaic ti lecubtasel yu'un hech lec ac'o ilatuc yu'un ti Diose ti yorail ti q'uine. ⁵⁶⁻⁵⁷ C'alal ic'otic ti Jerusalén, laj ya'ibeic smantal ti totil paleetique xchi'uc ti fariseoetique ti mi oy much'u yiloj bu oy ti Jesuse, jamal ac'o yalic ti much'u yiloje yu'un chich' tsaquel ti Jesuse. Hech yu'un lic sa'ic ti Jesuse ti crixchanoetique. Scotolic ti much'utic te xa oyic ti templo te ti Jerusalén, hech lic sjac'be sbaic:

—¿C'usi chanopic? ¿Mi mu xtal ti q'uin xana?
—xut sbaic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

12

*Ja' sc'opilal ti imalbat perfume ti yacan ti Jesuse
te ti Betania*

(Mt. 26.6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Vaquib xa c'ac'al tsc'an tsta yorail q'uin Pascua. Nic'otutic xchi'uc ti Jesuse te ti jteclum Betania yo' bu nacal ti Lázaro, ja' ti icha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un ti Jesuse. ² Laj yic'untutic ti ve'el ti Martae xchi'uc ti Jesuse. Ti Lázaro laj xchi'inuntutic ti naclej ti mesa xchi'uc ti Jesuse xchi'uc yantic. ³ Ti María laj yich' tal o'lol kilo perfume, nardo sbi. Toyol stojol ti nardoe. Tal smalbe ti yacan ti Jesuse. Ti María laj stsac ti sjole, hech lic scusbe yacan ti stsotsil sjol. Ti sjunul sna ipuc yic' ti perfumee. ⁴ Te oy uc ti jun jchi'il ti abtele, ja' ti Judas sbie. Ja' snich'on Simon Iscariote. Ja' ti much'u ta xa xac' entrecal ti Jesuse. Hech laj yal ti Judase:

⁵ —Ti lajuc xchon avi perfume li'to, oxib ciento denariotaq'uin iloc' stojol ti hechuque. Ja' lec ti lajuc yac'be me'onetic ti taq'uine —xchi ti Judase.

⁶ Yu'un ti hech laj yale, mu yu'unuc c'ux ti yo'nton ti me'onetique. Ja' no'ox yu'un j'elec'. Ja' sventainoj ti sbolsail jtaq'uintutique xchi'uc ti Jesuse. Ja' laj yelc'anilan jujuti' ti jtaq'uintutique ti te laj jtiq'uillantutic ti sbolsaile. ⁷ Ti Jesuse hech lic yalbe ti Judase:

—Mu me xaval hech. Ja' sventa yorail jmuquel ti sq'uejobjun perfume avi to. ⁸ Scotol c'ac'al

achi'inojic ti me'onetique. Ho'oni mu scotoluc c'ac'al chajchi'inoxuc —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti Lázaroe ti totiletique

⁹ Ti jchi'iltaque ti te xa stsoboj sbaic ti Jerusalén, laj ya'yic ti te xa nihultutic ti Betania xchi'uc ti Jesuse. Hech yu'un italic. Ma'uc no'ox tal sq'uelic ti Jesuse. Ja' tal sq'uelic uc ti Lázaroe, ja' ti icha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un ti Jesuse. ¹⁰⁻¹¹ Ti c'alal italic mu to xch'unic ti ja' Jcoltavanej ti Jesuse. Ti c'alal isutic batele, laj xa xch'unic ti ja' ti Jcoltavaneje yu'un laj yilic ti icuxi xa ti Lázaroe. Hech yu'un ti totil paleetique lic xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic uc ti Lázaroe.

Ja' sc'opilal ti cajal ti burro i'och ti Jerusalén ti Jesuse

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Ti yoc'omal ti jchi'iltaque ti te stsoboj sbaic scotolic te ti Jerusalén yu'un italic xa ti q'uin, laj ya'yic ti chtal ti Jerusalén ti Jesuse. ¹³ Hech yu'un scotolic laj stuch'ic xan. Iloq'uic tal ti jteclum. Stuch'ojic tal ti sc'obic ti xane, tal snupic ti be. Tsots ic'opojic talel. Hech laj yalic:

—Li' xa oy ti Jcoltavanej cu'untique. Jun no'ox yutsil ti itacat xa tal yu'un ti Cajvaltíc Diose. Ja' ch-och ti ajvalil cu'untic ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Israele —xchiic. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

¹⁴ Te oy jcot burro. Ti Jesuse laj scajlebin hech chac c'u che'el ts'ibabil comel:

¹⁵ Ho'oxuc ti te nacaloxuc ti Jerusalene, mu me xaxi'ic.

Chtal ti ajvalil avu'unique.

Cajal ti burro chtal,
ti xchie. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

¹⁶ Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique, muc xca'ibetutic sjam c'alal hech laj spas ti Jesuse. Ja'to c'alal isut batel ti vinajel ti Jesuse, ja'to laj jna'tutic ti hech ono'ox ts'ibabil comel sc'opilale, hech yu'un ti hech ipasatic ti muc' yu'un ti jchi'iltaque.

¹⁷⁻¹⁸ Yu'un ti tal nupvanuc ti be ti jchi'iltaque yu'un laj ya'ibeic sc'opilal ti Jesuse ti laj xcha'cuses ti Lázaro. Ja' i'albatic yu'un ti much'utic laj xchi'inic ti Jesuse c'alal laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Lázaro. ¹⁹ Hech yu'un hech lic yalbe sbaic ti fariseoetique:

—Q'uelo avil, mu xu' cu'untic. Ep jchi'iltic tsts'acliic ti Jesuse chavil —xut sbaic.

Ja' sc'opilal ti oy grecia viniquetic sc'an sc'oponic ti Jesuse

²⁰ Oy grecia viniquetic chtalilanic ti q'uin uc. Co'ol chch'unic hech chaj c'u che'el jch'unojtutic ono'oxe, ho'ontutic ti judiountutique. Hech yu'un tal yac'beic smoton Dios ti q'uin uc. ²¹ Ja' laj sc'oponic ti Felipee, ja' jchi'il ti abtel ti liquem tal ti jteclum Betsaida sbi, te oy ti estado Galilea. Hech laj yalbe volcol ti stojol:

—Tote, co'nton jc'opontutic ti Jesuse —xchiic.

²² Hech yu'un ti Felipee ba yalbe ti Andrese. Hech yu'un hech xcha'va'alic tal yalbeic ti Jesuse. ²³ Hech yu'un ti Jesuse hech lic yalbe ti xcha'va'alique:

—Ista xa yorail ti chvinaj ti ac'bilun cabtel sventa scotol crixchanoetic, ho'on ti co'ol crixchanoucutive. ²⁴ Melel ti c'usi chacalbeique,

persa chimilat yu'un hech ep ti much'utic ch-ac'bat xcuxlejalic sventa sbatel osil. Ja' hech chaj c'u che'el jp'ej sat trigo ti mi mu xich' muquel ti lum, stuc no'ox oy. Ja'uc mi chich' muquel ti lum, ep chlic satinuc. ²⁵ Ja' no'ox hechoxuc uc ti ho'oxuque. Ti much'u tsots sc'opilal cha'i ti xcuxlejal li' ti balumile, ja' chch'ay. Ti much'u mu tsotsuc sc'opilal cha'i ti xcuxlejal li' ti balumile, ti chich' vocol o chmilat ti jventae, ja' chcuxi sbatel osil. ²⁶ Scotol ti much'utic tsc'an chtun cu'une, ac'o sts'acliun. Hech chc'o xchi'inucun ti naclej te ti vinajel. Yu'un ti much'u chtun cu'une, ja' tspasat ti muc' yu'un ti Jtote.

Ja' sc'opilal persa chimilat ti cruz, ho'on ti co'ol crixchanoucutique, xchi ti Jesuse

²⁷ Manchuc mi vocol chca'i ti jpas, mu xcalbe ti Diose: Tote, coltaun yu'un hech mu xquich' vocol ti ora to, mu xichi ti stojol. Yu'un ja' sventail ti nital li' ti balumile, yu'un tal chamucun. ²⁸ Tote, ac'o pasatuc ti muc' ti abie —xchi tsc'opon Dios ti Jesuse.

Ti Diose hech lic stac'be sc'op, hech ic'opoj te ti vinajel:

—Cac'oj xa ti pasel ti muc' ti jbie. Yan vuelta chcac' ti pasel ti muc' ti jbie —xchi.

²⁹ Ti jchi'iltaque ti te va'ajtique, laj ya'yic ti tsots chc'opoj te ti vinajel. Oy much'u laj yalic:

—Ch-avan chavuc —xchiic.

Oy yan laj yalic:

—Ch'ul'abat ic'oponat yu'un —xchiic.

³⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Yu'un ti tsots laj sc'oponun ti Jtote, mu yu'unuc ac'o jna' ho'oni yu'un ti laj stsacmun jc'op ti Jtote. Yu'un ac'o xana'ic ti ho'oxuque ti chistsacmun jc'op ti Jtote. ³¹ Yorail xa ti ora to ti chich'bat sc'op yu'un smulic ti crixchanoetique ti much'utic mu ono'ox sc'an chixch'unune. Yorail xa ti ora to ti chpojbat yabtel ti pucuje ti ja'sventainojbe yo'ntonic scotol crixchanoetic. ³² Ti ho'one yu'un ti chicham ti cruze, hech chtalic scotol crixchanoetic ti jtojol ti much'utic chch'unic ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique ti sjoylejal balumil —xchi ti Jesuse.

³³ Hech laj yac' ti na'el ti cruz chmilat. ³⁴ Hech itac'av ti jchi'iltaque:

—Ca'yojbetutic sc'opilal ti Cristoe te ts'ibabil ti sun ti Diose. Chal ti sbatel osil oy ti Cristoe, ja' ti Jcoltavanej cu'untique. Mi ho'ot Cristoote, ¿c'u yu'un hech chaval: “Persa chimilat ti cruz, ho'on ti co'ol crixchanoucutique”, ti xachie? —xchiic.

³⁵ Hech itac'av ti Jesuse:

—Hech chaj c'u che'el ti much'u chanav batel ti be yu'un j'oc' xa no'ox sac ti osile hech yu'un chac'be yipal naca me ic'ubuc osil yu'un. Yu'un mi i'ic'ub ti osile mu sna' bu chbat. Ja' no'ox hech uc ho'oni j'oc' xa no'ox li'oyun chajchanubta-soxuc. Hech yu'un ch'umbucun jc'op yu'un yorail to chach'unic. Yu'un hech chacolic sbatel osil. ³⁶ Yo'to li' jchi'inojoxuque ch'unic ti ho'on Jcoltavanejun avu'unic hech yol snich'on Dios chac'otic ti mero melel —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ep muc xu' yu'unic chch'umbeic sc'op ti Jesuse ti judioetique

C'alal laj yo'nton laj yal hech ti Jesuse, laj sq'uej sba. ³⁷ Hovil laj spas ep jchop o abteletic ti stojolic, muc xch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unic. ³⁸ Hech ic'ot sc'op ti Isaías, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Hech ono'ox laj sts'iba:

Cajval, ti much'utic laj calbe ac'ope, mu sc'an xch'unic.

Mu spas ti muc' ti ho'ot laj xa acoltae, ho'ot ti jelaven ap'ijile, Cajval, ti xchie. ³⁹ Muc xu' xch'unic yu'un ic'ot ti pasel hech chac c'u che'el laj yal uc ti Isaías:

⁴⁰ Macbil satic yu'un ti Diose.

Tsatsubtasbil yo'ntonic yu'un ti Diose naca me yilic, naca me c'otuc ti yo'ntonic, naca me sutes yo'ntonic, naca me colucuc cu'un, ti xchie. Ja' sc'opilalic. ⁴¹ Hech laj yal ti Isaías yu'un i'ac'bat xa sq'uel ti jelaven sp'ijil ti Cristoe. Hech yu'un ti hech laj xcholbe sc'opilale.

⁴² Manchuc mi muc xch'unic ep ti jchi'iltaque, oy totiletic cu'untutic laj xch'unic ti ja' Jcoltavanej ti Jesuse. Mu jamaluc laj yalic ti xch'unojique naca me tenatuc loq'uel ti templo yu'un ti xchi'iltac ti abtele. ⁴³ Ma'uc tsots sc'opilal ti yo'ntonic ti lec chc'ot sc'opilalic yu'un ti Diose. Ja' no'ox tsots sc'opilal ti yo'ntonic ti lec chc'ot sc'opilalic yu'un ti xchi'iltac ti abtele.

Ja' sc'opilal ti ch-ich'bat sc'op ti much'utic mu xch'umbeic sc'op ti Jesuse

⁴⁴ Ti Jesuse lic sc'opon yan vuelta ti jchi'iltaque. Tsots ic'opoj, hech laj yalbe:

—Scotol ti much'u xch'unoj ti ho'on Jcoltavanej yu'unique xch'unoj ti laj stacun talel ti

Jtote. ⁴⁵ Scotol ti much'u sq'uelojbun jsate, laj xa sq'uelbe sat uc ti Jtote ti laj stacun talele. ⁴⁶ Ho'oni luz c'otemun avu'unic ho'oxuc ti li'oyoxuc ti balumile. Scotol ti much'u xch'unoj ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique, p'ijubenic xa hech chojtiquinic ti Diose. ⁴⁷ Ti much'u chiya'ibun jc'ope, mi mu xixch'umbun ti jc'ope, mu xquich'be sc'op ti ora to. Ho'oni mu yu'unuc tal quich'be sc'op crixchanoetic. Ja' tal jcolta ti crixchanoetique. ⁴⁸ Ti much'u mu xispasucun ti muq'ue ja' chc'ot yorail ti ch-ich'bat sc'op ti slajebal c'ac'al. Ja' ch-ich'bat sc'op yu'un ti jc'ope. Ja' chich'ic castigo yu'un ti muc xch'unique. ⁴⁹ Mu jtucuc jc'op ti chcale. Ti Jtote ti laj stacun talele, ja' laj yalbun ti c'usi chcale, ti c'usi chitac'ave. ⁵⁰ Ja' sventa cuxlejal sbatel osil ti smantale. Ti c'u che'el chcale, ja' sc'op ti Jtote hech chaj c'u che'el laj spasun ti mantal —xchi ti Jesuse.

13

Ja' sc'opilal ti laj spocbe yacan ti yajchanc'opetique ti Jesuse

¹ Jutuc xa sc'an tsta yorail q'uin Pascua. Sna' ti Jesuse ti ic'ot xa yorail ti chloc' batel li' ti balumile, ti tsut batel ti stojol ti Jtotic Diose. Ep laj sc'uxubinuntutic ho'ontutic ti laj xa yu'uninuntutic li'i. Mu p'isbiluc c'ux laj ya'yuntutic.

² Te jtsoboj jbatutic yu'un chive'tutic xchi'uc ti Jesuse. Ti Judase, ja' ti snich'on Simon Iscariotee, i'albat xa ti yo'nton yu'un ti pucuje ti ja' ta xa xac' entrecal ti Jesuse. ³ Ti Jesuse sna'oj ti ja' ac'bil sventain spasel scotol yu'un ti Jtotic Diose.

Sna' ti c'u che'el itacat tal yu'un ti Jtotic Diose, ja' no'ox hech chcha'ic'at sutel ti stojol. ⁴ Manchuc mi loq'uem tal ti stojol ti Diose, ilic ti Jesuse, laj sloq'ues jlom ti sc'u'e, hech lic smac xch'ut ti poc'. ⁵ Laj sq'ueb ho' ti poquet, lic spocbun cacantutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Laj scusbun cacantutic ti poc', ja' ti smac xch'ute.

⁶ Hech yu'un ti c'alal ic'ot ti stojol ti Simon Pedroe, ti Pedroe hech lic yalbe:

—Cajval, mu sjamuc ti chapocbun cacan ho'oti —xchi.

⁷ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti hech ti jpase, mu ti orauc chava'ibe sjam. Patil chava'ibe sjam —xchi.

⁸ Ti Pedroe hech laj yalbe:

—Mu xcac' ti chapocbun cacan o —xut.

Hech itac'av ti Jesuse:

—Mi muc xajpoque, mu'yucot ti jtojol —xchi.

⁹ Itac'av ti Simon Pedroe, hech laj yalbe:

—Cajval, mu me ja'uc no'ox cacan chapocbun. Pocbun jc'ob jol uc —xchi.

¹⁰ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ti much'u atinem xae mu sc'an ti chpochat scotol. Ta yutsil mi chpochat yacane. Pocbil xa scotol chc'ot obi —xut—. Ho'oxuque pocbil avo'ntonic xa. Ja' no'ox mu acotoluc pocbil avo'ntonic —xiyutuntutic.

¹¹ Sna'oj ti Jesuse ti ja' ch-ac'van entrecal ti Judase. Ja' sventail ti hech laj yalbuntutic: “Mu acotoluc pocbil avo'ntonic”, ti xchie.

¹² C'alal laj spocbun cacantutic jcotoltutic, laj xcha'lap sc'u'. Inaqui yan vuelta ti mesa ti Jesuse. Hech laj sjac'buntutic:

—¿Mi xana'ic c'u yu'un ti hech laj jpocheckboxuc avacanique? —xiyutuntutic—. ¹³ Maestro, Cajval, xavutucun ti jtojol. Lec ti hech chavalbucune yu'un meel ti hechun ti atojolique. ¹⁴ Ho'on ti Avajvalucune, ho'on ti Maestroun avu'unique laj jpoctbot avacanic. Hechucoc me uc, mu me xatoy abaic, ac'o abaic ti abatinel ti stojol ti avermanotaque. ¹⁵ Ti hech laj jpasboxuc avilic, yu'un hech me xapasilanic o ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el laj jpasboxuc. ¹⁶ Meel ti c'usi chacalbeique, ti much'u abate mu lecuc mi tscuy ti más tsots yabtel yich'oj hech mu xu' tspas hech chaj c'u che'el tspas ti yajvale. Ti much'u chtacat batel ti mantale mu lecuc mi tscuy ti más tsots yabtel yich'oj hech mu xu' tspas hech chac c'u che'el tspas ti much'u itacat batel yu'une. ¹⁷ Laj xa ava'yic xa. Mi hech chapasique, hech nichim no'ox avo'ntonic yu'un chayac'bot bendición ti Diose.

¹⁸ 'Mu acotoluc hech ac'opilalic. Xacoj-tiquinoxuc, ho'oxuc ti t'ujbiloxuc cu'un yu'un chacholbucun ti jc'ope. Oy jun achi'uc ti laj jt'uj ti mu xich' ti bendicione. Yu'un ti hech laj jt'uj uque, yu'un hech tsots'aqui ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el ts'ibabil: “Ti much'u co'ol chive' xchi'uque, ja' chiscontrainun”, ti xchie. Ja' jc'opilal. ¹⁹ Ja' yu'un ti chajcajalboxuque, ja' yu'un ac'o xana'ic c'alal hech chc'ot ti pasel ti ho'on Jcoltavanejun hech chaj c'u che'el calojboxuc. ²⁰ Meel ti c'usi chacalbeique, ti much'u chaspasot ti muc' ho'oxuc ti chajtacoxuc batele, ho'on chispasun ti muc' uc. Yu'un ti chispasun ti muq'ue, ja' tspas ti muc' uc ti Jtote ti laj stacun talele —xiyutuntutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal laj yac' ti na'el ti Jesuse ti ja' ch-ac'at entrecal yu'un ti Judase

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ C'alal laj xa yal hech ti Jesuse, vocol ihu' yu'un laj yalbuntutic:

—Melel ti c'usi chacalbeique, oy jun achi'uquic chiyac'un entrecal —xiyutuntutic.

²² Hech yu'un ho'ontutic ti ya-jchanc'opuntutique laj jq'uelbe jba jsatutic. Muc jna'tutic much'u sc'opilal. ²³ Ho'oni yu'un ep c'uxun ti yo'nton ti Jesuse hech yu'un te ts'eelun ti sts'el ti Jesuse te ti mesa. ²⁴ Ti Simon Pedroe laj yac' señaíl sc'ob quil yu'un ac'o jac'be ti Jesuse ti much'u hech sc'opilale. ²⁵ Yu'un te oyun ti sts'el ti Jesuse, hech yu'un hech lic jac'be:

—¿Much'u? Cajval —xcut.

²⁶ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ja' ti much'u ti jts'ajbe vaj chcac'be —xiyutun.

Hech yu'un laj sts'aj ti vaje, laj yac'be ti Judase, ja' ti snich'on Simon Iscariotee. ²⁷ C'alal laj stsac ti vaje ti Judase, hech iventaimbat yo'nton yu'un ti Satanase. Ti Jesuse hech lic yalbe ti Judase:

—Ti c'usi chapase, paso me ti ora —xut.

²⁸ Ti jayvo'untutic ti te nacaluntutic ti mesae, mi junuc mu laj jna'tutic c'u yu'un hech laj yalbe.

²⁹ Yu'un ja' sventainoj ti sbolsail ti jtaq'uintutique ti Judase, hech laj jcuytutic ti i'albat yu'un ti Jesuse: Mano c'usi chtun cu'untic yu'un ti yorail ti q'uine, xchi laj jcuytutic. Oy laj jcuytutic ti i'albat yu'un ti Jesuse ti oy c'usi ac'o yac'be ti me'onetique.

³⁰ C'alal laj xa sve' ti vaje ti Judase, ti ora iloc' batel. Ic' xa osil.

Ja' sc'opilal ti lajyal ach' mantal ti Jesuse

³¹ C'alal iloc' xa batel ti Judase, hech lic yalbuntutic ti Jesuse:

—Ti ora to ti Diose chiyac'un ti pasel ti muc' ho'on ti co'ol crixchanoucutique. Ja' tspasat ti muc' uc ti Diose ti jventa. ³² Yu'un ti tspasat ti muc' ti Diose ti jventae, ja' no'ox hech chi'ac'at ti pasel ti muc' uc yu'un ti Diose. Ti ora to chi'ac'at ti pasel ti muc' yu'un ti Diose. ³³ Col jnich'nab, j'oc' xa no'ox chajchi'inoxuc. Chasa'ucun. Hech chaj c'u che'el laj calbe ti jchi'iltique, ja' no'ox hech chacalbeic. Ti bu chibate, te mu to xu' chachi'inucun batel. ³⁴ Ach' mantal chacalbeic, c'ux me xava'i abaic. Hech chaj c'u che'el c'uxot ti co'nton, ja' no'ox hechoxuc uc, c'ux me xava'i abaic. ³⁵ Hech tsna'ic scotol crixchanoetic ti cajchanc'opoxuc ti ho'oxuque mi c'ux xava'i abaique —xiyutuntutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ta ono'ox xamucun ti avo'nton, x'utat ti Pedroe yu'un ti Jesuse

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Ti Simon Pedroe hech lic sjac'be:

—Cajval, ¿bu chabat? —xchi.

Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti bu chibate, mu xu' chachi'inun batel ti ora to. Patil to chatal —xchi.

³⁷ Ti Pedroe hech laj sjac'be:

—Cajval ¿c'u yu'un mu xu' chajchi'inot batel ti ora to? Mi hech chc'ot ti pasel chichame, hech obi —xchi.

³⁸ Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu xac'an chacham. Melel ti c'usi chachal-bee, c'alal yorail ch-oc' quelem laj xa amucun ti avo'nton oxib vuelta —x'utat yu'un ti Jesuse.

14

Ja' sc'opilal jun oyun xchi'uc ti Jtote, xchi ti Jesuse

¹ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic:

—Mu me xchibaj avo'ntonic. Ch'uno ti chascoltaoxuc ti Jtote. Ch'uno ti chajcoltaoxuc uc.

² Muc' ti sna ti Jtote. Mi mu hechuque, mu hechuc chachalbeic. Chba jcajchapan ti bu chanaquiic te o.

³ Patil chicha'tal nixtoc, chtal quic'oxuc batel. Te chachi'inucun o. ⁴ Ti bu chibate, xana'ic xa ti xu' chac'otic uque —xiyutuntutic.

⁵ Ti Tomase hech lic yalbe:

—Cajval, mu jna'tutic bu chabat. ¡Bu ba c'an jna'tutic c'u che'el xu' chic'otutic ti chavale! —xchi.

⁶ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mi chac'an chac'otic ti bu oy ti Jtote, ja' tsc'an chach'unic ti ho'on Jcoltavanejun avu'unique. Yu'un ho'on chcojtiquin ti Jtote, hech yu'un melel ti c'u che'el laj xa calboxuc sc'opilal. Yu'un ti much'u chch'un ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique, ho'on ti jventa ti chcuxiic sbatel osile. Ti much'u mu xispasucun ti muq'ue mu xu' chojtiquin ti Jtote. ⁷ Yu'un muc xavojtiquinucun, hech yu'un mu to chavojtiquin ti Jtote. Ti ora to yac'oj sba chavojtiquin yu'un ti laj calboxuque —xiyutuntutic.

⁸ Ti Felipee hech lic yalbe:

—Cajval, ac'bun jq'uelbetutic sat ti Jtotic Diose hech ti jtoj co'ntontutic —xchi.

⁹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ep c'ac'al jchi'inojoxuc. ¿Mi mu to chavoj-tiquinun? Felipe. Ti much'utic laj xa sq'uelbun ti jsate, laj xa sq'uelbe sat uc ti Jtotic Diose. ¿C'u yu'un hech chavalbun: “Ac'bun jq'uelbetutic sat ti Jtotic Diose”, xavutun? ¹⁰ ¿Mi mu ach'unojuc ti jun oyun xchi'uc ti Jtote? Ti c'usi chacalbe ava'yique, mu ho'ucun jc'op ti chcale. Ja' yac'oj sba ch-abtej ti co'nton ti Jtote. ¹¹ Ch'uno ti jun oyun xchi'uc ti Jtote. Mi mu xc'ot ti avo'ntonic ti hech chaj c'u che'el laj cal li'to, ch'unic me ti c'utic abtelal cac'oj jba ti jpase.

¹² 'Melel ti c'usi chacalbeique, mi chach'unic ti chajcoltaoxuque, co'ol chapasic jchop o abteletic hech chaj c'u che'el ti jpas ho'oni. Más ech'em to chlic apasic c'alal mi nisut xa batel ti stojol ti Jtote. ¹³ Yu'un ti ach'unojbun ti jc'ope, hech yu'un hech chac'ambeic ti Diose. Hech yu'un ho'on chacac'boxuc scotol ti c'utic chac'ambee. Hech jun no'ox yutsil chc'ot sc'opilal ti Jtote yu'un ti hech chajcoltaoxuque, ho'on ti Snich'onune. ¹⁴ Yu'un ti ach'unojbun ti jc'ope, hech yu'un hech chac'ambucune. Hech yu'un chacac'boxuc.

Ja' sc'opilal ti i'albatic ti chtal ventainatuc yu'un ti Ch'ul Espíritue

¹⁵ 'Mi c'uxun ti avo'ntonique, chach'umbucun scotol jmantal. ¹⁶⁻¹⁷ Ti jc'ambe ti Jtote ac'o yac'boxuc ti Ch'ul Espíritue yu'un chascaltaoxuc. Ja' chaxchi'inoxuc sbatel osil. Oy ti sventa uc ti c'op ti ja' melele. Ti crixchanoetique mu xu'

chich'ic ti Ch'ul Espíritue yu'un mu xch'unic ti oye yu'un mu sna'ic c'u che'el ch-abtej. Ho'oxuque c'alal chtal ti Ch'ul Espíritue chavojtiquinic yu'un chaxchi'inoxuc. Ja' tsnain avo'ntonic o.

¹⁸ 'Muc un j'ech'el chajcomesoxuc. Chtal jcha'chi'inoxuc. ¹⁹ Ti crixchanoetic ti li'oyic ti balumile jun chib xa no'ox c'ac'al chisq'uelbucun jsat. Mi jutuc mu xa xisq'uelbun jsat yan vuelta. Ho'oxuque chavililanucun yu'un chavilic ti cabtele. Yu'un ti chicha'cuxi ho'oni, hech chavich'ic ti ach' cuxlejale. Hech yu'un hech xu' chavilun yu'un chavilic ti cabtele. ²⁰ C'alal mi i'och xa ti avo'ntonic ti Ch'ul Espíritue, hech chc'ot ti avo'ntonic ti jun oyun xchi'uc ti Jtote, ti oyoxuc ti jtojole, ti oyun ti avo'ntonique. ²¹ Ti much'u chch'un ti jmantale ti ya'yoje, ja' c'uxun ti yo'nton obi. Ti much'u c'uxun ti yo'ntone hech c'ux x'a'yat yu'un ti Jtote. C'ux xca'i ti co'nton uc. Hech más yac'oj sba chiyojtiquinun —xiyutuntutic ti Jesuse.

²² Hech ijac'bat yu'un ti Judase, ma'uc ti Judas Iscariotee, ja' ti yan Judase:

—Cajval, ¿c'u yu'un ja' no'ox chavac' aba ti q'uelel ti jtojoltutic ti ho'ontutique? ¿C'u yu'un mu xavac' aba ti q'uelel ti stojol scotol crixchanoetic? —xchi.

²³ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti much'u c'uxun ti yo'ntone, ja' chixch'umbun jc'op. C'ux x'a'yat yu'un ti Jtote. Chtal jchi'intutic. Teuntutic ti yo'nton. ²⁴ Ti much'u mu c'uxucun ti yo'ntone, yu'un mu ono'ox xixch'umbun jc'op. Mu ho'ucun jc'op ti yac'oj sba chacalboxuque. Ja' sc'op ti Jtote, ja' ti laj stacun talele.

²⁵ Hech chacalboxuc yu'un li'to jchi'inojoxuqui.
²⁶ Laj xa jc'ambe ti Jtote yu'un ac'o stac talel ti Ch'ul Espíritue yu'un chascaltaoxuc. Scotol chaxchanubtasoxuc. Scotol chayac'boxuc ana'ic ti hech chaj c'u che'el calojboxuque.

²⁷ 'Chajmuc'ubtasboxuc comel avo'ntonic. Mu hechuc chasmuc'ubtasoxuc avo'ntonic ti crixchanoetic li' ti balumile. Chacac'boxuc smuc'ul avo'ntonic hech chaj c'u che'el smuc'ul co'nton ho'oni. Hech yu'un mu me xchibaj avo'ntonic. Mu me xaxi'ic. ²⁸ Laj xa calboxuc ti chibate. Laj xa calboxuc ti chtal jcha'chi'inoxuc. Ti c'uxucun ti avo'ntonique, nichim no'ox avo'ntonic ti hechuque yu'un chisut batel ti stojol ti Jtote. Más tsots yabtel yich'oj ti Jtote, mu tsotsuc cabtel quich'oj ho'oni. ²⁹ Laj caj'alboxuc yu'un yo'to mu to chibat. Yu'un hech mu xchibaj avo'ntonic ti jtojol c'alal chibate.

³⁰ 'Mu'yuc xa tiempo yu'un ep chajc'oponoxuc. Yu'un j'oc' xa tsc'an chtal staun ti pucuje, ja' ti sventainojbe yo'ntonic scotol crixchanoetic li' ti balumile. Mu xu' yu'un chistsalun. ³¹ Ja' no'ox ti jpas hech chaj c'u che'el laj spasun ti mantal ti Jtote. Hech tsna'ic ti crixchanoetique ti c'ux ti co'nton ti Jtote. Licanic, batic che'e —xiyutuntutic ti Jesuse.

15

Ja' sc'opilal ho'oni hech chaj c'u che'el jtec uvate', xchi ti Jesuse

¹ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic uc ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique:

—Ho'oni hech chaj c'u che'el jtec uvate'. Ti Jtote hech chaj c'u che'el jchabiej'uvate'. ² Scotol ti much'utic chtal ti jtojole ja' hech chac c'u che'el sc'obc'ob ti jtec uvate'e. Ti much'u chtal ti jtojole ti mu spas ti c'usi lec chil ti Jtote, ja' hech chaj c'u che'el sc'ob ti uvate'e ti mu xac' sate. Ti sc'ob ti uvate'e ti mu xac' sate ja' tsp'asat loq'uel yu'un ti jchabiej'uvate'e. Ja' no'ox hech mu xc'anat yu'un ti Jtote ti much'u mu sc'an spas ti c'usi lec chil ti Jtote. Ja'uc ti much'u chtal ti jtojole ti tспas ti c'usi lec chil ti Jtote, más yac'oj sba chlecubtasat yu'un ti Jtote hech chaj c'u che'el chlecubtasat ti sc'ob ti uvate'e yu'un ti jchabiej'uvate'e. Ti jchabiej'uvate'e tsjec loq'uel ti bu mu xtun chile yu'un sc'an ti ech'em ac'o yac' sat. ³ Ho'oxuque lecubtasbiloxuc xa yu'un laj xa apasic ti muc' ti jc'ope. ⁴ Teanic ti jtojol. Ac'o teucun ti avo'ntonic. Na'ic me, ti manchuc stsacoj sba xchi'uc smuc'ul ti sc'ob ti te'e, mu xu' satin stuc ti sbiq'uitc'ob ti te'e. Hechoxuc uc, mu xu' avu'unic chapasic ti c'usi leque mi mu teucoxuc ti jtojole.

⁵ Ho'oni hech chaj c'u che'el smuc'ul ti uvate'e. Ho'oxuque hech chaj c'u che'el ti sbiq'uitc'ob ti uvate'e. Hech yu'un mi chacomit ti jtojole, te oyun ti avo'ntonique, hech xu' chapasilanic ti c'usi lec chil ti Jtote. Yu'un ti manchuc jchi'inojoxuque mu'yuc c'usi xu' avu'unic ti hechuque. ⁶ Ti much'u mu sc'an xch'un ti jmantale ti mu sc'an chcom ti jtojole, ja' hech chaj c'u che'el sc'ob ti te'e ti mu xac' sate ti chjecat loq'uele. Ti sc'ob ti te'e ti ijecat loq'uele hech yu'un chtaquij. Patil chlic yich' tsobel, chtenatic ochel ti c'oc'. Te chc'ac'.

⁷ Mi chacomit ti jtojole, mi chavac' ti avo'ntonic

ti jc'ope, xu' chac'ambeic ti Diose scotol ti c'usi tsc'an ti avo'ntonique. Hech cha'ac'batic. ⁸ Mi chapasilanic ti c'usi leque, ja' tspasat ti muc' ti Jtote. Hech chavaq'uic ti q'uelel ti ho'oxuc cajchanc'opoxuque. ⁹ Hech chaj c'u che'el c'uxun ti yo'nton ti Jtote, ja' no'ox hech c'uxoxuc ti co'nton uc. Teanic ti jtojol, hech c'ux chaca'yic. ¹⁰ Mi scotol chach'umbun ti jmantale, hech c'ux chaca'yic hech chaj c'u che'el c'ux chiya'yun ti Jtote yu'un scotol jch'unojbe smantal. ¹¹ Hech yu'un hech laj xa calboxuc yu'un hech nichim no'ox avo'ntonic scotol c'ac'al hech chaj c'u che'el nichim no'ox co'nton ho'oni. Hech lec nichim no'ox avo'ntonic.

¹² 'Hech oy ti jmantale: C'ux me xava'i abaic hech chaj c'u che'el c'ux chaca'i. ¹³ Ti much'u chac' sba ti milel yu'un ti much'utic más c'ux cha'i sba xchi'uque, ja' ep chc'uxubinvan obi. Ja' hech ti jpas ho'oni. Ja' tsc'an ti hech avo'ntonic uque. ¹⁴ Ho'oxuque más c'ux chaca'yoxuc mi chapasic ti c'utic laj xa calboxuque. ¹⁵ Ho'oxuque co'ol nijc'otucutic xa, yu'un laj xa cac'boxuc ana'ic scotol ti c'utic ca'yoj ti stojol ti Jtote. Ti much'u abate muc un ch-albat yu'un ti yajvale ti c'u che'el tsnop scotol. Ja'uc ti ho'one laj xa calboxuc scotol hech yu'un mu xa cabatucoxuc. ¹⁶ Ho'oxuque muc xat'ujucun. Ho'oxuque ho'on laj jt'ujoxuc. Hech chaj c'u che'el i'ac'bat yabtel yu'un ti Diose ti uvate'etique yu'un ac'o yac'sat, ja' no'ox hech chacac'boxuc avabtelic yu'un chavaq'uic ti q'uelel ti yabtel Dios ti avo'ntonic. Ti uvate'e oy yorail chac' sat. Ja'uc ti ho'oxuque, mu'yuc yorail ti chavaq'uilan ti q'uelel ti yabtel Dios ti avo'ntonique. Ja' scotol ora. Yu'un

ach'unojbun ti jc'ope hech yu'un scotol ti c'usi chac'ambeic ti Jtote, ja' chayac'boxuc. ¹⁷ Hech chajpasoxuc ti mantal: C'ux me xava'i abaic.

Ja' sc'opilal chayilintaoxuc ti crixchanoetique, x'utatic

¹⁸ 'Mi chayilintaoxuc ti crixchanoetique, mu me xhibaj avo'ntonic. Na'ic me ti ho'on jbael laj yilintaun. ¹⁹ Ti jtosuc to avo'ntonic xchi'uc ti crixchanoetique c'ux chaya'yoxuc ti hechuque. Ho'oxuque mu xa co'oluc avo'ntonic xchi'uc yu'un laj xa quic'oxuc ti jtojol. Hech yu'un chayilintaoxuc ti crixchanoetique. ²⁰ Na'ic me ti mu tsot-suc yabtel yich'oj ti abat no'oxe. Ja' tsots yabtel yich'oj ti yajval ti abate, xacutoxuc. Laj yilbajinun ho'oni, hech yu'un ja' no'ox hech chayilbajinoxuc ho'oxuque. Muc xixch'umbun ti jc'ope, hech yu'un ja' no'ox hech mu xaspasboxuc ti muc'ac'opic uc. ²¹ Ho'on ti jventa ti scotol hech chaspasboxuc yu'un mu xojtiquinic ti Jtote, ja' ti laj stacun talele.

²² 'Ti manchuc ti nitale ti tal jc'opone, muc xvinaj ti oy smulique ti hechuque. Ja'uque yu'un ti nitale hech yu'un mu xu' chalic ti mu'yuc ti smulique. ²³ Yu'un ti much'u chiyilintaune, ja' chilinta uc ti Jtote. ²⁴ Ti manchuc laj cac'be sq'uelic ti jchop o abteletique ti mu'yuc much'u yan xu' tspas heche, muc xvinaj ti oy smulique. Ja'uque yu'un ti laj xa sq'uelbun cabtelutic xchi'uc ti Jtote, mu xu' chalic ti mu'yuc ti smulique. Yu'un ja' no'ox más laj yilintauntutic. ²⁵ Hech its'aqui ti hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti sun ti Diose

ti yich'ojique: “Hovil ti chiyilintaucune, mu'yuc jmul”, ti xchie. Ja' jc'opilal.

²⁶ 'C'alal mi ihul xa ti Ch'ul Espíritue ti ja' ti jtac yal tal yu'un chascoltaoxuque, ja' melez ti c'u che'el chayalboxuque yu'un te chloc' tal ti stojol ti Jtote. Ja' chixcholbun jc'opilal. ²⁷ Ho'oxuque chacholbucun jc'opilal uc yu'un c'alal lic abtejucun laj achi'inucun asta ti ora to.

16

¹ 'Laj xa calboxuc ava'yic ti chayilintaoxuc ti crixchanoetique yu'un hech mu xchibaj avo'ntonic ti c'alal mu xa li'ucune. ² Chastenoxuc loq'uel ti temploetic ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol judiucutic xchi'uque. Tsta yorail ti chasmilic yu'un ja' yabtel Dios tspasbeic tscuyic. ³ Hech chaspasboxuc yu'un mu xojtiquinic ti Jtotic Diose. Mu xiyojtiquinun uc. ⁴ Hech laj xa calboxuc yu'un ti c'alal chlic yilbajinoxuque chana'ic ti hech laj calboxuc comele. Muc xacalboxuc hech ti c'alal laj quic'oxuc ti jtojole yu'un ta to xajchi'inoxuc.

Ja' sc'opilal ti Ch'ul Espíritue ti chac' ti na'el ti c'u x'elan yo'nton ti Cajvaltique

⁵ 'Ta xa xisut batel ti stojol ti Jtote ja' ti laj stacun talele. Ho'oxuque, mi junuc muc xajac'bun ti c'u yu'un ti chisut batele. ⁶ Ja' no'ox batem ti avo'ntonic chavich'ic mul yu'un ti hech laj xa calboxuque. ⁷ Melez ti c'usi chacalbeique, yu'un ja' avutsilalic ti chisut batel ti vinajele. Yu'un mi mu xisut batele, mu xtal ti Ch'ul Espíritue ti chascoltaoxuque. Pero mi nibate, ja' ti jtac talel ti atojolic. ⁸ C'alal chtal, chac'be sna'ic scotol crixchanoetic ti oy smulique. Chac'be sna'ic ti ho'one

ti mu'yuc jmule. Chac'be sna'ic ti toj chchapan scotol ti Diose. ⁹ Chac'be sna'ic ti oy smulique yu'un ja' smul ti mu xch'unic ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique. ¹⁰ Chac'be sna'ic ti yu'un toj co'nton ti ho'one, hech yu'un ti ni'ic'at xa muel ti stojol ti Jtote, hech mu xa xisq'uelbun jsat li' ti balumile. ¹¹ Chac'be sna'ic ti melez ti toj chchapan scotol ti Diose yu'un chapambil xa ti chich' castigo sbatel osil ti totil yu'unique, ja' ti pucuje, ja' ti mozoimbilic yu'une.

¹² 'Oy to ep jc'an chacalboxuc. Ja' yan to vuelta cha'ac'bat ava'yic yu'un mu xlaj c'otuc ti avo'ntonic scotol ti ora to. ¹³ Pero c'alal chtal ti Ch'ul Espíritue ti oy ti sventa uc ti c'op ti ja' melele, ja' chayalboxuc ti c'utic melele. Ma'uc sc'op stuc chchol. Ja' chchol scotol ti c'usi ch-albat yu'un ti Jtote. Chayac'boxuc ana'ic scotol ti c'utic chc'ot ti pasele. ¹⁴ Chiyac'bun ti pasel ti muc'. Ja' sventainoj xholel jc'opilal. Hech chayac'boxuc ana'ic jc'opilal. ¹⁵ Scotol ti c'usi oy yu'un ti Jtote, ja' co'ol cu'un xchi'uc. Ja' sventail ti laj calboxuc ava'yic ti sventainoj xholel jc'opilal ti Ch'ul Espíritue. Hech chayac'boxuc ana'ic jc'opilal, xichi.

Ja' sc'opilal j'oc' no'ox chavich'ic mul, patil nichim no'ox avo'ntonic o, x'utatic

¹⁶ 'J'oc' xa no'ox chaq'uelbun jsat. Jun chib c'ac'al mu xaq'uelbun jsat. Patil chaq'uelbun jsat yan vuelta. Patil chisut batel ti stojol ti Jtote —xchi ti Jesuse.

¹⁷ Oy cha'vo' oxvo'untutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic hech laj jac'be jbatutic:

—¿C'usi sjam ti chijyalbucutique: J'oc' xa no'ox chaq'uelbun jsat. Jun chib c'ac'al mu xaq'uelbun jsat. Patil chaq'uelbun jsat yan vuelta. Patil chisut batel ti stojol ti Jtote, ti xijyutucutique? —xcut jbatutic—. ¹⁸ ¿C'usi sjam ti “j'oc' xa no'ox”, ti xchie? Mu xca'ibetic sjam ti c'usi chale —xcut jbatutic.

¹⁹ Sna'oj stuc ti Jesuse ti hech ti jc'an ti jac'betutique ti c'usi sjame. Hech yu'un hech laj yalbuntutic:

—Jna' ti chajac'be abaic c'u yu'un laj cal: “J'oc' xa no'ox chaq'uelbun jsat. Jun chib c'ac'al mu xaq'uelbun jsat. Patil chaq'uelbun jsat yan vuelta”, ti xacutique. ²⁰ Melel ti c'usi chacalbeique, ho'oxuque cha'oq'uic, chavich'ic mul. Ja'uc ti crixchanoetique nichim no'ox yo'ntonic. Ho'oxuque j'oc' no'ox chavich'ic mul, patil nichim no'ox avo'ntonic o. ²¹ Chana'ic hech chaj c'u che'el ti ants ti chcol ti alajele. Oy svocol yu'un ista xa yorail. Mi icol xa ti alajel, ich'ay ti yo'nton ti c'ux laj ya'i. Nichim no'ox yo'nton patil yu'un oy xa yol. ²² Ja' no'ox hech ti ho'oxuque chavich'ic mul ti ora to. Li' ti chib oxib c'ac'ali chaq'uelbun jsat yan vuelta, hech nichim no'ox avo'ntonic o. Mu'yuc xa much'u xu' chayac'boxuc ich'mul yan vuelta.

²³ 'C'alal chaq'uelbun jsat hech chaj c'u che'el laj xa calboxuque, mu'yuc xa c'usi chajac'bun yu'un ic'ot xa ti pasel ti c'u che'el laj calboxuque. Melel ti c'usi chacalbeique, yu'un ti ach'unobjun ti jc'ope, hech yu'un jun avo'ntonic c'ambeic ti Jtotic Diose ti c'usi chac'anique, hech chayac'boxuc. ²⁴ Mu to oyuc c'usi chac'ambeic ti Jtotic Diose yu'un ti ach'unobjun xa ti jc'ope.

C'ambo, hech cha'ac'batic. Hech nichim no'ox avo'ntonic mu'yuc palta chava'yic.

Ja' sc'opilal tsalbil xa cu'un scotol ti c'utic oy li' ti balumile, xchi ti Jesuse

²⁵ 'Mu jamaluc laj jc'oponoxuc. Tsta yorail ti jamal chajc'oponoxuc, ti jamal chacalboxuc ava'yic sc'opilal ti Jtotic Diose. ²⁶ C'alal mi laj xa sta yorail ti jamal laj xa ava'yic sc'opilal ti Jtotic Diose, hech yu'un atuquic chac'ambeic c'usi chac'ambeic ti Jtotic Diose yu'un ti ach'unojbun ti jc'ope. Mu persauc ho'on chajc'amboxuc ti stojol ti Jtotic Diose. ²⁷ Yu'un c'uxoxuc xa ti yo'nton ti Jtotic Diose. C'ux chaya'yoxuc yu'un c'uxun ti avo'ntonic. Yu'un ach'unojic ti niloc' tal ti stojol ti Jtotic Diose. ²⁸ Melel ti niloc' tal ti stojol ti Jtotic Diose. Nihul li' ti balumile. Hech yu'un tana to ti jcomes ti balumile, yu'un chisut batel ti stojol ti Jtotic Diose —xiyutuntutic ti Jesuse.

²⁹ Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique hech laj calbetutic:

—Muc unuc mu jamaluc laj avalbuntutic. Jamal laj xa avalbun ca'itutic. ³⁰ Laj xa jna'tutic ti chana' scotol. Yu'un laj ana' ti oy c'usi ti jc'an ti jac'tutic c'alal mu to chajac'botutic. Hech yu'un jch'unojtutic xa ti naloc' tal ti stojol ti Diose —xcututic.

³¹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Laj xa ach'unic, pero sc'an to. ³² Yu'un li' xa ti j'oq'ui chacomescun. Ja' chapuc abaic batel. Pero mu comesbilucun yu'un xchi'inojun ti Jtotic Diose. ³³ Ti c'u yepal laj xa calboxuque yu'un hech nichim no'ox avo'ntonic ti jventa manchuc mi

chavich'ilanic vocol li' ti balumile. Yu'un tsalbil xa cu'un scotol ti c'utic oy li' ti balumile, hech yu'un ja' no'ox hech tstsäl avu'unic ti jventa —xiyutuntutic ti Jesuse.

17

Ja' sc'opilal ti laj sc'opombe Dios ti stojol ti yajchanc'opetique ti Jesuse

¹ C'alal laj yal hech ti Jesuse, laj sq'uel muel vinajel. Hech laj sc'opon Dios:

—Tote, ista xa yorail ti chc'ot ti pasel cu'un hech chaj c'u che'el achapanoj. Hech yu'un ac'un ti pasel ti muc' yu'un hech chacac'ot ti pasel ti muc' uc, ho'on ti Anich'onune. ² Yu'un laj xa avac'bun jventain scotol crixchanoetic ti jaylajuntos li' ti balumile, ti c'u yepal ti i'och xa ti jventa avu'une, ja' chcac'be xcuxlejalic sbatel osil. ³ Ja' chcuxiic sbatel osil yu'un xayojtiquinot ti ho'ot no'ox Diosot atuc ti mu'yuc yan, yu'un xiyojtiquinun uc ti ho'on Jcoltavanejun yu'unique ti ho'ot laj atacun talele.

⁴ Laj xa cac'ot ti pasel ti muc' ti stojol scotol crixchanoetic. Ihu' xa cu'un ti cabtele ti laj avac'bun jpase. ⁵ Ti ora to, tote, ac'un xa ti pasel ti muc' te ti atojol co'ol hech chaj c'u che'el oyun ono'ox ti pasel ti muc' te ti atojol c'alal mu to pasemuc ti balumile.

⁶ Laj xa cac'be yojtiquinot ti viniquetic li'to ti oyic ti jventa avu'une. Jbael laj at'uj ho'oti, patil laj avac'bun jventain. Hech yu'un laj xa yac' ti yo'ntonic ti ac'ope. ⁷ Laj xa sna'ic ti ho'ot ti aventa ti ihu' xa cu'un scotol ti c'usi laj jpase, scotol ti c'usi laj cale. ⁸ Laj xa calbe ya'yic scotol ti ac'ope ti laj avalbune. Laj xa sna'ic ti melel ti niloc' tal ti atojole. Xch'unojic xa ti ho'ot laj atacun talele.

⁹ 'Chajc'oponot yu'unic. Ma'uc chajc'oponot yu'un scotol crixchanoetic. Ja' chajc'oponot yu'unic scotol ti much'utic ti oyic ti jventa avu'une ti ja' t'ujbolic avu'une yu'un ac'o coluc sbatel osil. ¹⁰ Scotol ti much'utic oyic ti jventae, oyic ti aventa uc. Scotol ti much'utic oyic ti aventae, oyic ti jventa uc. Chiyac'ucun ti pasel ti muc'.

¹¹ 'Ja' stuquic chcomic li' ti balumile yu'un ta xa xisut tal ti atojol. Tote, mu'yuc mulil ti atojol. Hech yu'un xu' avu'un chachabibun scotol ti much'utic ti oyic ti jventa avu'une, yu'un hech mu stsalat yu'un ti mulil li' ti balumile. Yu'un ti chachabie, hech yu'un jtos yo'ntonic hech chaj c'u che'el jtos co'ntonic. ¹² C'alal ti li'to jchi'inoj jba xchi'uc ti jayvo' avac'objun ti jventae, laj cac'be xchan hech chaj c'u che'el chac'an. Laj jchabi. Mi junuc muc xch'ay cu'un, ta to xists'acliucun scotolic. Ja' no'ox stuc ti much'u sc'opilal ch'ayel chbate, ja' mu xa xists'acliun. Hech chc'ot ti pasel ti ac'oape hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti ahun.

¹³ 'Ta xa xital ti atojol, tote. C'alal li'to jchi'uc hech chajc'oponot ti stojolic yu'un hech lec nichim no'ox yo'ntonic hech chaj c'u che'el nichim no'ox co'nton. ¹⁴ Laj xa calbe ya'yic ti ac'oape. Ch-ilintaatic yu'un ti crixchanoetique. Yu'un mu xa co'oluc yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti crixchanoetique hech chaj c'u che'el mu co'oluc co'nton xchi'uc ti crixchanoetique. ¹⁵ Ma'uc chajc'ambot yu'un ti chavic'bun loq'uel li' ti balumile. Ja' chajc'ambot ti chachabibune yu'un hech mu stsalat yu'un ti pucuje. ¹⁶ Yu'un mu xa co'oluc yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti crixchanoetique hech chaj c'u che'el mu co'oluc co'nton xchi'uc ti

crixchanoetique. ¹⁷ Lecubtasbun yo'ntonic yu'un ti ac'ope yu'un melel ti ac'ope. ¹⁸ Hech chaj c'u che'el laj atacun talel li' ti balumile yu'un tal calbe ti ac'ope, ja' no'ox hech ti jtac batel uc yu'un chba yalbe ti ac'ope ti crixchanoetique. ¹⁹ Yutsil co'nton ti jpas ti c'usi tsc'an ti avo'ntone yu'un hech xu' yu'unic tspasic ti jventa uc.

²⁰ 'Ma'uc no'ox chajc'oponot yu'unic. Ja' chajc'oponot uc yu'un scotol ti much'utic chixch'umbucun jc'op ti sventaic. ²¹ Chajc'ambot ti ac'o me jtosuc yo'ntonic scotolic hech chaj c'u che'el jtos co'ntontic. Hech chaj c'u che'el te oyot ti co'nton, te oyun ti avo'nton, ja' no'ox hech ac'o te oyuc ti co'ntontic scotolic. Hech chch'unic scotol crixchanoetic ti ho'ot laj atacun talele. ²² Laj xa cac'be yutsil yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti yutsil co'nton laj avac'bune yu'un hech jtos yo'ntonic hech chaj c'u che'el jtos co'ntontic. ²³ Ho'on te oyun ti yo'ntonic. Ho'ot te oyot ti co'nton. Hech jtos yo'ntonic chc'otic ti mero melel hech tsna'ic scotol crixchanoetic ti ho'ot laj atacun talele. Hech tsna'ic uc ti c'ux ti avo'nton ti much'utic chaxch'umbot ac'ope hech chaj c'u che'el c'uxun ti avo'nton uc.

²⁴ Tote, ti jc'an ti ac'o xixchi'inucun sbatel osil ti bu oyune ti c'u yepal avac'objun ti jventae yu'un hech chisq'uelun ti c'u che'el pasbilun ti muc' avu'un. Melel ti c'uxun ti avo'ntone c'alal mu to pasemuc ti balumile. ²⁵ Toj avo'nton, tote. Ti crixchanoetique mu xayojtiquinot. Ho'oni xa-cojtiquin. Ti jayvo' li'to xayojtiquinot uc yu'un xch'unojic xa ti ho'ot laj atacun talele. ²⁶ Laj xa cac'be yojtiquinot. Más ta to xcac'be yoj-

tiquinot yu'un hech chaj c'u che'el lum ep c'uxun ti avo'ntone, ja' no'ox hech ac'o sc'uxubin sbaic uc. Yu'un mi c'ux cha'i sbaic, te oyun ti yo'ntonic —xchi laj sc'opon Dios ti Jesuse.

18

*Ja' sc'opilal ti i'ac'at entrecal ti Jesuse
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)*

¹ C'alal laj yo'nton laj sc'opon Dios ti Jesuse, niloc'tutic batel xchi'uc ti Jesuse xchi'uc ti ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Nijelavtutic batel ti jech uc'um. Cedrón sbi ti uc'ume. Nic'otutic ti bu ts'umbil olivate'etic. Ja' stac' lo'el. Te ni'ochtutic ti yolon ti olivate'etic xchi'uc ti Jesuse. ² Ti Judase, ja' ti chac' entrecal ti Jesuse, yiloj ti bu oy ti ts'umbil olivate'etique yu'un te nic'otilantutic xchi'uc ti Jesuse jcotoltutic ti yajchanc'opuntutique. ³ Hech yu'un ti Judase laj yic' tal soldadoetic xchi'uc ti yajmayoletic yu'un ti totil paleetique, xchi'uc fariseoetic. Italic yich'ojjic tal stojic xchi'uc sc'oq'uic xchi'uc yespadaic. ⁴ Scotol sna'oj ti Jesuse c'usi chc'ot ti pasel ti stojol. Hech yu'un inopej batel. Hech laj sjac'be:

—¿Much'u chasa'ic? —xchi.

⁵ Hech itac'avic:

—Ja' ti jsa'tutic ti Jesuse ti liquem tal ti Nazarete —xchiic.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Ho'on —xchi.

Te va'al uc ti Judase, ja' ti chac' entrecal ti Jesuse.

⁶ C'alal laj yal hech ti Jesuse, ho'on ti xchie, hech nacinacchac iloq'uic ti jtsacvanejetique. Hech

ip'ajic ti lum. ⁷ Yan vuelta hech ijac'batic yu'un ti Jesuse:

—¿Much'u chasa'ic? —xchi.

Hech itac'avic:

—Ja' ti jsa'tutic ti Jesuse ti liquem tal ti Nazarete —xchiic.

⁸ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Laj xa calboxuc ava'yic: Ho'on, xichi chava'i. Yu'un jtuc no'ox ti chasa'ucune, hech yu'un ac'o batuc avi viniquetic li'to —xchi ti Jesuse.

⁹ Ti hech laj yale, yu'un hech chc'ot ti pasel ti hech chaj c'u che'el laj yal ono'oxe: “Ti jayvo' ti avac'objun ti jventae, mi junuc muc xch'ay cu'un”, ti xchi ono'oxe. ¹⁰ Yich'oj yespada ti Simon Pedro. Hech yu'un laj sloq'ues, laj syajesbe yabat ti totil palee. Laj sbojbe loq'uel xchiquin ti sbats'ic'ob. Malco sbi ti abate. ¹¹ Ti Jesuse hech laj yalbe ti Pedro:

—Tic'o ochel ti sna ti avespadae. Mi hech chapse, mu xquich' volcol hech chaj c'u che'el tsc'an ti Jtote —xchi.

*Ja' sc'opilal ti va'al ti stojol ti totil pale ti Jesuse
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)*

¹² Hech yu'un ti capitane xchi'uc ti yajsoldadoe xchi'uc ti yajmayoletic ti paleetique laj stsaquic ti Jesuse. Laj xchuquic batel. ¹³ Jbael laj yiq'uaic batel sva'anic ti stojol ti totil pale, Anas sbi. Ti Anase ja' sni' ti Caifase. Ja' ti biq'uit ni'ile ochem ti totil pale ti sventa habil ti c'alal icham ti Jesuse. ¹⁴ Mu yanuc ti Caifase. Ja' ono'ox ti laj yal ja' lec mi chcham cu'untic jun no'ox vinic. Ja' mu xtun mi chijcham jcotoltic, ti xchi ono'oxe, ti xut ti xchi'iltac ti abtele.

*Ja' sc'opilal ti Pedroe ti i'och batel ti yamaq'uul
sna ti totil palee*

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ho'on xchi'uc ti Simon Pedroe laj jts'aclitutic batel ti Jesuse. Ho'oni xiyojtiquinun ti totil palee. Hech yu'un laj jchi'in ochel ti Jesuse te ti yamaq'uul sna ti totil palee. ¹⁶ Ti Pedroe va'al icom ti fuera nopol ti'na. Yu'un ojtiquimbilun te ti sna ti totil palee, hech yu'un ba jc'opon ti jchabiejti'nae yu'un ac'o ochuc ti Pedroe. Hech yu'un laj yotes ti Pedroe. ¹⁷ Tseb ti jchabiejti'nae. Ja' laj sjac'be ti Pedroe:

—¿Mi ma'uc yajchanc'opot uc ti viniq'ue? —xchi.

—Mu ho'ucun —xchi xtac'av ti Pedroe.

¹⁸ Te va'ajtic ti abatetic yu'une xchi'uc ti may-oletic yu'une. Spasojic sc'oc' yu'un oy sic. Ac'al ti sc'oq'uique. Te chc'atinic ti c'oc'. Te va'al uc ti Pedroe. Te chc'atin ti c'oc' uc.

*Ja' sc'opilal ti ja' primero i'ich'bat sc'op yu'un ti
totil palee ti Jesuse*

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ti Jesuse hech ijac'bat yu'un ti totil palee:

—¿Jayvo' avajchanc'op? —x'utat—. ¿C'usi c'opal ti chavac' ti a'yele? —x'utat.

²⁰ Hech itac'av ti Jesuse:

—Jamal laj jc'opon scotol crixchanoetic. Scotol c'ac'al nichanubtasvan ti biq'uit temploetic xchi'uc ti muc'ta templo yo' bu tstsobilan sbaic scotol ti jchi'iltique. Mu muculuc nichanubtasvan. ²¹ ¿C'u yu'un ho'on chajac'bun? Jac'bo ava'i much'utic ya'yojic c'usi laj jcholbe. Sna'ic c'usi laj calbe ya'yic —xchi.

²² C'alal laj yal hech ti Jesuse, imajvan ti jun abat ti te va'ale.

—¿C'u yu'un hech chatac'be sc'op ti totil palee? —x'utat.

²³ Hech itac'av ti Jesuse:

—Mi chopol ti jc'ope, alo ca'itic ti bu chopole. Mi lec ti jc'ope, ¿c'u yu'un chamajun? —xchi.

²⁴ Ti Anase, ja' ti más totil palee, chucul xa laj stac batel ti Jesuse ti stojol ti totil palee ti ja'to no'ox i'och ti habil avi lume, ja' ti Caifase.

Ja' sc'opilal ti Pedroe ti laj smuc ti yo'nton ti Jesuse

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Ti Pedroe te va'al chc'atin ti c'oc'. Hech ijac'bat yu'un ti much'utic te co'ol chc'atinic xchi'uque:

—¿Mi ma'uc yajchanc'opot uc? —x'utat.

Ti Pedroe laj smuc ti yo'nton:

—Mu ho'ucun —xchi.

²⁶ Te oy jun yabat ti totil palee. Ja' yermano ti ip'asbat loq'uel xchiquin yu'un ti Pedroe. Hech laj sjac'be:

—¿Mi mu ho'ucot ti achi'inoj ti vinique yo' bu ts'umbil ti olivate'etique? —x'utat.

²⁷ Ti Pedroe yan vuelta laj smuc ti yo'nton. Ja' yorail ch-oc' quelem.

Ja' sc'opilal ti iva'anat ti stojol Pilato ti Jesuse

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Iloc' ti stojol ti Caifase ti Jesuse. I'ic'at batel ti stojol ti gobernadore yu'un chchapambat sc'opilal te ti sna. Ja' Pretorio sbi. Ja' te chchapambat sc'opilal crixchanoetic scotol c'ac'al. Sob to mu to tsacub ti osile. Ti paleetique xchi'uc ti xchi'iltaque muc x'ochic ti Pretorio. Mu stac' tscap sbaic

xchi'uc yanlum crixchano yu'un q'uin xa yu'unic. Yu'un mu to tsti'ic ti ch'iom carnero yu'un ti q'uin Pascuae. ²⁹ Hech yu'un iloc' tal ti Pilatoe, ja' ti gobernadore. Hech laj sjac'be:

—¿C'usi smul avi vinic li'to? —xchi. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

³⁰ Hech itac'avic:

—Ti manchuc oy smule, mu xcac'tutic entrecal ti ac'ob ti hechuque —xchiic.

³¹ Ti Pilatoe hech laj yalbe:

—Iq'uic batel ho'oxuque. Ich'bo sc'op yu'un smul ti sventa ti mantaletic avu'unique —xut.

Hech i'albat yu'un ti paleetique:

—Mu xu' chcac'tutic ti milel ho'ontutic. Ja' avabtel ho'oti —xchiic.

³² Ti hech i'och ti sc'ob ti Pilato ti Jesuse, yu'un hech chc'ot sc'op ti Jesuse ti cruz chmilat. Yu'un ti romaetic ti cruz chmilvanic. ³³ Hech yu'un ti Pilatoe icha'och nixtoc ti bu chchapanvane. Laj yic' tal ti stojol ti Jesuse. Hech laj sjac'be:

—Ti jc'an chca'i mi ho'ot ajvalilot yu'un ti achi'iltaque, ho'oxuc ti judioxuque —xut.

³⁴ Hech itac'av ti Jesuse:

—¿Mi yu'un atuc hech laj anop, mi yu'un oy much'u laj yalbot yu'un ti hech chajac'bune? —xchi.

³⁵ Hech itac'av ti Pilatoe:

—Ho'oni mu jventauc, mu judioucun. Ti achi'iltaque xchi'uc ti totil paleetique ja' laj yac'ot entrecal ti jc'ob. ¿C'usi apasoj? —x'utat.

³⁶ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti much'u laj yac'bun cabtel yu'un ti jpas mantal, mu crixchanoticuc. Ti crixchanoticuque, laj

xa scoltaucun ti cabate ti hechuque. Hech muc xi'och ti sc'ob ti jchi'iltaque. Hech muc xital ti atojol uc. Ja'uque, mu crixchanouc laj yac'bun cabtel —xchi.

³⁷ Ti Pilatoc hec laj yalbe:

—Hech yu'un ajvalilot che'e —xchi.

Hech itac'av ti Jesuse:

—Ajvalilun. Ja' sventail ti tal anucun li' ti balumile yu'un ti jchol ti c'op ti ja' melele. Scotol ti much'utic sc'an cha'yic ti c'usi melele, ja' chiya'ibun jc'op —xchi.

³⁸ Ti Pilatoc hec laj sjac'be:

—¿C'u che'el ti jna' ti bu melele? —xchi.

Ja' sc'opilal ti ichapambat sc'opilal ti Jesuse yu'un chmilat ti cruz

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

C'alal laj xa yal hec ti Pilatoc, iloc' yan vuelta. Ba sc'opon yan vuelta ti paleetique. Hech laj yalbe ya'yic:

—Mu jtabe smul —xchi—. ³⁹ Yu'un nopen chava'yic ti chajcoltabe loq'uel jun jchuquel ti yorail q'uin Pascua, hec yu'un ¿mi ja' chac'anic ti chajcoltabe batel ti much'u ajvalil avu'unique, ho'oxuc ti judiooxuque? —xut.

⁴⁰ Tsots itac'avic scotolic:

—¡Ma'uc avi to! ¡Coltao ti Barrabase! —xchiic.

Ti Barrabase, ja' j'elec'.

19

¹ Hech yu'un ti Pilatoc laj yal mantal ti ac'o yich' acial ti Jesuse. Hech yu'un ti soldadoetique lic yac'beic acial ti Jesuse. ² Patil laj spech'ic ch'ix. Laj yac'beic ti sjol. Laj slapbeic nat sc'u'. Yoxyotic

x'elan ti c'u'ile hech chaj c'u che'el tslapic totil ajvaliletic. ³ Hech laj slabanic ti Jesuse: ¡Viva! ¡Ho'ot ajvalilot mati yu'un ti judioetique! —xchiic.

Laj yaq'uilambeic majel ti sat.

⁴ Yan vuelta iloc' talel ti Pilatoe. Hech laj yalbe ti jchi'iltaque:

—Q'uelo avil chquic' loq'uel tal ti jva'an ti atojolic yu'un chana'ic ti mu jtabe smul —xchi.

⁵ C'alal iloc' tal ti Jesuse, oy xa pech'bil ch'ix ti sjol. Slapoj xa loq'uel tal c'u'il. Yoxyoxtic ti c'u'ile. Ti Pilatoe hech laj yalbe ti jchi'iltaque:

—¡Q'uelo avilic c'u x'elan ti vinique! —xchi. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

⁶ C'alal laj yilic ti Jesuse ti totil paleetique xchi'uc ti mayoletique tsots lic yavtaic ti Pilatoe:

—¡Milo ti cruz, milo ti cruz! —xchiic.

Hech itac'av ti Pilatoe:

—Iq'uic batel, milic ti cruz ho'oxuque. Ho'oni mu jtabe smul —xchi.

⁷ Hech itac'avic ti jchi'iltaque:

—Ho'ontutique oy mantal cu'untutic. Chal ti mantal cu'untutique ti persa chcham ti much'u Snich'on Dios scuyoj sbae —xchiic.

⁸ Ti Pilatoe chi' ono'ox yu'un ti c'usi chc'ot ti pasel yu'un ti Jesuse. Hech yu'un más ixí' yu'un laj ya'i ti Snich'on Dios scuyoj sba ti xchiique.

⁹ Hech icha'sutic ochel ti Pretorio ti Pilatoe xchi'uc ti Jesuse. Hech lic sjac'be ti Jesuse:

—¿Bu liquemot tal? —xut.

Muc xtac'av ti Jesuse yu'un sna' ti hovil ti ts-jaq'uilane.

¹⁰ Hech yu'un ti Pilatoe hech laj yalbe ti Jesuse:

—¿C'u yu'un mu xatac'bun jc'op? ¿Mi yu'un mu xana' ti oy cabtel ho'oni? Xu' chacac' ti milel ti cruz. Xu' chajcolta batel —xchi.

¹¹ Hech itac'av ti Jesuse:

—Ti manchuc yac'ojbot avabtel ti Diose ti te oy ti vinajele, mu'yuc avabtel ti jtojol. Hech yu'un ja' más tsots smulic ti totiletic ti laj yac'ucun ti ac'obe —xchi.

¹² Hech yu'un ti Pilatoe sc'an tscolta batel ti Jesuse. Hech yu'un ti jchi'iltaque tsots laj yavtaic:

—Mi chacolta batel avi vinic li'to, yu'un mu yabatucot César mi hech chapase. Scotol ti much'u ajvalil tscuy sbae, ja' tsontrain ti Cesare —x'utat.

¹³ Hech yu'un ti Pilatoe c'alal laj ya'ibe sc'op ti jchi'iltaque, hech yu'un laj yal mantal ti ac'o ic'atuc loq'uel tal ti amac' ti Jesuse. Oy pasbil snacleb ti gobernadore te ti o'lol amac', pasbil ti ton. Te chal ti c'u che'el chchapanat ti much'utic chich' chapanel yu'une. Ja' Gabata sbi ti hebreo c'op ti bu chnaquie. Hech yu'un te ba nacluc ti Pilatoe.

¹⁴ C'alal te ba nacluc ti Pilatoe, ista xa van o'lol c'ac'al. Ja' mero sc'ac'alil ti q'uin Pascuae. C'alal inaqui xa ti Pilatoe hech lic yalbe ti jchi'iltaque:

—¡Q'uelo avil ti ajvalil avu'unique! —xchi. Ja' sc'opilal ti Jesuse.

¹⁵ Ti jchi'iltaque hech laj yavtaic ti Pilatoe:

—¡Ac'o milatuc, ac'o milatuc, ac'o ba milatuc ti cruz! —xchiic.

Ti Pilatoe hech laj sjac'beic:

—¿Mi lec mi chcac' ti milel ti cruz ti ajvalil avu'unique? —xut.

Hech itac'av ti totil paleetique:

—Ma'uc ajvalil cu'untutic lume. Ja' ajvalil cu'untutic stuc ti Cesare —xchiic.

¹⁶ Hech yu'un ti Pilatoc laj xch'un hech chaj c'u che'el laj sc'an ti jchi'iltaque. Laj yal mantal ti ac'o milatuc ti cruz ti Jesuse. Hech yu'un ti soldadoetique laj yiq'uic batel ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti ijipanat ti cruz ti Jesuse

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Hech yu'un ti soldadoetique laj yac'be sq'uech scruz ti Jesuse. Hech ibatic ti bu Baquel Jolal sbi. Gólgota sbi ti hebreo c'op. ¹⁸ Hech lic sjipanic ti cruz ti Jesuse xchi'uc yan cha'vo'. Jun ti jujuch xocon scruz ti Jesuse. Te cacal ti o'lol scruz ti Jesuse. ¹⁹ Ti Pilatoc laj yac' ti ts'ibael te'. Laj yac'be yu'un ac'o spaq'uic ti jol cruz. “JA' JESÚS LI'TO JA' TI LIQUEM TAL TI NAZARETE. JA' TI TOTIL AJVALIL YU'UN TI JUDIOETIQUE”, xchi sbi ts'ibabil. ²⁰ Ep ti jchi'iltaque laj sq'uelic ti c'u che'el ts'ibabile yu'un te no'ox ti ti' jteclum Jerusalén ti bu ijipanat ti cruz ti Jesuse. Ts'ibabil sbi ti hebreo c'op xchi'uc ti griego c'op xchi'uc ti latin c'op. ²¹ Ti totil paleetic cu'untutic ho'ontutic ti co'ol judiountutic xchi'uque, c'alal laj yilic ti c'u che'el ts'ibabile, hech ba yalbeic ti Pilatoc:

—“Ja' ti totil ajvalil yu'un ti judioetique”, xchi. ¿C'u yu'un hech laj avac' ti ts'ibael? “Ho'on totil ajvalilun yu'un ti judioetique”, xchi laj avac' ti ts'ibael ti hechuque —xchiic.

²² Hech itac'av ti Pilatoc:

—Ti c'u che'el laj xa cac' ti ts'ibael, ja' no'ox hech —xchi.

²³ C'alal ijipanat ti cruz ti Jesuse yu'un ti soldadoetique, laj xch'acbe sbaic ti sc'u' spoc' ti Jesuse.

Jujulic laj yich'ic ti chanvo'ique. Jlic laj spas sobril, ja' ti sc'u'e, ja' ti túnica sbie, ti mu'yuc sts'isbenale. Jlic no'ox jalbil ti poq'ue. ²⁴ Hech yu'un hech laj yalbe sbaic ti soldadoetique:

—Mu jatic avi to. Jpastic al ti jq'uelctic much'u chc'ot ti sventa ti sc'u'e —xchiic.

Hech ono'ox ic'ot ti pasel ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti sun. Hech chal: “Chch'acbe sbaic jc'u' jpoc'. Tspasic al tsq'uelic ti much'u chc'ot ti sventa ti jc'u'e”, ti xchi ono'ox sc'opilale. Hech ono'ox laj spasic ti soldadoetique.

²⁵ Te ti nopol yolon scruz te va'al ti sme' ti Jesuse xchi'uc ti smuc ti sme'e, ja' María sbi uc. Ja' Cleofas sbi ti smalale. Te xchi'uc uc ti Maríae ja' ti liquem tal ti Magdala. ²⁶ Ho'on ti yajchanc'opun ti Jesuse ti lum c'uxun ti yo'ntone, ja' no'ox hechun uc, te jchi'inoj ti sme' ti Jesuse. Hech yu'un c'alal laj yiluntutic ti Jesuse, hech laj yalbe ti sme'e:

—Me'e, ja' avol chc'ot lume —xchi.

²⁷ Hech lic yalbun ti Jesuse:

—Ja' ame' chc'ot ti jme'e —xiyutun.

Hech yu'un laj quic' batel ti jna ti sme' ti Jesuse. Te ba jchi'in o.

Ja' sc'opilal ti icham ti Jesuse

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Ti Jesuse laj sna' ti scotol ic'ot xa ti pasel hech chaj c'u che'el ts'ibabil ti sc'op ti Diose. Ja' slajeb ti hech iyal:

—Taquin co'nton chca'i —xchi.

²⁹ Te vaxal jun taza vinagre. Poj ti vinagree. Hech yu'un lic sts'ajic ti vinagre esponja. Ti esponjae ja' chuch'. Laj sliquic muel ti hisopote'. Laj

stic'be ti ye ti Jesuse. ³⁰ Ti Jesuse laj sts'uts'un ti vinagree. Hech laj yal:

—Ihu' xa cu'un —xchi.

Laj snijan sba. Hech iloc' ti xch'ulele.

Ja' sc'opilal ti ixembat xocon ti Jesuse

³¹ Yu'un ja' ti jcux co'ntontutic ti yoc'omale ho'ontutic ti judiountutique, hech yu'un ti totiletic cu'untutique mu sc'anic ti chcom stacopalic ti cruz. Yu'un hech ono'ox tsots sc'opilal chc'otilan cu'untutic jujun sabado yu'un ja' yorail chc'ot ti muc'ta q'uin Pascua cu'untutique. Hech yu'un laj sc'ambeic ti Pilatoc ac'o yich' c'asbel yacanic, yu'un hech chchamic ti ora, hech xu' chloc' stacopalic ti cruz. ³² Hech yu'un ital ti soldadoe-tique. C'ot sc'asbe yacan ti june. Ja' no'ox hech laj sc'asbe yacan ti jun xchi'ile, ja' ti co'ol ijoc'anatic ti cruz xchi'uc ti Jesuse. ³³ Hech ic'otic ti stojol ti Jesuse. Chamen xa laj yilic ti Jesuse hech yu'un muc sc'asbeic yacan.

³⁴ Ti jun soldadoe laj xembe xocon ti lanza ti Jesuse. Ti ora iloc' xch'ich'el xchi'uc ya'lel sbec'tal.

³⁵ Ho'on laj quil ti c'u che'el icham ti Cajvaltique. Melel chcal yu'un hech chana'ic uc ti ho'oxuque.

³⁶ Hech ic'ot ti pasel yu'un tsts'aqui ti c'u che'el ts'ibabil comel ti sun ti Diose: “Mi jch'ixuc mu xpejbat sbaquel”, ti xchi ono'ox sc'opilale. ³⁷ Hech ts'ibabil comel uc ti sun ti Diose: “Ta ono'ox xiy-ilucun ti xembil jxocon yu'unique”, ti xchi ono'ox sc'opilale.

Ja' sc'opilal ti imucat ti Jesuse

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Oy jun jchi'iltutic, José sbi. Liquem tal ti jteclum Arimatea sbi. Mucul no'ox xch'unojbe sc'op ti Jesuse yu'un chi' yu'un ti totiletique. Yu'un laj yil ti c'u che'el icham ti Jesuse, hech yu'un ba sc'opon ti Pilatoe, laj sc'ambe stacopal ti Jesuse. Ti Pilatoe laj yal mantal ti ac'o sloq'uesbe stacopal ti cruz ac'o ba smuc. ³⁹ Ital uc ti Nicodemoe, ja' ti a sc'opon ti Jesuse ti ac'ubaltic. Laj yich' tal poxil mirra sbi capal ti aloetic. Oy van lajuneb xcha'vinic kilo yalal. ⁴⁰ Laj yich'beic batel ti stacopal ti Jesuse. Laj sbech'ic batel ti saquil poc'. Te laj stic'beic batel uc ti mirrae xchi'uc ti aloetique yu'un hech mu xvinaj yic'. Ja' jtaleltutic ti jmuc jbatutic, ho'ontutic ti judiountutic. ⁴¹ Ti bu ijipanat ti cruz ti Jesuse te ts'umbil olivate'etic te nopol. Te yo' bu ti ts'umbil olivate'etique oy ach' ch'en. Jombil ti ton ti ch'ene yu'un ja' sventa te tsmuc sbaic. Ach' to ti ch'ene, mu to oyuc much'u yac'oj te o. ⁴² Yu'un ja' xa yorail chlic xcux yo'ntonic c'alal ch-ic'ub, yu'un nopol no'ox ti ch'ene, hech yu'un ihu' yu'unic laj stiq'uic ochel ti stacopal ti Jesuse.

20

*Ja' sc'opilal ti icha'cuxi loq'uel ti Jesuse
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)*

¹ Ti sba c'ac'al ti semanae, ja' ti domingoe, ic' to ic'ot ti ch'en yo' bu mucul ti Jesuse ti Maríae, ja' ti liquem tal ti Magdala. Laj yil balch'umbil xa loq'uel ti tone ja' ti smac sti' ti ch'ene. ² Hech yu'un ital ti anil tal yalbuntutic, ho'on ti lum c'uxun ti yo'nton ti Jesuse xchi'uc ti Simon Pedro. Hech laj yalbuntutic:

—Laj xa sloq'uesic batel ti stacopal ti Cajvaltique. Mu jna'tutic bu laj yaq'uic batel —xiyutuntutic ti Maríae.

³ Hech yu'un nibatutic jcha'va'altutic ti ora yo' bu ti ch'ene. ⁴ Co'ol ni'anilajtutic batel. Ti ho'one nijelav. Jbael nic'ot yo' bu ti ch'ene. Icom ti Pedroe. ⁵ Ho'oni ja' no'ox laj jcujan jba ti jq'uel ochel ti yut ch'ene. Laj quil te pochol ti lum ti saquil poq'ue. Muc xi'och ti yut ch'en. ⁶ C'alal ihul ti Simon Pedroe, toj i'och ti yut ch'en. Laj yil te putsq'uijem xa ti lum ti saquil poq'ue, ja' ti xpix ti sbec'tal ti Jesuse. ⁷ Ja' no'ox hech uc ti xpix ti sjole, putsq'uijem xa uc. ⁸ Patil ni'och ti yut ch'en uc, ho'on ti jbael nic'ot yo' bu ti ch'ene. C'alal laj quil c'u x'elan ti poq'ue, laj jch'un ti icha'cuxi ti Cajvaltique hech chaj c'u che'el laj yalbuntutic. ⁹ Ja'to lic ca'ibetutic sjam hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti sc'op ti Diose ti persa chcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Cajvaltique. ¹⁰ Hech yu'un hech nisututic batel ti jnatutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique.

Ja' sc'opilal ti laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Maríae ti Jesuse

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Ti Maríae te va'al icom ti ti'ch'en. Te i'oc'. C'alal yac'oj sba ch-oc' laj scujan sba laj sq'uel ochel ti yut ch'ene. ¹² Laj yil te nacajtic cha'vo' ch'ul abatetic. Sac ti jyalel ti sc'u' spoq'uique. Te nacajtic ti bu i'ac'at comel ti stacopal ti Jesuse, jun ti sjol, jun ti yacan. ¹³ Hech i'albat ti Maríae:

—Me'e, ¿c'u yu'un cha'oc'? —x'utat.

Hech itac'av ti Maríae:

—Yu'un laj xa sloq'uesic batel ti sbec'tal ti Cajvale. Mu jna' bu laj yaq'uic —xchi.

14 C'alal laj xa yal hech ti Maríae, laj sjoyp'in sba. Laj yil te va'al jun vinic. Muc xojtiquin ti ja' ti Jesuse. 15 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Me'e, ¿c'u yu'un cha'oc'? ¿Much'u chasa'?
—xchi.

Ti Maríae laj scuy ti ja' ti jchabiej'olive'etique, hech yu'un hech laj yalbe:

—Tote, mi ho'ot laj avich'bun batel ti sbec'tal ti Cajvale, albus xca'i bu laj avac'bun yu'un chba quich' talel —xchi.

16 Hech itac'av ti Jesuse:

—¡María! —xchi.

Hech yu'un laj sjoyp'in sba ti Maríae. Hech laj yalbe ti hebreo c'op:

—¡Raboni! —xchi. Ho'ot Maestro, xchi c'alal jelavesbil.

17 Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mu me xapajesun yu'un ta ono'ox xibat ti stojol ti Jtote. Batan, ba albo ya'yic ti quermanotique: Chibat ti stojol ti Jtote, ti Atotic uque. Ja' ti stojol ti Dios cu'une, ti Dios avu'unic uque, xiyutun, xavut me ti yantique —xchi.

18 Hech yu'un ti Maríae ti liquem tal ti Magdalae hech tal yalbuntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse:

—Laj xa quil ti Cajvaltique —xiyutuntutic. Laj yalbuntutic uc scotol ti c'u che'el i'albat yu'une.

Ja' sc'opilal ti laj yac' sba ti q'uelel ti Jesuse te ti o'lol yut na ti stojol ti yajchanc'opetique

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Mal xa c'ac'al ti sba c'ac'al ti semanae, ja' ti domingoe, jmacoj jbatutic ti na ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse. Yu'un nixi'tutic yu'un

ti totiletic cu'untutique, ja' ti co'ol judiountutic xchi'uque, hech yu'un lec jmacojtutic ti sti' jnatutique. Ti ora no'ox ivinaj te ti o'lol yut jnatutic ti Jesuse yo' bu jtsoboj jbatutique. Hech laj yalbuntutic:

—Tal jtoj avo'ntonic —xiyutuntutic.

²⁰ C'alal hech laj yalbuntutic ti Jesuse, laj yac'bun jq'ueltutic ti sc'obe ti xocone. Laj jna'tutic ti ja' ti Cajvaltique, hech yu'un nichim no'ox co'ntontutic jcotoltutic. ²¹ Ti Jesuse yan vuelta laj yalbuntutic:

—Tal jtoj avo'ntonic. Hech chaj c'u che'el laj stacun talel li'i ti Jtote, ja' no'ox hech chajtacoxuc batel uc hech chapashun cabtel —xiyutuntutic.

²² C'alal hech laj yalbuntutic ti Jesuse, laj svuch'ta tal ti jtojoltutic, hech laj yalbuntutic:

—Ich'ic ti Ch'ul Espíritue —xiyutuntutic—. ²³ Ti much'u tsutes yo'nton yu'un ti smule, xu' chavalbe ti ich'ay xa ti smule. Ti much'u mu sc'an sutes yo'nton yu'un ti smule, xu' chavalbe ti mu ch'ayemuc ti smule —xiyutuntutic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ja'to ti laj yil ti Jesuse, ja'to laj xch'un ti Tomase ti icha'cuxie

²⁴ Ti Tomase mu teuc ti c'alal ital ti Jesuse. Ja' ti vats sbi cu'untutique. Ja' lajchavo'untutic xchi'uc ti Tomase ho'ontutic ti yajchanc'opuntutic ti Jesuse. ²⁵ Hech yu'un hech laj calbetutic:

—Laj xa quiltutic ti Cajvaltique —xcututic.

Hech itac'av ti Tomase:

—Ja'to mi laj quil jtuque ti yav lavuxe ti sc'obe, ja'to mi laj jt'ic' sbic'tal jc'ob ti bu yav lavuxe, ja'to mi laj jt'ic' jc'ob ti xocone, ja'to ti jch'un ti icha'cuxi xae —xiyutuntutic.

²⁶ Iloc' vaxaquib c'ac'al ti c'alal laj yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic ti Jesuse. Yan vuelta laj jtsob jbatutic ti na ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Te jchi'inoj jbatutic xchi'uc ti Tomase. Macal ti ti'nae. Hech no'ox ivinaj ti ora ti Jesuse te ti o'lol yut jnatutic yo' bu jtsoboj jbatutique. Hech laj yalbuntutic:

—Tal jtoj avo'ntonic —xiyutuntutic.

²⁷ Hech laj yalbe ti Tomase:

—La' tic'o ac'ob li' ti jc'obi. La' q'uelo avil ti jc'obe. Xach'o tal ac'obe, tic'o ti jxocon. Mu me xchibaj avo'nton. Ch'uno me ti nicha'cuxi xae —x'utat yu'un ti Jesuse.

²⁸ Hech itac'av ti Tomase:

—¡Cajval cu'un, Dios cu'un! —xchi.

²⁹ Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Tomás, ja'to ti laj avilune, ja'to laj ach'un ti nicha'cuxi xae. Jun no'ox yutsil ti much'u chch'un ti mu yilojucune mi jutuc —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti c'usi sventail ti i'och ti ts'ibael li'to

³⁰ Oy to ep yan jchop o abteletic laj spas ti Jesuse ti jtojoltutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique muc x'och ti ts'ibael li'to. ³¹ Ja' sventail ti i'och ti ts'ibael avi yepal li'to yu'un chach'unic ti ja' Jcolta-vanej cu'untic ti Jesuse, ti ja' Snich'on ti Diose. Yu'un mi hech chach'unic, hech chacuxiic sbatel osil ti sventa.

21

Ja' sc'opilal ti yan vuelta laj yac' sba ti q'uelel ti Jesuse ti stojol ti yajchanc'opetique te ti nab

¹ Yan vuelta laj yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic ti Jesuse ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Te laj yac' sba ti q'uelel te ti ti'nab te ti estado Galilea. Hech laj yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic. ² Te jtsoboj jbatutic xchi'uc ti Simon Pedroe, xchi'uc ti Tomase, ja' ti vats xcututique. Xchi'uc ti Natanaele, ja' ti liquem tal ti jteclum Caná te ti estado cu'untutic, ja' ti Galileae. Xchi'uc ti cha'vo'untutique ti ja' jtotutic ti Zebedeoe. Xchi'uc yan cha'vo' jchi'iltac ti abtel. ³ Ti Simon Pedroe hech laj yalbuntutic:

—Chba jtsac choy —xiyutuntutic.

—Batic, chajchi'inot batel uc —xcututic.

Hech ba jtic' jbatutic ti barco. Sjunul ac'ubal laj jsa'tutic ti choye. Muc jtatutic mi jcotuc.

⁴ C'alal isacub ti osile, tal sva'an sba ti ti'nab ti Jesuse. Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique muc xcojtiquntutic ti ja' ti Jesuse. ⁵ Ti Jesuse hech laj sjac'buntutic:

—Queremotic, ¿mi oy laj ataic ti choye? —xiyutuntutic.

—Mu'yuc —xichitutic.

⁶ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Tenic ochel aleb te ti hech barco te ti abats'ic'obic. Te chataic —xiyutuntutic.

Hech yu'un c'alal laj jtentutic ochel ti jlebtutic ti ho', muc xu' cu'untutic ti jnitutic ochel ti barco yu'un nojem ti choy. ⁷ Ho'oni ti lum c'uxun ti yo'nton ti Jesuse, hech laj calbe ti Pedroe:

—¡Ja' ti Cajvaltique! —xcut.

C'alal laj ya'i ti Simon Pedroe ti ja' ti Cajvaltique, laj slap sc'u' yu'un banal. Laj sten sba ochel ti nab yu'un chba sta ti Jesuse. ⁸ Ho'ontutic nixanavtutic

batel ti barco jchochojtutic tal ti jlebtutique ti bu tiq'uil ti choye. Mu nomuc, nopol no'ox ti'nab. Oy van ho'vinicuc metro.

⁹ C'alal niloc'tutic ti barco te ti ti'nab, laj quiltutic pasbil c'oc'. Chacpoman xa ti c'oq'ue. Oy choy yac'oj sba tsvo ti c'oc'. Oy vaj uc. ¹⁰ Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—Ich'ic tal cha'cot oxcot ti choy ti laj atsaquique —xiyutuntutic.

¹¹ Hech yu'un i'och ti barco ti Simon Pedroe. Hech laj snit loq'uel tal ti yut ho' ti jlebtutique. Nojem ti choy. Puru muc'tic choy. Oy ciento cincuenta y tres ti choye. Manchuc mi ep ti choye, muc xtuch' ti jlebtutique. ¹² Ti Jesuse hech laj yalbuntutic:

—La' ve'anic —xiyutuntutic.

Ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique ¿much'uo? muc xichitutic xa yu'un laj cojtiquintutic xa ti ja' ti Cajvaltique. ¹³ Ti Jesuse laj stsac ti vaje, laj yac'buntutic ho'ontutic ti yajchanc'opuntutique. Laj yac'buntutic choy uc. Hech nive'tutic.

¹⁴ Ja' yoxibal vuelta ti laj yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic ti Jesuse c'alal cha'cuxem xa loq'uel ti ch'en.

Ja' sc'opilal mac'limbun scotol ti much'utic chixch'umbucun ti jc'ope, xchi ti Jesuse

¹⁵ C'alal laj co'nton ve'ucuntutic, ti Jesuse hech laj sjac'be ti Simon Pedroe:

—Simón, snich'onot Jonás, c'ux chiya'yun ti achi'iltac li'to. ¿Mi ech'em c'uxun ti avo'nton ho'oti? —xchi.

Hech itac'av ti Pedroe:

—Cajval, xana' ti c'uxot ti co'ntone —xchi.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mac'limbun scotol ti much'utic chixch'umbucun ti jc'ope hech ch-an yip yo'ntonic —xchi.

¹⁶ Ti Jesuse hech laj xcha'jac'be nixtoc:

—Simón, snich'onot Jonás, ¿mi c'uxun ti avo'nton? —xchi.

Hech itac'av ti Pedroe:

—Cajval, xana' ti c'uxot ti co'ntone —xchi.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Chabibun scotol ti much'utic chixch'umbucun ti jc'ope —xchi.

¹⁷ Ti Jesuse hech laj sjac'be ti yoxibal vuelta:

—Simón, snich'onot Jonás, ¿mi c'uxun ti avo'nton? —xchi.

Hech lic yich' mul ti Pedroe yu'un yoxibal xa vuelta ti hech ijac'bate ¿mi c'uxun ti avo'nton? ti xchi chjac'bate. Hech itac'av:

—Cajval, scotol oy ti avo'nton. Xana' ti c'uxot ti co'ntone —xchi.

Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mac'limbun scotol ti much'utic chixch'umbucun ti jc'ope hech ch-an yip yo'ntonic —xchi—. ¹⁸ Melel ti c'usi chacalbee, c'alal unenot to mu'yuc palta laj ava'i. Ja' atuc laj achuquilan ach'ut buc no'ox nabat. Pero chc'ot yorail c'alal namalub xa chaxchucbot ac'ob abec'tal ti te', hech chamilat —xchi.

¹⁹ Ti Jesuse hech laj yac'be sna' ti Pedroe ti c'u che'el chchame ti c'u che'el chac' ti pasel ti muc' ti Diose. Hech ono'ox ic'ot ti pasel ti hech icham ti Pedroe. Ti Jesuse hech laj yalbe uc ti Pedroe:

—Ho'on chats'acliun —xchi.

Ja' sc'opilal ti yajchanc'ope ti lum c'ux ti yo'nton ti Jesuse

²⁰ Ti Pedroe laj sjoyp'in sba. Laj yil ti te xa xital ti spat ho'on ti lum c'uxun ti yo'nton ti Jesuse, ho'on ti te metselun ti sts'el ti Jesuse c'alal nive'tutic c'alal hech laj jac'be ti Jesuse: “Cajval, ¿much'u chayac'ot entrecal?” ti xcute. ²¹ Ti Pedroe, c'alal laj yilun, hech laj sjac'be ti Jesuse:

—Cajval, ti jchi'il li'to, ¿c'usi sc'opilal chavalbe uc? —xchi.

²² Ti Jesuse hech laj yalbe:

—Mi ti jc'an ti cuxul chul jtae, mu aventauc. Ho'oti ts'aclinun —x'utat.

²³ Hech yu'un laj ya'yic ti quermanotique ti mu xicham ho'oni. Mu xcham, mu xchiuc jc'opilal yu'un ti Jesuse. Ja' no'ox laj yal: “Mi ti jc'an ti cuxul chul jtae, mu aventauc”, xchi no'ox jc'opilal.

²⁴ Scotol ti laj xa jts'iba li'to, laj quil laj ca'i ho'on ti Juanune, ho'on ti yajchanc'opun ti Jesuse. Melel ti hech ic'ot ti pasele.

²⁵ Oy to ep c'utic yan lequil abtel laj spas ti Jesuse. Ti taca to ochuc ti ts'ibael ti jujutos ti yabtele, ep ti jyalel ti hunetique ti hechuque. Ja'uque ti c'u yepal i'och ti ts'ibaele, ta yutsil yu'un chijcol.

**Ja' ti ach' Testamento: ja' sc'opilal ti
Jesucristoe ja' ti Jcoltavanej cu'untique
New Testament in Tzotzil Huixtan; tzo
(MX:tzo:Tzotzil)**

copyright © 1995 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tzotzil

Dialect: Huixtan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tzotzil, Huixtán [tzo], Mexico

Copyright Information

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tzotzil

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

bfc04b0b-e3f6-5d33-a55e-c38b6d9b8579